

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ

ÇOCUĞUN OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNE ERİŞİMİNDE AİLENİN VE DEVLET
POLİTİKASININ ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GEVHER GÜNEŞ KARAKOÇ

DANIŞMAN:
PROF. DR. KEMAL KAYIKÇI

ANTALYA, 2020

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans / Doktora tezi / Dönem Projesi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışmada alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

..... / /

Gevher Güneş KARAKOÇ

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın başlangıç aşamasından bitiş aşamasına kadar benden desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen, araştırma süresince göstermiş olduğu rehberlik, anlayış ve ilgisinden dolayı saygıdeğer tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Kemal KAYIKÇI'ya; savunma sınavında sundukları katkı ve önerileriyle yol gösteren Doç. Dr. Emine ÖNDER ve Prof. Dr. Ali SABANCI'ya ve ders alma şansına eriştiğim Üniversitemizin çok değerli akademisyenleri Prof. Dr. Mualla Bilgin AKSU, Prof. Dr. İlhan GÜNBAYI, Doç. Dr. Süleyman KARATAŞ, Doç. Dr. Çiğdem Apaydın ve Dr. Türkan AKSU'ya teşekkürlerimi sunuyorum.

Eğitim hayatım süresince manevi desteklerini esirgemeyen, eğitim almam için tüm imkânlarını sonuna kadar zorlayan sevgili anne ve babama; bu alanda eğitim almam için bana cesaret veren ve destekleyen arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

ÇOCUĞUN OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNE ERİŞİMDE AİLENİN VE DEVLET POLİTİKASININ ETKİSİ

KARAKOÇ, Gevher Güneş

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı

Tez yöneticisi: Prof. Dr. Kemal KAYIKÇI

Haziran 2020, 120 Sayfa

Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarının görevleri hakkındaki düşünceleri ve bakış açıları, okul öncesi eğitim konusunda yapılan tanıtımın yeterlilik durumu gibi nedenler çocukların okul öncesi eğitime erişimini etkileyen unsurlar arasındadır. Ayrıca 66 aylık çocukların birinci sınıfa başlayabilme haklarının olması, okul öncesi eğitimin paralı olması, zorunlu olmaması gibi eğitim politikaları da çocukları okul öncesi eğitimden mahrum bırakabilmektedir. Bu durum da çocukların temel hakları arasında olan eğitimde fırsat eşitliği kavramına aykırı olduğunu göstermektedir. Bu açıklamalardan anlaşılabileceği üzere çocukların okul öncesi eğitime erişebilmelerinde iki temel unsur aile durumu ve katkısı ile eğitim politikalarıdır. Okul öncesi eğitime erişimin önündeki engellerin tartışılarak bu eğitimden tüm çocukların faydalanabilmesi için çözümler üretilmesi önemli görülmektedir.

Bu çalışma, okul öncesi çağında bulunan çocukların eğitime erişiminde eğitim politikalarının ve ailenin rolünü, önemini ortaya koymak için yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2019 yılında Antalya İli Konyaaltı, Muratpaşa ve Kepez ilçelerindeki okul öncesi eğitim veren kurumların 9 okul müdürü, 10 okul öncesi öğretmeni, 15 çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen aile ve 15 çocuğunu okul öncesi eğitime göndermeyen ailelerden oluşturmaktadır. Bu çalışmada veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme esnasında ses kaydı alınmış, sonrasında kayıtlar yazıya dökülmüştür. Elde edilen verilerle içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda; ailelerin çocuğun okul öncesi eğitime erişiminde, eğitim konusundaki bilinç düzeylerinin ve içinde bulundukları sosyo-ekonomik koşullarının etkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca okul öncesi eğitimin öneminin farkında olan ailelerin finansal durumlarının çocuğun okul öncesi eğitim almalarında etkili olmadığı görülmüştür. Katılımcıların tamamı okul öncesi eğitimin kesinlikle zorunlu olması gerektiğini vurgularken, velilerin bu eğitimin paralı olmasına karşı olmadıkları görülmüştür. Birinci sınıfa başlama

yaşının erkene çekilmesinin ve eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınmamasının okul öncesi eğitime erişimi olumsuz yönde etkilediği, bu durumda eğitimde fırsat eşitliği ilkesi ile çeliştiği saptanmıştır. Ayrıca okul öncesi eğitimin yeteri kadar tanıtımının yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Eğitime Erişim, Eğitimde Fırsat Eşitliği

ABSTRACT
THE EFFECT OF THE FAMILY AND STATE POLICY ON CHILDREN'S
ACCESS TO PRE-SCHOOL EDUCATION

KARAKOÇ, Gevher Güneş

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı

Tez yöneticisi: Prof. Dr. Kemal KAYIKÇI

June 2020, 120 Pages

The thoughts and perspectives of the parents about the duties of pre-school education institutions, the reasons such as the sufficiency status of the promotion of the pre-school education are among the factors that affect children's access to education. Besides, the educational policies including the fact that 66-month-old children have the right to start the first grade and the fact that pre-school education is a paid education and it is not a compulsory education can debar children from pre-school education. This situation also shows that it is against the notion of equal opportunity in education which is among the fundamental rights of children. As it is understood from these explanations, the two fundamental factors in children's access to pre-school education are the family status and contribution, and educational policies. It seems to be important to generate solutions for all children to benefit from education by discussing the obstacles to access pre-school education.

This study was carried out to reveal the role and importance of educational policies and the family in the access of the children being at pre-school age to education. In this study, the qualitative research method was used. The study group of this research consists of 9 principals, 10 pre-school teachers, 15 families that send their children to school and 15 families that do not send their children to school in 2019, Konyaaltı, Muratpaşa and Kepez districts of Antalya province. In this study, semi-structured interview form as a data gathering technique was used. During the interview, the voice was recorded and then the voice recordings were turned into text. Content analysis were carried out for the data obtained. At the end of the research, it was determined that awareness level of the families about the education, and their socio-economic conditions had an effect on the access of the children to the pre-school education. Moreover, it was observed that financial statuses of the families being aware of the importance of pre-school education did not have an effect on child's receiving pre-school education. While all of the participants emphasized that pre-school education certainly had to be compulsory, it was observed that they were not against the fact that it is a paid education. It was determined that moving the age of starting the first grade to an earlier time and not including pre-school

education in compulsory education affected access to pre-school education in a negative way. It was also revealed that this situation conflicted with the principle of equal opportunity in education. Furthermore, it was concluded that pre-school education was not promoted sufficiently.

Keywords: Pre-school Education, Access to Education, Equal Opportunity in Education

İÇİNDEKİLER

DOĞRULUK BEYANI	ii
ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Problemleri	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Varsayımlar.....	4
1.6. Tanımlar.....	4
BÖLÜM II	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Temel Eğitimin Bir Boyutu Olarak Okul Öncesi Eğitim	5
2.1.1. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları	6
2.1.2. Okul Öncesi Eğitimin Önemi	8
2.1.3. Okul Öncesi Eğitim Kurumları.....	9
2.2. Bir İnsan Hakkı Olarak Eğitim Ve Eğitimde Fırsat Eşitliği	10
2.2.1. Erken Çocukluk Eğitimine Eşit Erişim Hakkı.....	12
2.2.2. Ailenin Okul Öncesi Eğitime Erişimde Etkisi.....	13
2.3. Geçmişten Günümüze Okul Öncesi Eğitim Politikaları	14
2.3.1. Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi	15
2.3.2. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi.....	17
2.3.3. Kalkınma Planlarında Okul Öncesi Eğitim	19
2.3.4. Şura Kararlarında Okul Öncesi Eğitim.....	20
2.3.5. Okul Öncesi Eğitimin Yasal Dayanakları.....	21
2.3.6. Okul Öncesi Eğitimde Mevcut Durum	22
2.3.7. Okul Öncesi Eğitime Ayrılan Kaynaklar.....	24
2.4. İlgili Araştırmalar	25
BÖLÜM III.....	29

YÖNTEM	29
3.1. Araştırmanın Modeli	29
3.2. Çalışma Gurubu	29
3.3. Veri Toplanma Araçları ve Tekniği	30
3.4. Araştırma Verilerinin Toplanması	30
3.5. Verilerin Analizi	31
3.6. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği	32
BÖLÜM IV.....	33
BULGULAR.....	33
4.1. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Ailelerin Çocuklarını Okul Öncesi Eğitime Göndermelerinde Etkili Olan Etmenler	33
4.2. Ailelerin Çocuklarını Okul Öncesi Eğitime Göndermemelerinde Etkili Olan Etmenler	38
4.3.Öğretmen ve Yöneticilerin Ailelerin Okul Öncesi Eğitime Bakış Açıları Hakkındaki Görüşleri.....	43
4.4.Velilerin Okul Öncesi Eğitime Yaptıkları Aylık Harcamalar ve Bu Maliyeti Karşılamadaki Zorlanma Durumları	49
4.5. Ailelerin Ekonomik Durumlarının Çocuğun Okul Öncesi Eğitime Erişimine Etkisi	51
4.6.Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Paralı Olması Hakkındaki Görüşleri.....	59
4.7. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olmaması Hakkındaki Görüşleri.....	67
4.8. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitim Yaşı İle Birinci Sınıfa Başlama Yaşındaki Belirsizliğin Okul Öncesi Eğitime Erişime Etkisi Hakkındaki Görüşleri.....	75
4.9. Ailelerin Okul Öncesi Eğitim Bilgisine Ulaşma Yolları.....	84
4.10. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Tanıtımı Hakkındaki Önerileri	87
BÖLÜM V	94
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	94
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	94
5.2. Öneriler	102
KAYNAKÇA.....	104
EKLER	111
Ek – 1 Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Araştırma İzin Onay Yazısı	111
Ek – 2 Okul Öncesi Öğretmen Görüşme Formu.....	112
Ek- 3 Yönetici Görüşme Formu.....	113

Ek- 4 Veli Görüşme Formu (A)	114
Ek- 5 Veli Görüşme Formu (B)	115
Ek- 6 Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayı	117
ÖZGEÇMİŞ	118
BİLDİRİM.....	119
İNTİHAL RAPORU	120

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Okul Öncesi Öğretimde Okullaşma Oranlarının Yıllara Göre Dağılımı.....	23
Tablo 2.2. Okulöncesi Eğitim Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayılar	25
Tablo 4.1. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Ailelerin Çocuklarını Okul Öncesi Eğitime Göndermelerinde Etkili Olan Etmenleri Hakkındaki Görüşleri	34
Tablo 4.2.Veli, Öğretmen Ve Yöneticilerin Ailelerin Çocuklarını Okul Öncesi Eğitime Göndermemelerinde Etkili Olan Etmenler Hakkındaki Görüşleri	39
Tablo 4.3.Öğretmen Ve Yöneticilerin Ailelerin Okul Öncesi Eğitime Bakış Açıları Hakkındaki Görüşleri.....	44
Tablo 4.4. Velilerin Okul Öncesi Eğitime Ayırdıkları Bütçe ve Karşılama Durumları	49
Tablo 4.5. Veli, Öğretmen Ve Yöneticilerin Ailelerin Ekonomik Durumlarının Çocuğun Okul Öncesi Eğitime Erişimine Etkisine Dair Görüşleri.....	52
Tablo 4.6. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Paralı Olması Hakkındaki Görüşleri.....	59
Tablo 4.7. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olmaması Hakkındaki Görüşleri.....	68
Tablo 4.8. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitim Yaşı İle Birinci Sınıfa Başlama Yaşındaki Belirsizliğin Okul Öncesi Eğitime Erişime Etkisi Hakkındaki Görüşleri	75
Tablo 4.9. Ailelerin Okul Öncesi Eğitim Bilgisine Ulaşma Yolları.....	84
Tablo 4.10. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Tanıtımı Hakkındaki Önerileri.....	88

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt: Aktaran

diğ.: diğerleri

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

O.Ö.E: Okul Öncesi Eğitim

Y1,Y2: Yönetici

Ö1, Ö2: Okul Öncesi Öğretmeni

V1, V2: Veli

BÖLÜM I GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın problem durumu, problemleri, araştırmanın amacı ve önemine değinilmiş; araştırmanın varsayımları, sınırlılıkları ve tanımları açıklanmıştır.

1.1.Problem Durumu

Türkiye’de okul öncesi eğitime katılım son 10 yılda artış göstermesine rağmen, okullaşma oranları hem Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ortalamasının hem de geçtiğimiz yıllarda MEB tarafından belirlenen hedeflerin altında olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitimde çeşitli nedenlerle eğitim hakkından yoksun bırakılan öğrencilerin eğitime kazandırılması için farklı adlarla yürütülen kampanya ve projeler göze çarpmaktadır. Bunun yanında Türkiye’de okul öncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamında bulunmamaktadır ve okul öncesi eğitim paralıdır. Eğitim kurumlarının gerek yatırım ödenekleri gerekse diğer cari ödenekler konusundaki bütçe yetersizlikleri nedeniyle, bütçe dışı kaynak oluşturmaya yönelmeleri, maddi açıdan sorunu olmayanların eğitime erişimini arttırırken, yoksullar için olumsuz yönde bir etkisi olmaktadır (Sayılan, 2007, s.76).

Gerek sanayileşme ve çalışma hayatına katılan anne babaların artması, gerekse Türkiye’nin etnik çeşitliliğinin olması dolayısıyla Türkçe öğretiminin erken yaşta başlamasına olan gereksinim okul öncesi eğitime erişimi daha da önemli kılmaktadır. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarının görevleri hakkındaki düşünceleri ve bu kurumlarda uygulanan eğitim programı hakkında bilgi sahibi olup olmama durumları, okul öncesi eğitim tanıtımına yeteri kadar yapılp yapılmaması da çocukların okul öncesi eğitime erişimini etkileyen unsurlar arasındadır. Okul öncesi eğitime bütçeden ayrılan pay, veliyi bilinçlendirme çalışmaları, eğitimin paralı olması ve zorunlu olmaması, yaygınlaştırma çalışmaları gibi durumlar eğitim politikalarının sonuçlarıdır. Ayrıca 66 aylık çocukların birinci sınıfa başlayabilme haklarının olması, okul öncesi eğitimin paralı olması, zorunlu olmaması da çocukları okul öncesi eğitimden mahrum bırakabilmektedir. Bu durum da çocukların temel hakları arasında olan eğitimde fırsat eşitliği kavramına aykırı olduğunu göstermektedir. Birinci sınıfa başlama yaşının belirsiz olması ve okul öncesi eğitimin paralı olması nedeniyle anasınıfı

kaydı için okula giden veliler kayıttan vazgeçip çocuklarını doğrudan birinci sınıfa kaydettirebilmektedirler. Bununla beraber ilkokula başlama yaşının 60 aydan 66 aya yükseltilmesi de uygulamalarda aksaklık olduğunu ve düzeltilme gereği duyulduğunu göstermektedir.

Bu açıklamalardan anlaşılabacağı üzere çocukların okul öncesi eğitime erişebilmelerinde iki temel unsur ailenin durumu, eğitime bakışı ve katkısı ile uygulanan eğitim politikalarıdır. Okul öncesi eğitimin çocukların gelişimine ve ilerideki eğitim hayatlarına olumlu yansıdığı artık yadsınamaz bir gerçektir. Bu gerçek göz önünde bulundurularak okul öncesi eğitime erişimin önündeki engellerin tartışılarak bu eğitimden tüm çocukların faydalanabilmesi için çözümler üretilmesi önemli görülmektedir.

1.2.Araştırmanın Amacı ve Problemleri

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitime erişiminde devletin eğitim politikalarının ve ailenin etkisini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Veli, yönetici ve öğretmenlere göre ailenin çocuğunu okul öncesi eğitime göndermesinde etkili olan etmenler nelerdir?
2. Veli, yönetici ve öğretmenlere göre ailelerin çocuğunu okul öncesi eğitime göndermemesinde etkili olan etmenler nelerdir?
3. Öğretmen ve yöneticilerin ailelerin okul öncesi eğitime bakış açıları hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. Velilerin okul öncesi eğitime yaptıkları aylık harcamalar ve bu maliyeti karşılamadaki zorlanma durumları nedir?
5. Veli, öğretmen ve yöneticilere göre ailelerin ekonomik durumları çocukların okul öncesi eğitimden yararlanmasını nasıl etkilemektedir?
6. Veli, öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine göre okul öncesi eğitimin paralı olması eğitime erişimi nasıl etkilemektedir?
7. Veli, öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine göre okul öncesi eğitimin zorunlu olmaması eğitime erişimi nasıl etkilemektedir?
8. Veli, öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine göre okul öncesi eğitim yaşı ile birinci sınıfa başlama yaşındaki belirsizlik bu eğitime erişimi nasıl etkilemektedir?
9. Velilerin okul öncesi eğitim bilgisine ulaşma yolları nelerdir?

10. Veli, öğretmen ve yöneticilerin okul öncesi eğitimin tanıtımı hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Okul öncesi eğitim, çocukların ilkokula başlamadan evvel gerekli deneyim ve yaşantıları kazanması açısından son derecede önemlidir. Okul öncesi eğitim almış bir çocuk, sosyal açıdan okulda nasıl davranması gerektiğini, kurallara uymayı, kendisini tanıtmayı, duygu ve düşüncelerini dile getirebilmeyi, arkadaşlık kurmayı öğrenmiş olarak akademik açıdan ise okuma-yazma için gerekli olan kas becerilerini edinmiş olarak ilkokula başlayacaktır. Bu eğitimi alan çocuklar zihinsel, duygusal, sosyal ve psiko-motor alanlarda temel becerileri kazanmaları beklenir (Van İl Milli Eğitim, 2015).

Yukarıdaki faydaların yanı sıra yaşamın ilk yıllarındaki zihinsel gelişimin diğer tüm dönemlere nazaran daha hızlı ve gelecek yaşamı etkileyecek düzeyde olduğu artık bilinen bir gerçektir. Çocukların istenen gelişim özelliklerini sergileyebilmeleri için erken yaşlarda olumlu ve zengin yaşantılara, deneyimlere sahip olmaları gerekmektedir. Okul öncesi eğitim, öğrencilere sistemli bir şekilde istendik yaşantıların kazandırıldığı ortamlardır.

Okul öncesi eğitim bu derece önemli olmakla birlikte Türkiye’de isteğe bağlı ve paralı olarak sunulan bir eğitimidir. Okul öncesi eğitimin ele alındığı akademik ve politik ortamlarda zorunlu hale getirilmesi ve parasız olması tavsiye edildiği ve %100 okullaşma oranına ulaşılması hedeflendiği halde günümüz itibarıyla bu hedefler gerçekleştirilememiştir. Okul öncesi eğitimin paralı olması bu eğitime erişimde eşitlik ilkesinin gözetilememesine ve belirleyici faktörlerin ailenin ekonomik durumu ile devlet etkisi olmasına yol açmıştır. İstatistikler ve sosyo-ekonomik koşullar okul öncesi eğitime erişim konusunun araştırmacılar tarafından ele alınması ve durumun iyileştirilmesi için neler yapılabileceğinin tartışılmasını gerekli kılmaktadır.

Literatür incelendiğinde okul öncesi eğitime erişimde aile ve devlet politikalarının etkisini araştıran yeterli sayıda çalışmaya rastlanamamıştır. Bu çalışmada, veliler, okul yöneticileri ve öğretmenler perspektifinden okul öncesi eğitime erişim ve erişimi etkileyen etmenler araştırıldığından literatüre faydalı bilgiler sağlanacağı umulmaktadır.

1.4.Sınırlılıklar

Araştırma Antalya İli Muratpaşa, Konyaaltı ve Kepez ilçelerinde okul öncesi eğitim veren devlet okulları ile ve araştırmanın bulguları veri toplama aracında yer alan sorularla sınırlıdır.

1.5.Varsayımlar

Katılımcıların görüşme sorularına içtenlikle cevap verdikleri ve kontrol edilemeyen iç ve dış değişkenlerin araştırma sonuçlarını etkilemediği varsayılmaktadır.

1.6.Tanımlar

Okul öncesi eğitim: Okulöncesi çağında bulunan küçük çocuklara özellikle yuvalarda, anaokullarında ya da anasınıflarında kişisel anıklıklarının gelişmesi, toplumsal alışkanlıklar kazanmaları ve sorun çözme yeteneklerini arttırmaları için verilen eğitim (TDK, 2011).

Anasınıfı: Eylül ayı sonu itibarıyla 57-68 aylık çocukların eğitimi amacıyla örgün eğitim ve hayat boyu öğrenme kurumları bünyesinde açılan sınıf (Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği)

Anaokulu: Eylül ayı sonu itibarıyla 36-68 aylık çocukların eğitimi amacıyla açılan okulu (Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği)

Eğitim Politikası: Bir toplumun, bir kuruluşun ya da bir eğitim kurumunun saptanan eğitim ereklerine ulaşmak için alacağı kararlara temel olmak üzere hazırlanan, değişen toplumsal ve ekonomik etkenlere uygun görüşleri ve yargıları da kapsayan genel plan.

İlkokula Kayıt Yaşı: İlkokulların birinci sınıfına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 69 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Ayrıca 66, 67 ve 68 aylık çocuklardan velisinin yazılı isteği bulunanlar da ilkokul birinci sınıfa kaydedilir. (Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği)

Okul Öncesi Eğitime Kayıt Yaşı: Okul öncesi eğitim kurumlarına 36-68 aylık çocuklar kaydedilebilir.

Veli: Resmi ilköğretim okulları ve bağımsız anaokullarında öğrenim gören okul öncesi eğitim öğrencilerinin annesi/babası veya yasal olarak sorumluluğunu üstlenen kişi.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Temel Eğitimin Bir Boyutu Olarak Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi dönem, çocukların bilişsel ve fiziksel gelişimleri başta olmak üzere diğer tüm alanlardaki gelişimlerinin en hızlı olduğu zamandır. Bu nedenle gelişim açısından kritik dönemlerdir. Okul öncesi dönemde kazanılan tüm beceri ve davranışlar çocukların ilerleyen yıllardaki kişilik yapısını, alışkanlıklarını, değer sistemini ve eğitim hayatını etkiler (Balaban, 2017).

Okul öncesi eğitimle ilgili olarak literatürde farklı tanımlara rastlanmaktadır. Bunlardan bazılarına aşağıda yer verilerek ortak özellikleri özetlenmiştir. Okul öncesi eğitim, 0-72 ay grubundaki çocukların bireysel ve gelişimsel özelliklerini göz önünde bulundurarak zengin uyarıcılarla dolu bir ortam sağlayan, bilişsel, fiziksel, sosyal ve duyuşsal gelişimlerine yardımcı olan, çocuklara toplumun değerlerini ve kültürünü aktarmayı, onları ilkokula hazırlamayı amaçlayan temel eğitim düzeyi içerisinde bir eğitim sürecidir (Milli Eğitim Bakanlığı, 1993).

Okulöncesi eğitim, doğumdan ilkokula kadarki çocukluk yıllarını kapsayan, çocukları ilkokula uygun becerilerle donatmayı amaçlayan, gelişim düzeylerine paralel ve zengin çevre olanakları sağlayan, toplum değerleri doğrultusunda sürdürülen bir eğitimidir (Oğuzkan ve Oral, 1993). Başka bir tanıma göre ise okul öncesi eğitim, 0-72 aylık çocukların, bütün alanlardaki gelişimlerini toplumun kültürel birikimi doğrultusunda yönlendirerek çocuklara algılama gücü, yaratıcılık, duygu yönetimi, öz kontrol ve kendini ifade edebilme becerilerini kazandırmayı amaçlayan bir eğitimidir (Yılmaz, 2003).

Okul öncesi eğitim, doğumdan ilkokula başlayana kadar çocuğun kişisel özelliklerine uygun, çocuğa çeşitli uyarıcı olanaklar sağlayan, temel bilgi ve beceriler kazandırılan, çocukları en iyi şekilde yetiştirmeyi ve onlara rehberlik etmeyi amaçlayan düzenli ve sistemli bir eğitim sürecidir. Okul öncesi eğitim, çocukların daha sonraki yaşamlarında etkili olan fiziksel, zihinsel, ruhsal, sosyal, psikomotor ve dil gelişimlerinin büyük oranda tamamlandığı ve biçimlendiği okul ve ailede verilen eğitim sürecidir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2002; Dirim, 2004).

Yukarıdaki tanımlar incelendiğinde okul öncesi eğitimin bazı ortak özellikleri olduğu görülmektedir. Bunlar (Turaşlı, 2009):

- 0-72 ay dönemlerini kapsar.

- Çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal, fiziksel, psiko-motor, kişisel ve dil gelişimleri olmak üzere bütün gelişimlerini destekler.

- Gelişimsel özellikler ve bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulur.
- Çocuktaki potansiyeli ortaya çıkarmayı ve çocuğun kendini ifade etmesini amaçlar.
- Çocuğun ilkokula hazırlanmasını, bu yönde becerilerle donanmasını hedefler.
- Toplumun kültürel değerlerini çocuklara tanıtmayı ve benimsetmeyi, çocuğun topluma uyum sağlamasını amaçlar.

- Uygun ve zengin bir çevre, öğrenme ortamı sunar.
- Ailede, okul öncesi eğitim kurumunda ya da benzer programlarda sunulan sistemli ve planlı bir süreçtir.

Son zamanlarda okul öncesi eğitim döneminde elde edilen beceri ve davranışların ileriki yaşamlarında sosyal, psikolojik ve akademik alanlarda etkili olduğunu gösteren araştırmalar artmaktadır. Okul öncesi eğitimde çocuklar akranlarıyla iletişim kurmakta, sosyalleşmekte böylece öğretmen ve ailesiyle daha rahat etkileşime geçebilmektedir. Bu iletişim ve etkileşim sürecinde dil becerileri özellikle de konuşma ve dinleme yetenekleri gelişecektir. Öte yandan sosyalleşmede güçlük yaşayan çocuklar davranış bozuklukları gösterme, akademik başarısızlık, dışlanma, özgüven eksikliği gibi davranışlar gösterebilmektedir. Bu nedenle özel eğitim kritik dönem becerilerinin kazandırıldığı ve ileriki yaşlarda gösterilecek davranışlara yardımcı bir eğitim öğretim süreci olarak tanımlanabilir (Aslanargun ve Tapan, 2012).

2.1.1. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

Okul öncesi eğitimin amaçları aşağıda özetlenen Türk Millî Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda belirlenmiştir. Bu amaçlar (Millî Eğitim Bakanlığı, 2013, s.9):

Atatürk ilke ve inkılaplarına ve Atatürk milliyetçiliğine bağlı

- Türk milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren
- Ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan
- İnsan haklarına bağlı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen
- Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı
- Hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip
- İnsan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren

- İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlarına uygun meslek edinmiş
- Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmaya çalışan
- Millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı destekleyen ve hızlandıran
- Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaya çalışan bireyler yetiştirmektir.

Bu amaçlar doğrultusunda okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013, s. 10):

- Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak
- Onları ilkokula hazırlamak
- Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

Curriculum Development Council (2017), okul öncesi eğitimin amaçlarını şöyle açıklamıştır:

- Çocukların zihinsel, fiziki, sosyal, etik ve estetik becerilerini geliştirmek.
- Çocukların iyi yaşam alışkanlıkları edinmelerine, bedenlen güçlü ve sağlıklı olmalarına yardımcı olmak.
- Çocuklarda merak, öğrenmeye ilgi, keşfetme gibi duygular geliştirebilmek
- Çocuklara olumlu değerler ve tutumlar aşılamak
- Çocukların mutlu, sağlıklı, olumlu, proaktif, meraklı, iletişim becerisi yüksek, girişken ve yaratıcı olmalarına yardımcı olmak
- Çocukların her alanda kapsamlı ve dengeli bir gelişim göstermesini sağlamak

Okul öncesi eğitimin bir başka önemli amacı da çocukların çevreye uyumunu sağlamaktır. Çocuğun çevresi tarafından kabul görmesi, sosyal ilişkilerinde başarılı olabilmesi, sosyal ortamlara uyum sağlayabilmesi o dönemde kazanacağı davranışlarla yakından bağlantılıdır. Bu nedenle okul öncesi eğitim geç kalınmadan döneme uygun davranışların sistemli bir şekilde çocuğa kazandırılmasını amaçlar (Çalışandemir, 2002).

2.1.2. Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Bilgi çağının yaşandığı, hızla gelişip dönüşen toplumlarda sanayileşmenin etkisi, geniş aileden çekirdek aileye geçiş ve kadınların çalışma hayatında her geçen gün daha fazla yer alması okul öncesi eğitim kurumlarına duyulan ihtiyacı arttırmaktadır. Önceki zamanlarda sadece çocuk bakıcılığı ve çocukların mecburen zaman geçirmek zorunda oldukları yerler olarak görülen okul öncesi eğitim kurumları hem ailelerin bilinçlenmesi hem de eğitim alanında yapılan araştırmaların okul öncesi eğitimin önemine vurgu yapmasıyla birlikte çocukların kritik dönem becerilerini geliştirdiği, sosyalleştiği, geleceğe hazırlandığı, akran ve yetişkinlerle doğru biçimde iletişim kurmayı öğrendiği eğitim kurumları olarak görülmektedir. Kaliteli bir okul öncesi eğitim, çocuğun öğrenmesinin en hızlı olduğu okul öncesi dönemden en üst düzeyde fayda sağlamasına yardımcı olacaktır (Yeşilyurt, 2011).

Erken çocukluk yılları, çocuğun sosyal, fiziksel, duygusal, bilişsel ve dil gelişimleri açısından pek çok beceriyi kazandığı zamanlardır. Eğitim psikologlarına göre öğrenme ve yaratıcılık okul öncesi çağlarda çok hızlı seyretmektedir. Bu dönem içerisinde kazanılan beceriler geleceğe temel oluşturur. Çocuk gelişiminin önemli kısmının 0-6 arasında tamamlandığı artık bilinen bir gerçektir. Bu nedenle gelişimin desteklenmesi için ilkokulu beklemek geç kalınmasına ve belki de telafisi mümkün olmayan beceri kaybının yaşanmasına neden olmaktadır. Çocuğu ilkokula hazırlarken kişilik yapısının şekillenmesinde, ihtiyaçlarının karşılanmasında, temel bakım becerilerini edinmesinde ve yeteneklerinin ortaya çıkarılmasında okul öncesi dönemin rolü önemlidir. Nitelikli bir eğitim veren okul öncesi eğitim kurumları farklı ve bol öğrenme etkinlikleri ile çocuğu topluma ve eğitim hayatına hazırlama noktasında aileye yardımcıdır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2002; Kandır, 2001; Poyraz ve Dere, 2003; Senemoğlu, 2004).

Okul öncesi eğitim kültürel düzeyleri ve gelir seviyeleri farklı ailelerden gelen çocuklar arasındaki eğitim farklılıklarını en aza indirerek çocuklara destek olur (Kandır, 1991). Eğitimde eşitlik ve adalet, her çocuğun aynı eğitim imkanlarından yararlanabilmesi haktır. Okul öncesi eğitim en hızlı gelişim dönemlerini yaşayan çocukları geleceğe hazırlamada demografik özellikleri ne olursa olsun bir eşitlik sağlayacaktır.

Okul öncesi dönem yaşantıları çocuğun okula, öğrenmeye ve becerilerine dair tutum geliştirdikleri bir dönemdir. Oluşan bu tutum inanca dönüşerek tüm eğitim hayatını etkileyebilir. Bu dönemde olumlu yaşantılar olumlu tutum geliştirmeye, olumsuz yaşantılar da olumsuz tutum geliştirmeye sebep olur. Okul öncesi dönemde bulunan çocukların olumsuz

deneyimler yaşaması özgüven eksikliğine, başarısızlık algısına, okulda ve okul dışındaki hayatta performans düşüklüğü göstermesine ve davranış problemleri yaşamasına neden olabilmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013). Bu durum okul öncesi eğitimin önemini ortaya koymaktadır.

Kaliteli bir okul öncesi eğitim aşağıda sıralanan özellikleri çocuklara kazandırması açısından önem taşımaktadır (Ulçay, 1993):

- Özgüvenli
- Öğrendiklerini uygulayabilen
- Çevresine duyarlı
- Kendine ve topluma karşı sorumluluklarının bilincinde
- Duygu, düşünce ve davranışlarında özgür ve özgün
- Milli manevi değerleri benimsemiş
- Kendini gerçekleştirmiş

2.1.3. Okul Öncesi Eğitim Kurumları

Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumları farklı kanun ve yönetmeliklerle resmi ya da özel kuruluşlar tarafından değişik isimlerle açılmakta ve Milli Eğitim Bakanlığı ile Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunca desteklenir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2002).

Okul öncesi eğitim kurumları aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir (Ünlü, 2016):

- Kreş: 0 – 2 yaş
- Yuva: 2 – 3 yaş
- Anaokulu: 3 – 4 yaş
- Anasınıfı: 5 – 6 yaş

Kuruluş amaçlarına göre okul öncesi eğitim kurumlarının çeşitleri (Ünlü, 2016):

1. Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okul öncesi eğitim kurumları:
 - Bağımsız anaokulları
 - İlköğretim bünyesindeki anasınıfları
 - Kız Meslek Liseleri bünyesindeki uygulama anaokulları ve anasınıfları
2. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı okul öncesi eğitim kurumları:
 - Çocuk yuvaları
 - Çocuk bakımevleri

- Çocuk kulüpleri
 - Çocuk evleri
3. Üniversitelerin bünyelerindeki okul öncesi eğitim kurumları
 4. Çalışma Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumları
 5. Vakıf, dernek ve kooperatiflere bağlı okul öncesi eğitim kurumları

2.2.Bir İnsan Hakkı Olarak Eğitim Ve Eğitimde Fırsat Eşitliği

Eğitim, insanların öğrenmeye başlaması ile meydana çıkmış ve hayatı boyunca süregelen bir olgudur. Öte taraftan eğitim bireye kimlik, değer ve yetenek edindirdiği için bireysel; bireyi sosyalleştirdiği, toplumsal normları kazandırdığı, toplumun ortak değerlerini koruma ve geliştirme fonksiyonlarını gerçekleştirdiği için toplumsal bir etkinliktir. En genel tanımıyla eğitim ise bireylerde davranış değiştirme süreci şeklinde tanımlanmıştır (Aydın, 2003).

Kişiler yasalar karşısında doğdukları andan itibaren eşittirler ancak yaşamları süresince pek çok açıdan eşitsizlik içinde yaşarlar. Maddi durum, sosyal statü, eğitim düzeyi ve yaşanılan bölgeye özgü farklar bahsi geçen eşitsizliklerden bazılarıdır. Fırsat eşitliği “herhangi bir alandaki bir girişime, bir seçmeye vb. katılanlar arasında eşit koşulların ve olanakların bulunması durumu” şeklinde açıklanmaktadır. Eğitimde fırsat eşitliği ise İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nde “her bireyin eğitim görme hakkı vardır” olarak tanımlanmıştır. Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi, Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi de eğitim hakkını güvence altına alır. Türkiye tüm bu anlaşmalara taraf bir ülkedir. 1982 Anayasasının 24. ve 42. maddelerinde eğitimle ilgili hükümler yer almaktadır. 42. Madde de eğitimde fırsat eşitliğiyle ilgili “kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.” hükmü yer almaktadır. Türk Milli Eğitiminin temel ilkelerinden “fırsat ve imkân eşitliği” ise “Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır” şeklinde kendine yer bulmuştur (Aydın, Aydoğdu, Taş ve Dönmez, 2010; Eğitim Reformu Girişimi, 2009).

Fırsat eşitliği kavram olarak istihdam, sağlık, eğitim ve sosyal güvenlik gibi pek çok bireysel ve toplumsal alana hiçbir vatandaşa ayırım yapılmadan eşit şekilde girilebilmesi anlamına gelmektedir. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması meydana getireceği sonuçlar

nedeniyle gelir ve iş gücü dağılımını etkileyeceğinden hem bireysel hem de toplumsal ilerleme ve gelişme açısından diğer alanlara nazaran çok daha önemlidir. Türkiye’de eğitimde fırsat eşitliğini sağlayabilmek için birtakım kamu politikaları izlenmektedir (Şuralar, Kalkınma Planları, hükümet programları, yasalar). Bu politikalarla önemli standartlar belirlenmiş son zamanlarda oldukça mesafe de kat edilmiştir. Fakat bölgeler arasındaki derin sosyo-kültürel ve ekonomik farklılıklar ile nüfus artışı hızı eşitsizliklere karşı mücadeleyi zorlaştırmaktadır. Bu nedenle eşitsizliklerin giderilmesi için öncelikle gelir dağılımı, iş gücü sorunları ve bölgesel farkların ortadan kaldırılması gerekmektedir (İnan ve Demir, 2018).

Eğitimde fırsat eşitliğinin hedefi genç nesillerin sosyal statü ve rollerini kazanmalarında karşılaştıkları maddi, manevi ve sosyal imtiyazlar ile haksızlıkları ortadan kaldırmaktır. Böylece gençler sosyo-ekonomik durumları önemli olmaksızın eğilim ve yetenekleri doğrultusunda toplumdaki yerlerini alabilecek, kişiliklerini oluşturabilecek ve isteklerini yerine getirebilme imkanına sahip olacaklardır (Ergün, 1997).

Soylu (2017) eğitimde fırsat eşitliğini etkileyen etmenleri aşağıdaki şekilde sıralamıştır:

A. Ekonomik Etmenler

1. Ailenin Gelir ve Mesleği
2. Devletin Ekonomik Gücü

B. Coğrafi Etmenler

1. Yerleşim Düzeni (Kırsal ve Kentsel Yerleşim)
2. Yöresel Farklılaşma (Doğu ve Batı Farkı)

C. Toplumsal Etmenler

1. Cinsiyet Ayrımı
2. Din Ayrımı
3. Dil Faktörü
4. Irk Ayrımı
5. Nüfus Etmeni

D. Siyasal Etmenler

Farklı siyasi partiler arasındaki görüş ayrılıkları dengeli ve uzun soluklu bir eğitim politikası takip edilmesine engel olabilir. Böylece eğitimde fırsat eşitliği zedelenebilir.

E. Bireysel Farklılıklar

Zekâ, yetenek, duygusal ayırt edicilik, motor beceriler, algı, sağlık durumu gibi farklılıklar diğer eşitsizlikler kontrol altına alınsa dahi eşitliği engelleyebilir.

Eğitimde fırsat eşitliği Türkiye'nin 2023 vizyonuna erişme hususunda yerine getirilmesi gereken önemli bir standarttır. Türkiye'nin 2023 amaçlarına ulaşabilmesi için hangi okulda okuduğuna bakılmaksızın her bir öğrencinin kaliteli bir eğitime ulaşması zorunlu görülmektedir. Bunu sağlayabilmek için öğretmen ve okul idarecilerinin niteliği arttırılmalı, eğitime erişimde fırsat eşitliği sağlanmalı, farklı bölge ve illerdeki okulların fiziki ve diğer donanımları benzer hale getirilmeli, eğitim politikaları sosyal adalet ilkesi üzerine inşa edilmelidir. Tüm bunlar yerine getirildiğinde her bir çocuk ilgi, istidat ve kabiliyetlerini azami düzeyde geliştirebilecektir (İnan ve Demir, 2018).

2.2.1. Erken Çocukluk Eğitime Eşit Erişim Hakkı

Türkiye'de okul öncesi eğitime katılımın istenen düzeyde olmadığını gösteren çalışmalar mevcuttur. Bahsedilen bu çalışmalardan bazıları sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı ailelerin çocuklarının okul öncesi eğitime erişimde geri kaldıkları, bu sebeple eğitimlerine ve dolayısıyla hayatlarına akranları ile eşit koşullarda başlayamadıkları bulgularına ulaşmıştır. Diğer çalışmalar ise okul öncesi eğitimi kadın istihdamı açısından ele almış ve toplumsal cinsiyet ile ilgili eşitsizliklerin giderilebilmesi için az maliyetli, yüksek nitelikli ve kolay erişilebilir bir okul öncesi eğitimin üzerinde durmuşlardır (AÇEV, 2017).

Okul öncesi eğitimin önemi, faydaları ve topluma sağladığı yüksek katma değer önceki başlıklarda tartışılmıştır. Böylesine bir değere sahip olması sebebi ile okul öncesi dönemde çocukların eşit fırsatlara sahip olması ve dezavantajlı çocukların bu eğitime erişebilmeleri farklı bir önem arz etmektedir. Okul öncesi eğitimin ilkokula alt yapı oluşturması ve eğitim hayatı süresince arkasından da iş yaşamında toplu biçimde meydana gelecek olan sosyal eşitsizlikleri azaltıcı etkisi vardır. Bu özellikler, son yıllarda OECD ülkelerinin ekseriyetle parasız ve tüm çocukları kapsayıcı şekilde okul öncesi eğitim ve erken çocukluk eğitimi programlarını hayata geçirmelerine sebebiyet vermiştir (OECD, 2016 Akt: Öztürk, 2017).

2017-2019 yılları için hazırlanmış olan orta vadeli programda bulunan hedeflerden biri okul öncesi eğitimin aşamalı biçimde zorunlu hale getirilmesidir. Okul öncesi eğitimin çocukların eğitim hayatlarını etkilediği uluslararası sınavlardan biri olan PISA (2015) sonuçlarında kendini göstermektedir. Buna göre Türkiye'de 1-2 yıl arasında okul öncesi eğitim alan öğrenciler, almayanlara nazaran anlamlı ölçüde daha yüksek puanlar almışlardır. Bu nedenle okul öncesi eğitimin bütün çocuklar için erişilebilir olması ve bu alandaki eğitim yatırımlara öncelik verilmesi büyük önem taşımaktadır (Eğitim Reformu Girişimi, 2017).

2.2.2. Ailenin Okul Öncesi Eğitime Erişimde Etkisi

Çağımızın en belirgin özelliği sürekli ve hızlı bir değişimin olmasıdır. Teknolojinin hızla gelişmesi, hızlı nüfus artışı, köyden kente yapılan göçler toplumsal yapıyla ilgili değişimlerin de sebebi haline gelmiştir. Bu değişikliklerle beraber çocuğun içerisinde bulunduğu aile yapısı ve toplumsal yaşam da elbette değişmiştir. Bu yönüyle bireye yönelik beklentilerin arttığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu beklentilerin başında ise iyi bir eğitim yer almaktadır. İyi bir eğitim çocuğun doğumu ile başlayan ve eğitim kurumlarıyla pekişerek devam eden uzun soluklu bir süreçtir. Bu süreçte ilk adım okul öncesi eğitimidir (Arnas, 2002).

Okul öncesi eğitim çocuğun ileriki yaşantısını ve öğrenim hayatını etkileyen önemli bir süreçtir. Yapılan araştırmalar donanımlı, sağlıklı ve istenilen niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesinde okul öncesi eğitimin büyük bir katkısının olduğunu ortaya koymaktadır (Seçkin ve Koç, 1997).

Okul öncesi eğitimin olumlu etkisi bilinmekle birlikte Türkiye’de bu eğitimin paralı olması ve halen zorunlu olmaması kısacası yeterli devlet desteğinin olmaması ailelerin okul öncesi eğitime bakış açısını ve sosyo-ekonomik durumunu daha önemli hale getirmektedir. Okul öncesi eğitim, Türkiye’de özel kişi, kurum ve kuruluşlar ve aileler gibi bütçe dışı kaynaklardan yapılan harcamaların yoğunlukta yaşandığı bir öğretim düzeyi olması ile dikkat çekmektedir (Adem, 1993). Bir başka anlatımla eğitimde yeterli maddi kaynak olmaması eğitimin toplumun her kesimine sunulmasına yani eğitimde eşitliğe engel olmaktadır. Eğitim kurumları devletten gerekli desteği göremeyince kendi finansal kaynaklarını yaratmaya çalışmakta ailelerden maddi beklentiler doğmaktadır. Bu durumda ailelerin ekonomik durumları önemli değişkenler halini almaktadır (Ünal, 2005).

AÇEV (2013), tarafından yayınlanan “Erken Çocukluk Eğitimi” ve “4+4+4 Düzenlemesi” adlı raporda kamuya ait okul öncesi eğitim kurumlarında katkı payı adı altında 20 ila 200 TL’nin alındığı, bunun da yoksul aileler için külfet oluşturduğu ortaya konulmuştur. Zira bu okul öncesi eğitime en çok ihtiyacı olan bu çocukların ailelerinden alınan katkı payları, onların en temel eğitimi alamamasına sebep olmaktadır. Okul öncesi eğitime yeterli kaynağın ayrılmaması ve gerekli çabanın gösterilmemesi özel kurumlara ilgiyi arttırmakta bu da okul öncesi kurumların eşitsizlik yaratmasına ortam yaratmaktadır.

Türkiye’nin aksine tüm Avrupa ülkeleri 3 yaşından büyük çocuklara yönelik bakım ve eğitim hizmetlerini finanse etmekte yahut destek olmaktadır. Çoğu zaman maddi destek yerel bir yönetim tarafından sağlanmaktadır. Bu düzende aile katkılarına ihtiyaç olmamakta ve devlet

sosyal devlet olma özelliğini hayata geçirerek okul öncesi eğitim kurumlarında eşitliği sağlamaktadır (Erginer ve Saklan, 2016).

2.3.Geçmişten Günümüze Okul Öncesi Eğitim Politikaları

Eğitim, niteliği itibarıyla devletin sunması gereken bir hizmettir. Eğitime ilişkin olarak ülkemizde belirli yılları kapsayan kalkınma planları yapılmakta ve belirli bir miktar bütçeden pay ayrılmaktadır. Dünyada ve Türkiye’de özellikle 1980’li yıllarda eğitim harcamaları, eğitim hizmetinden yararlananlar tarafından yapılmıştır. Ayrıca bu hizmetin özel kuruluşlar tarafından verilmesi ve devlet teşvikini sağlayan uygulamaların olduğunu söylemek mümkündür. Ancak 1980 sonrasında kamusal bir hizmet olan eğitim bu özelliğini yitirmeye başlamıştır (Karakütük, 2006). Bununla beraber sekizinci, dokuzuncu ve onuncu kalkınma planlarında devletin özelleştirmeler yoluyla üretim alanında çekilmesi ve rekabet ortamına imkân tanınmasına ağırlık verilmesi vurgulanmıştır. Bu uygulamaların hayata geçmesi ile birlikte okul yöneticileri özel finansman arayışına yönelmiştir. Bu dönemde kamu tarafından finanse edilmesi gereken eğitimin, özel finansman kaynaklarına muhtaç hale getirilmesi eğitimde eşitliğe zarar verdiğinden bahisle eleştiri konusu olmuştur (DPT, 2006).

Türkiye’de eğitimin maliyetine katılım en fazla okul öncesi eğitimde olmaktadır. Okul öncesi eğitimin önemi gün geçtikçe artmakta ve hızla yaygınlaşmaktadır. Bu durum aynı zamanda Türkiye’de kadın istihdam oranının da artmasına katkı sağlamaktadır. Çocukların bakımının ve eğitiminin okul öncesi eğitim kurumları tarafından üstlenilmesi sayesinde kadınlar çalışma hayatına girmekte ve çocukların bakımını tek başına üstlenen kadınlar için kolaylık sağlamaktadır. Ancak okul öncesi eğitimde hala yeterli okullaşma oranının sağlanamaması bu konuda finansman sorununun daha detaylı irdelenmesini de gerekli kılmaktadır (Dabakoğlu, 2004; Erdem, 1996).

Milli Eğitim Temel Yasası’nın 7. ve 8. maddelerinde toplumun her bir ferдинin öğrenim görmesinin bir hak olduğu ve 1982 Anayasası’nın 42. maddesinde de ilköğretimin kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğu belirtilmektedir (T.C. Anayasası, 1982). Ancak okul öncesi eğitim, çocukların ilkokuldan önceki dönemini kapsar. MEB’in (2012) okul öncesi eğitimi güçlendirme projeleri kapsamında 3-5 yaş arasındaki çocukların okul öncesi eğitime kazandırılması ve kadınların çalışma hayatına katılımının kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. Ancak eğitimin ilk kademesi olan okul öncesi eğitimde

finansman sorunu ile karşı karşıya kalınması eğitimin herkes için eşit olduğu ve sosyal devlet düşüncesini zedelemektedir (Erginer ve Saklan, 2016).

Türkiye’de okul öncesi eğitim tüm kalkınma planlarında yer almakla birlikte Beşinci Kalkınma Planında toplam eğitim yatırımlarının %6,1’i okul öncesi eğitim için ayrılmıştır (DPT, 1984). 2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planında, okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması amaçlanmıştır. Bu konuda özellikle kısıtlı hane ve bölgelerin erişimini sağlamak amaçlanmıştır.

Finansman sorunu haricinde devlet sorumluluğunda olan bir diğer husus okul öncesi eğitim kurumlarının ülke genelinde yaygınlaştırılmasıdır. 17. Milli Eğitim Şurasında ilk olarak okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi konusunda görüş birliğine varılmıştır. 2009 yılında 32 okulu kapsayan bir pilot çalışma yapılmıştır. 2011’de okul sayısı 71’e çıkarılmıştır. 2012 yılındaki bir değişiklik ile okul öncesi eğitim 12 yıllık zorunlu eğitimin kapsamı dışında bırakılmıştır (Erginer ve Saklan, 2016).

2.3.1. Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Geçmişten günümüze her toplum çocuklarını kendi değerleri, kuralları ve kültürleri ile geliştirmeye çalışmıştır. Bunu en iyi şekilde yapabilmek için de birçok düşünür bu konuda çeşitli fikirler öne sürmüştür. Plato, Aristo, Comenius, Locke, Rousseau gibi düşünürler ve Froebel ve Pestalozzi gibi eğitimciler günümüz eğitim fakültelerinden ve çocuk gelişimi bölümlerinden çok önce okul öncesi eğitim konusunda önemli araştırmalar yapmışlardır (Peters, Neisworth ve Yawkey, 1985).

Geçmişten bu yana çocukların eğitimi konusunda farklı fikirler öne sürülmüş ve çocukları eğitme konusunda tarihsel süreç içerisinde aileler, din adamları yahut öğretmenler görevli olmuştur. Bu esnada ortaya çıkan önemli fikirler ve araştırmalar bugünkü okul öncesi eğitimin temelini oluşturmuştur. Bu geniş bakış açısı içerisinde en çok dikkat çeken okul öncesi hayali, tüm çocukları kendi potansiyelleri düzeyinde en iyi noktalara getirmek ve gelişimlerine katkıda bulunarak eğitmektir (Morrisson, 2008).

Günümüzde ulaşılan okul öncesi eğitim düşüncesinden önce tarihsel süreç içerisinde okul öncesi eğitimin gelişim ve değişimlerini açıklamak yerinde olacaktır. İlkçağda Aristo ve Plato bugün de oldukça önem taşıyan iki konuya değinmiştir. Bu düşünürler eğitimin erken yaşta başlaması gerektiğini vurgularken, bir yandan da erken yaşta başlayan bu eğitimde ailenin önemini vurgulamıştır. Orta çağda ise etkili olan din felsefeleri eğitimde de önemli

değişikliklerin oluşmasına sebep olmuştur. Çocukları disipline etme ve çocukların tam olarak itaat etmesi din felsefesinin eğitime getirdiği değişikliklerdendir. 15. ve 16. yüzyılda ise aydınlanma dönemiyle beraber insancıl yaklaşım kendini eğitim sektöründe de göstermiştir. 17. yüzyılda ise duyular vasıtasıyla eğitim, çocuk merkezli eğitim ve çocuklara uygun eğitim fikirleri ortaya atılmıştır. Zira bu düşünceler günümüz okul öncesi eğitim sisteminin de temellerini oluşturacak niteliktedir. 17. ve 18. yüzyılda çeşitli düşünürlerin düşünceleriyle çağdaş anlamda okul öncesi eğitimin temelini atıldığını söylemek mümkündür. Bu dönemde Rousseau deneyimler yoluyla eğitime, Pestalozzi yeteneklerin geliştirilmesi maksadıyla eğitimin önemine vurgu yapmıştır. Froebel ise bu dönemde açtığı okul öncesi eğitim kurumuyla birlikte tarihte “anaokullarının babası” olarak anılmaya başlamıştır (Doğan, 2008).

17. ve 18. yüzyıllarda önemli düşünürlerden Comenius, okul basamağının dört aşamalı olması gerektiğini vurgulamıştır. Comenius’a göre bu basamaklardan birincisi anaokuludur ve 0-6 yaş grubunu kapsamaktadır. Bu dönemde eğitimin temelleri atılmaktadır. İkinci basamak 6-12 yaş arası dönemdir, üçüncüsü 12-18 yaş aralığındaki dönem ve son olarak da 18-24 yaş aralığını kapsayan üniversitedir (Bozyer, 2015).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ise ortaya çıkan endüstrileşme ve teknolojik gelişmeler; siyasal, ekonomik ve sosyal hayatı etkilendiği gibi eğitim de bu gelişmelerden ve değişimlerden etkilenmiştir. Bu dönemde ekonomik koşullar değişmiş, aile yapısı değişmiş ve en nihayetinde annelerin çalışması da ortaya çıkmıştır. Teknolojik gelişmeler sayesinde bilginin önemi artmış ve eğitim sisteminde köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Annelerin çalışması, geniş aileden çekirdek aileye geçiş, ölüm veya boşanma dolayısıyla tek ebeveynli ailelerin yaygınlaşması beraberinde okul öncesi eğitime olan talebin de artmasına sebep olmuştur. Önceden çocuğun gelişmesinde temel öge sınırlı ihtiyaçlarını karşılayabilmesi iken; teknolojinin gelişmesi ile birlikte bilgi önem kazanmış çocuğa ve çocuğun eğitimine verilen önem de artmıştır (Sakin, 2010).

1900’lü yıllarda Montessori ile geliştirilen sistemle beraber okullar, okul gereçleri ve çocuklar için geliştirilen aktiviteler çocukların ve ailelerin ihtiyacı doğrultusunda farklı bir boyut kazanmıştır. Bu sistemde çocukların rehber konumunda olan bir öğretmen eşliğinde ve sıcak bir ortamda öğrenme hayatlarını sürdürmeleri amaçlanmıştır. Yine aynı dönemlerde Amerikalı bir bilim adamı tarafından ilerlemeci teori öne sürülmüştür. Bu teorinin günümüzde hala faal olduğunu söylemek mümkündür. İlerlemeci teoride çocuk merkezli bir yaklaşım

benimsenmiş ve çocuğun problem çözme becerileri ve sosyal etkileşimleri kuvvetlendirilerek gerçek yaşamdaki deneyimlerin önemi vurgulanmıştır (Morisson, 2008).

21.yüzyıla gelindiğinde ise büyük yankı bulan “Çoklu Zekâ Teorisi” ortaya atılmıştır. Bu teori hala etkisini sürdürmesiyle beraber yakın tarihte ortaya çıkması sebebiyle de oldukça ilgi çekici olmuştur. Bu teori çerçevesinde okul öncesi eğitim programlarında çocukların zekâ ve yeteneklerine göre bunları destekleyen ortamlar ve etkinlikler sunmak önemli hale gelmiştir. Bu sayede çocukların öğrenmeleri ve gelişimlerinin desteklenmesi amaçlanmıştır (Doğan, 2008).

2.3.2. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de ise okul öncesi eğitim kurumlarının tarihçesine bakıldığında erken çocukluk uygulamalarının başlangıcı olarak Fatih Sultan Mehmet zamanında açılan sıbyan mektepleri gösterilmektedir. Osmanlı döneminde 5-6 yaş çocuklarına sıbyan mekteplerinde eğitim verilmekteydi. Sıbyan mekteplerinde 5-6 yaşlarındaki çocuklar alınıp; 3-4 yıl dini eğitim verilmekteydi. Bu kurumlarda çocuklara Kuran okuma, dua okuma ve okuma yazma öğretiliyordu. Velilerin izni ile beraber daha küçük çocukların sıbyan mekteplerinde eğitim görmesi de mümkündü. Ancak sıbyan mektepleri bugünkü okul öncesi eğitimden uzak bir amaç gütmekteydi. Sıbyan mekteplerinde asıl amaç çocukların bir şeyler öğrenmesinden ziyade annenin rahat etmesiydi. Bunun yanında çocuklara meslek edindirmek için kurulan ıslahhaneler, savaş ve isyanlar sonucunda kimsesiz kalan çocukların bulunduğu Darüleytam-ı Osmanlı çocukların barınma ihtiyaçlarını karşılarken bir yandan da eğitim vermekteydi. Her ne kadar bu dönemde okul öncesi çağıdaki çocuklara yönelik kurumların varlığından söz edilebilmekteyse de bugünkü anlamda okul öncesi eğitim anlayışından uzak olduğunu söylemek mümkündür (Güven, 2006).

Osmanlı döneminde eğitim sisteminde atılan ilk önemli adım padişah 2. Mahmut’un ilköğretimi bir fermanla zorunlu kılmasıdır. Bu fermanla beraber ilk devlet okulları 1847’de kurulmuş ve 1869’da bugünkü adıyla Milli Eğitim Genel Tüzüğü kabul edilmiştir. Yayınlanan ferman gereğince ilkokullara 5 yaşında başlanmaktaydı. Bu nedenle 5-6 yaş çocuklar için sübyan sınıfları bulunmakta ve sübyan öğretmenler yani rehberler eşliğinde eğitim verilmekteydi (Çetinkaya, 2006).

1908 yılında Osmanlı devletinde okul öncesi eğitim kurumları çeşitli illerde açılmaya başlamış, daha sonra da İstanbul’da özel anaokulları açılmıştır. 1912-1913 yıllarından sonra

resmi anaokulları açılmış ve yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu okullardaki en büyük sorun, yetişmiş Türk kadın öğretmen bulmaktır. Bu nedenle öğretmenler azınlıklardan seçilmiştir. 6 Ekim 1913 tarihinde yayınlanan kanun ile birlikte yasa ve yönetmeliklerde okul öncesi eğitim kurumlarından bahsedilmeye başlanmıştır. Bu kanun ile birlikte, anaokulları ilkokulların bir basamağı sayılmış ve yurdun her yerinde açılması amaçlanmıştır. Ancak bu dönemde kadının çalışma hayatına girmemiş olması, çocuklara evde eğitim verilmesinin esas alınması ve okul öncesi eğitim kurumlarının pahalı olması sebebiyle yalnızca zengin kesime hitap ediyor olması bu kurumun yaygınlaşmasının önünde engel olmuştur (Güven, 2006).

1928 yılında harf inkılabı ile beraber herkesin okuryazar duruma gelmesi için devlet var gücüyle ilköğretime yönelmiş ve anaokulları için ayrılan ödeneği de bu amaç uğruna ilköğretim okullarına aktarmıştır. Bunun neticesi olarak da anaokulları çevresel desteklerle bir süre daha etkinliğine devam edebilmiş ancak 1937-1938 yıllarında kapanmıştır. Daha sonra okul öncesi eğitim kurumlarının önemi çeşitli eğitim komisyonlarında savunulmuş ve teşebbüslerin bakanlık dışında çeşitli kamu ve özel teşebbüslerce desteklenmesi gerektiği savunulmuştur (Çetinkaya, 2006).

Okul öncesi eğitim konusunda 1960'lı yıllardan sonra önemli adımlar atılmış, kademe kademe ilerleme dikkati çekmektedir. İstenilen amaca ulaşılammış da olsa 1961 Anayasası ile beraber okul öncesi eğitim konusunda çeşitli çalışmalar yapılmış ve beş yıllık kalkınma planları hazırlanmıştır. 1961 yılında 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve 222 sayılı İlköğretim ve eğitim kanununun yürürlüğe girmesiyle birlikte okul öncesi eğitim ile ilgili çalışmalar hız kazanmış ve nihayetinde “Anaokulları ve Anasınıfları Yönetmeliği” çıkarılmıştır. 1973 yılında çıkarılan 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile birlikte öğretim kademeleri bütün olarak ele alınmıştır. Bu Kanunun 17.maddesinde milli eğitimin amaçlarının sadece resmi ve özel eğitim kurumlarında değil evde, sokakta, çevrede, iş yerinde her yerde gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. 1977 yılında ise İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde “Okul Öncesi Şubesi” kurularak anasınıfları açılması, anasınıfları için öğretmen yetiştirilmesi ve gerekli materyalin temin edilmesi konusunda çalışmalar hızlandırılmıştır. 1980 yılından sonra ise anasınıflarının sayısında artış gözlemlenmiştir. 1981 yılında toplanan 10. Milli Eğitim Şurası'nda okul öncesi eğitime gerekli önemin verilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmış ve öneriler geliştirilmiştir. 1992 yılında Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 3797 Sayılı Kanunla Merkez Teşkilatı bünyesinde yeni bir birim olarak "Okul

Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü" kurulmuştur (Çelik ve Gündoğdu, 2007; Abazoğlu, Yıldırım ve Yıldızhan, 2015).

Cumhuriyetin ilan edildiği 1923 yılından 2012 yılına kadar geçen süre zarfında anasınıfları, anasınıfına giden çocuk sayısı ve anasınıflarında görevli öğretmen sayıları yıllara göre kademeli olarak artmıştır. Ancak okul öncesi eğitim 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 22.maddesi ile zorunlu eğitim kapsamı dışında tutulmuştur. Bunun sonucu olarak da okul öncesi eğitimden birçok çocuk yararlanamamakta ve ileriki yaşamında çocuğun hayatında büyük bir öneme sahip olsa da çocukların birçoğu bu eğitimden yoksun kalmaktadır (Abazoğlu, Yıldırım ve Yıldızhan, 2015).

2.3.3. Kalkınma Planlarında Okul Öncesi Eğitim

Strateji ve Bütçe Başkanlığı'ndan (2019) edinilen kalkınma planlarında geçmişten günümüze okul öncesi ile ilgili planlamalar ve yapılanlar aşağıdaki özetlenmiştir.

Üçüncü Kalkınma Planında (1973-1977) okul öncesi eğitimde özel sektörün teşvik edilmesi hedeflenmiştir. Dördüncü kalkınma planında (1979-1983) okul öncesi eğitimin kaynak yetersizliği ve bu alanla yeterince ilgilenilmemesi nedenlerinden istenilen düzeye ulaşamadığı tespitinde bulunulmuştur. İlkokul bünyesindeki anasınıfları 1973-1974 öğretim yılında 245 iken 1977-1978 öğretim yılında 984'e yükselmiştir öte yandan bağımsız anaokulları 8'den 11'e çıkabilmiştir. Bağımsız anaokullarında 60 öğretmen, 1135 öğrenci, ilkokullara bağlı anasınıfında 1087 öğretmen, 17986 öğrenci ve kız meslek liselerine bağlı 275 uygulama anaokulunda 575 öğretmen, 5782 öğrenci bulunmaktadır. Kreş ve yuvaların artışı da yeterli değildir. 3-6 yaş arası çocukların yalnızca %1,1'i okul öncesi eğitim almaktadır.

Beşinci Kalkınma Planında (1985-1989) okul öncesi eğitimde okullaşma hedefi %10 olarak belirlenmiştir. Altıncı Kalkınma Planında (1990-1994) %10 hedefine ulaşamadığı tespit edilmiştir. Yeni hedef %11,5 olarak belirlenmiştir. Yedinci Kalkınma Planında (1996-2000) okul öncesi eğitimde %5,1 olan okullaşma oranının %16'ya çıkarılması hedeflenmiştir.

Dokuzuncu Kalkınma Planında (2007-2013) zorunlu eğitimin 8 yıla yükselmesiyle öğrenci sayısının büyük ölçüde arttığı, ilköğretimden ortaöğretime geçişlerin de çoğaldığı fakat okul öncesi eğitimde oranın yine düşük düzeyde olduğu belirtilmiştir.

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) raporuna göre Türkiye okul öncesi eğitime erişimde uluslararası ortalamanın altında kalmıştır. 2006-2007 yıllarında brüt okullaşma oranı 4-5 yaş için %24, iken 2012-2013'de %44 olmuştur. Yıllar içinde kısmen bir iyileşme gözlenirse

de okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması gereği halen sürmektedir. Bu kalkınma planında, öğrencilerin tüm alanlardaki gelişimine fayda sunan okul öncesi eğitime erişimin özellikle imkânları sınırlı aile ve bölgeler için kolaylaştırılması hedeflenmiştir. 2018 yılı için brüt okullaşma hedefi %70 olarak belirlenmiştir. Köylerde okul öncesi eğitim hizmetlerinin önemli oranda arttığı tespit edilmiştir. Nitelikli, ucuz ve kolay ulaşılabilir okul öncesi eğitimin yaygınlaşması hedefi koyulmuştur.

2.3.4. Şura Kararlarında Okul Öncesi Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı (2017) Şura Raporlarından elde edilen bilgilere göre şuralarda okul öncesi eğitimle ilgili alınan tavsiye kararları aşağıda özetlenmiştir.

Beşinci Milli Eğitim Şurası'nda (1953) okul öncesi eğitimin öğretim programı ve yönetmeliği incelenmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarının isteğe bağlı kurumlar olacağı belirtilmiştir. Yedinci Milli Eğitim Şurası'nda (1962) anaokulları ve anasınıfları yönetmeliğinin hazırlanması yönünde karar alınmıştır. Dokuzuncu Milli Eğitim Şurası'nda (1974) okul öncesi eğitiminin amaçları, içeriği, misyonu ve kuruluş şekilleri ile ilgili tavsiyeler sunulmuştur. Onuncu Milli Eğitim Şurası'nda (1981) okul öncesi eğitimin program ve kitaplarının oluşturulması, yasal düzenlemelerde bulunulması, okul öncesi öğretmen sayısının artırılması, kullanılacak araç gereçlerin temini gibi konularda tavsiye kararları alınmıştır. Bu şurada alınan en önemli karar okul öncesi eğitimin zamanla zorunlu olması, yaygınlaşması ve okullaşma oranının artırılmasıdır. Bu karar, günümüzde dahi uygulamaya geçirilememiştir.

On Birinci Milli Eğitim Şurası'nda (1982) okul öncesi öğretmenlerinin yetiştirilme amaçları, ilkeleri, öğretmen yetiştirilmesinde içerik ve etkinlikler tartışılmıştır. On İkinci Milli Eğitim Şurası'nda (1988), okul öncesi eğitim için aile kaynaklı yetersizlikleri ortadan kaldıran, çalışan ailelerin çocuklarına bakım ve eğitim imkânı sunan, Türkiye'nin sosyo-kültürel yapısına, değerlerine ve şartlarına uygun bir okul öncesi eğitim sistemi tartışılmıştır. Okul öncesi öğretmen yetiştirme sistemi tekrar gözden geçirilmiştir.

On Dördüncü Milli Eğitim Şurası'nın (1993) iki ana gündem maddesinden biri okul öncesi eğitimidir. Bu şurada, okul öncesi öğretim kurumlarının geliştirilmesi için devlet kredisi, teşviklerin artırılması ve vergilerin azaltılması konuları görüşülmüştür. Belediyeler, Kamu İktisadi Teşekkülleri, Vakıflar, Dini Kuruluşlar ve diğer özel müteşebbislerin Okul Öncesi Eğitimi Kurumları açmaları teşvik edilip desteklenecektir. Okul öncesi için okul binalarının yapımında hazine arazilerinin belediyeler ve kooperatiflerle iş birliği halinde tahsisi

tartışılmıştır. Anne babaların okul öncesi eğitim konusunda bilinçlendirilmesi önerilmiştir. Okul öncesi eğitim ile ilgili istatistiklerin düzenli bir biçimde tutulması önemsenmiştir. Çeşitli devlet kuruluşlarından elde edilen gelirlerin bir kısmıyla okul öncesi eğitim fonu kurulması, küçük il ve ilçe merkezleri ile dar gelirli semtlerinde yaşayan aileler için ikili eğitim yapacak anaokulları projesi tartışılmıştır. Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında anaokulu öğretmenliği ile çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenliğinin ayrılması önerilmiştir.

On Beşinci Milli Eğitim Şurası'nda (1996) 5-6 yaş grubu okul öncesi eğitimin ilköğretim bünyesine katılması, ilköğretimin 8 yıl ve zorunlu olması, 9. Sınıfta lise ya da mesleki eğitime yönlendirme yapılması ve zorunlu eğitimin 2+8+1 sistemi şeklinde oluşturulması önerilmiştir. Okul binalarında okul öncesi çocuklarının ihtiyaçlarına göre fiziki düzenlemeler yapılması tartışılmıştır. Okul öncesi eğitimde aile katılımına dikkat çekilmiştir.

On Yedinci Milli Eğitim Şurası'nda (2006), 60-72 ay döneminde okul öncesi eğitimin zorunlu olması, okul öncesi eğitim kurumlarının açılması için özel sektör teşviki, kaynak bulma ve arsa temini hususunda yerel yönetimlerle iş birliği, kreş, yuva, gündüz bakımevleri, rehabilitasyon merkezleri ve benzeri tesislerin geliştirilmesinde devlet desteği ve vergi muafiyeti konuları tartışılmıştır. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşlarıyla vakıf ve diğer girişimcilerin okul öncesi eğitim kurumu açmalarının desteklenmesi gündeme gelmiştir. Okul öncesi eğitimle ilgili istatistiksel verilerin tutulması tavsiye edilmiş ve 2023 öncesi 36-60 ay çocuklarda %80' okullaşma oranı hedeflenmiştir. Okul öncesi eğitime ayrılan bütçenin artması gerektiği belirtilmiştir.

2010 yılındaki şurada okul öncesi öğretmenliğindeki açığın kapatılamadığı tespiti yapılmış bu konuda öğretim üyesi yetiştirilmesi bu amaçla da yurtdışına öğrenci gönderilmesi tavsiye edilmiştir.

2.3.5. Okul Öncesi Eğitimin Yasal Dayanakları

Cumhuriyetin ilk yıllarında ülke çapında yaklaşık 80 anaokulu bulunmaktaydı. Anaokulu öğretmeni yetiştirmek üzere 1927'de bir okul açılmış 5-6 yılın ardından kapatılmıştır. 1930'lu yıllarda, kanunlar ilköğretimin geliştirilmesine odaklanmıştır. 1940'larda anaokullarının Bakanlık haricinde Kamu ve özel kuruluşlarca açılması fikri benimsenmiştir. 1961'de 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununda okul öncesi eğitim ele alınmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda okul öncesi eğitimin amaçları tanımlanmıştır. Sonraki zamanlarda hükümet programlarında, eğitim komisyonlarında, kalkınma planlarında ve Milli

Eğitim Şuralarında okul öncesi eğitim gündeme gelmiştir (Başaran, 1996; Şahin, 2005 Akt: Gül, 2008).

2004 yılında çıkan Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde ve 2014 yılında yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde okul öncesi eğitimin sürdürülmesiyle ilgili esaslara değinilmiştir. Bu esaslar aşağıdaki başlıklarla özetlenebilir:

- Okul öncesi eğitim kurumlarının açılma şartları
- Okul öncesi eğitiminin amaç ve ilkeleri
- Çalışma saatleri, ders saatleri, ara saatleri, sınıf mevcudu gibi temel çalışma koşulları
- Kayıt kabul esasları
- Personel görev ve sorumlulukları
- Ücret tespit komisyonu, velilerden alınacak ücretlerin ödeme şekilleri ve nasıl harcanacağı, mali konulardaki sorumlular gibi mali esaslar
- Kanun ve yönetmeliklerce okul öncesi eğitim paralı ve isteğe bağlıdır.

2.3.6. Okul Öncesi Eğitimde Mevcut Durum

Millî Eğitim Bakanlığı (2018) istatistiklerine göre 2009-2018 yılları arasındaki okullaşma oranları Tablo 1’de sunulmuştur. Tablodan anlaşılabacağı üzere okul öncesi eğitimde okullaşma oranı her geçen yıl artmaktadır. 5 yaş düzeyindeki okullaşma oranı 3-4 ve 4-5 yaş düzeylerine nazaran fazladır. Halen nihai olarak hedeflenen okullaşma oranından yani %100’den uzak bir okullaşma oranı vardır.

Tablo 2.1. Okul Öncesi Öğretimde Okullaşma Oranlarının Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Yaş	Yüzde
2009-2010	3-5 yaş	26,92
	4-5 yaş	38,55
2010-2011	3-5 yaş	29,85
	4-5 yaş	43,10
2011-2012	3-5 yaş	30,87
	4-5 yaş	44,04
	5 yaş	65,69
2012-2013	3-5 yaş	26,63
	4-5 yaş	37,36
	5 yaş	39,72
2013-2014	3-5 yaş	27,71
	4-5 yaş	37,46
	5 yaş	42,54
2014-2015	3-5 yaş	32,68
	4-5 yaş	41,57
	5 yaş	53,78
2015-2016	3-5 yaş	33,26
	4-5 yaş	42,96
	5 yaş	55,48
2016-2017	3-5 yaş	35,52
	4-5 yaş	45,70
	5 yaş	58,79
2017-2018	3-5 yaş	38,52
	4-5 yaş	50,42
	5 yaş	66,88

Kaynak: MEB

OECD (2017) verilerine göre okul öncesi eğitimde Türkiye istenen seviyeye henüz erişememiştir. Raporda okul öncesi eğitim ile ilgili Türkiye ve OECD karşılaştırması aşağıda özetlenmiştir:

- Küçük çocukların eğitime erişim oranı yeterli değildir.
- Okul öncesi eğitim alan çocuklar ilkokula geçişe hazır olurlar ve başarı oranları artar. Eşitsizlikler azaltılmış olur. Öğrencilerden daha olumlu çıktılar edinilir.
- Türkiye’de 3 yaş ve altı çocuklar için erken çocukluk eğitimi zorunlu değildir. Bu çağıdaki çocukların %9’u erken çocukluk ve ilköğretim öncesi eğitime kaydolabilmektedir. Aynı yaş grubu için OECD ortalaması %78’dir. Türkiye bu oranın oldukça uzağındadır.
- %39’luk OECD ortalamasıyla kıyaslandığında 2 yaş grubu çocukların neredeyse tamamı erken çocukluk eğitiminden yararlanmamaktadır.
- Birçok OECD ülkesinde 5 yaş altı çocuklar için okul öncesi eğitim çok yaygındır. Türkiye’de durum böyle değildir. 4 yaş grubu çocuklarda okullaşma oranı Türkiye’de %32 OECD ortalaması ise %87’dir.

2.3.7. Okul Öncesi Eğitime Ayrılan Kaynaklar

Eğitim, tüm ülke vatandaşlarını ilgilendiren ve bu nedenle de ciddi maliyeti olan bir alandır. Okul binalarından personel maaşlarına kadar birçok kalemde bazı harcamalar yapılması gerekmektedir. Bunların yanında Milli Eğitim Bakanlığı’nın tüm öğrenenlerin adil bir biçimde eğitime erişim sağlayabilmesi için eşitliği sağlama ve eğitimin kalitesini arttırma hedefi de maddi imkanlar gerektirmektedir. Ülkenin en uzak köşelerine kadar aynı nitelikte eğitim götürülebilmesi için birtakım politikalar belirlenmesi ve devlet tarafından bir bütçe ayarlanması gerekmektedir. Yurtdışı kaynaklı bir eğitim araştırma raporu olan Eğitim 2030 Eylem Çerçevesinde eşit bir eğitim için devletlerin bütçelerinin %15 ila 20’sinin eğitime ayrılması gerektiği belirtilmiştir. Türkiye’de son yıllarda eğitime ayrılan bütçe artmakla birlikte henüz belirtilen hedefe ulaşamamıştır (Eğitim Reformu Girişimi, 2017).

Türkiye’de eğitim finansmanı büyük oranda kamu kaynaklarından karşılanmaktadır. Bu kaynaklar; Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları, il özel idareleri, belediyeler ve döner sermaye işletmeleri bünyesinde toplanmaktadır. İçlerinden en büyük paya ve sorumluluğa sahip olan Milli Eğitim Bakanlığı’dır. Genel tabloda küçük bir payı olan özel kaynaklar ise okul-aile birliği bütçeleri, hayırsever bağışları, okul öncesi öz bakım harcamaları ve özel sektör harcamalarından oluşmaktadır (Eldeniz, 2018).

Eğitim Reformu Girişimi'nin (2017) araştırmasına göre 92,5 milyar liralık 2018 MEB bütçesinin %46'sı ilköğretim okullarına, ortaöğretime verilen bütçenin büyük kısmı ise %44 (12.4 milyar lira) ile mesleki ve teknik okullara ayrılmıştır. Okul öncesi eğitime ayrılan bütçe %2 olmuştur. Oysa kalkınma planlarında, şuralarda ve eğitim araştırmalarında okul öncesi eğitime ayrılan payın artırılması gerektiğine dikkat çekilmektedir. İnsan kaynakları açısından okul öncesi eğitimin durumu incelendiğinde (Tablo 2) yıllar içerisinde öğrenci, okul ve öğretmen sayısında dikkate değer bir artış yaşandığı ancak Tablo 1'deki sonuçlarla birlikte yorumlandığında bu artışın yeterli olmadığı söylenebilir.

Tablo 2.2. Okulöncesi Eğitim Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayılar

Eğitim Öğretim Yılı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
2008-2009	23.653	29.342	804.765
2009-2010	26.681	42.716	980.654
2010-2011	27.606	48.330	1.115.818
2011-2012	28.625	55.883	1.169.556
2012-2013	27.197	62.933	1.077.933
2013-2014	26.698	63.327	1.059.495
2014-2015	26.972	68.038	1.156.661
2015-2016	27.793	72.228	1.209.106
2016-2017	29.293	77.109	1.326.123
2017-2018	31.246	84.257	1.501.088

Kaynak: MEB

Bütçe olarak okulöncesi eğitime çok az kaynak ayrılmış olması ve okul öncesi eğitimin halen zorunlu olmaması okul öncesi eğitimde arzu edilen seviyeden uzak kalındığına işaret etmektedir.

2.4.İlgili Araştırmalar

Kerem ve Cömert'in (2005) Türkiye'de okul öncesi eğitimin sorunları ve çözüm önerileri başlıklı araştırmalarının amacı, Türkiye'de okul öncesi eğitimin sorunlarına ilişkin durum tespiti yaparak öneriler geliştirmektir. Türkiye genelinde görev yapan 1760 okul öncesi eğitim

öğretmeni, çalışma grubunu oluşturmuştur. Bulgulara göre öğretmenlerin çok önemli gördükleri sorun fiziksel çevre, hiç önemli görmedikleri sorun ise denetimdir. Öncelikle katılmak istedikleri hizmet içi eğitimin konusu çocuğu tanıma teknikleri iken, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını katılmayı en az istedikleri hizmet içi eğitim çalışması olarak belirtmişlerdir. Bulgular ışığında ailelerin bilinçlendirilmesi, gerekli alanlarda destekleyici önlemlerin alınması, öğretmen ve yöneticilerin hizmet içi eğitim almaları, erken çocukluk dönemi eğitime yönelik yönetmeliklerin ve standartların yeniden değerlendirilerek eğitimin yaygınlaştırması için farklı modeller geliştirilmesi önerilmektedir.

Akkuş'un (2009) Türkiye'de okul öncesi eğitimin durumu ve Ankara ili Keçiören ilçesinde zorunlu okul öncesi eğitimin uygulanabilirliği başlıklı araştırmasında Ankara ili Keçiören ilçesindeki okul öncesi eğitim kurumlarının 2008–2009 öğretim yılındaki mevcut durumunun incelenmesi ve okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla okul öncesi eğitime ilişkin öğrenci sayıları ve okullaşma oranları incelenmiş; MEB genel bütçesinden okul öncesi eğitime ayrılan ödenek miktarları ve okul öncesi eğitimde öğrenci başına düşen eğitim harcamaları ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda nüfus sayım sonuçları ile öğrenci sayılarındaki değişim göz önünde bulundurulduğunda, 2009–2010 öğretim yılında Keçiören ilçesinde 17729 öğrencilik bir kontenjan açığının ortaya çıktığı anlaşılmıştır. Buna göre aynı zamanda 443 derslik ve 886 öğretmen ihtiyacı olduğu saptanmıştır. Türkiye'de okul öncesi eğitim için gerekli olan öğretmen, okul, donatım ve materyal ihtiyacı için gerekli araştırmalar ve planlamalar yapıldıktan sonra okul öncesi eğitimin yasal düzenlemelerle zorunlu hale getirilmesi gerektiğinin, MEB'ten Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü (OÖEGM)'ne yeteri kadar kaynak ayrılması gerektiğinin, öğrencilere kaliteli bir eğitim verilmesi için sadece okul öncesi eğitim alanından mezun olan öğretmenlerin görevlendirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir.

Saklan'ın (2011) Türkiye'de okul öncesi eğitim politikaları, finansmanı ve uygulamaya ilişkin görüşler başlıklı araştırmasının amacı 2001–2011 yılları arasında okul öncesi eğitime ilişkin sayısal değişkenleri incelemek, MEB genel bütçesinden okul öncesi eğitime ayrılan kaynakları belirleyerek; okul öncesi eğitimin finans kaynakları hakkında okul yöneticisi, öğretmen ve veli görüşlerini belirleyebilmektir. 2001–2011 yılları arasında okul öncesi eğitimde öğrenci ve öğretmen sayılarının, okullaşma oranlarının artış gösterdiği; öğrenci/öğretmen oranının 2008 yılına kadar arttığı, sonra bir düşüş gösterdiği görülmüştür. Katılımcılar okul öncesi eğitimin zorunlu bir öğretim düzeyi olması gerektiğini ifade

etmişlerdir. Kamu bütçesinden okul öncesi eğitime ayrılan kaynakların yeterli olmadığı konusunda birleşen katılımcılar, bunun nedeni olarak ekonomik yetersizlikler ve okul öncesi eğitimin önemszenmemesi başta olmak üzere çeşitli nedenler ileri sürmüşlerdir. Yönetici ve öğretmenler okul öncesi eğitim için kendileri de maddi destekte bulunurken, veliler aidat vb. maddi kaynakların alınmasına yönelik memnuniyetsizliklerini dile getirmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğu okul öncesi eğitimin finansmanının devlet tarafından karşılanması gerektiğini, bir kısmı özel kişi, kurum ve kuruluşların da destek olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğu okul öncesi eğitimin paralı olmasının eğitimde eşitsizliğe yol açtığını belirtmiştir. Genel bütçeden okul öncesi eğitime ayrılan payın arttırılması, aidat uygulamasının kaldırılması, fiziki altyapı ve öğretmen eksikliği sorunlarının giderilmesi, araştırmada öneri olarak sunulmuştur.

Okul öncesi eğitimin ilkokulda çocuğun başarısı üzerindeki etkisini saptamak için yapılan bir çalışma Taşçı (2016) tarafından yapılmıştır. Çalışmada 2014-2015 eğitim-öğretim yılı Yozgat ili Akdağmadeni ilçesinde çalışan 110 sınıf öğretmenin konu hakkındaki görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmenler okul öncesi eğitim alan çocukların diğerlerine göre okula ve kurallara daha çabuk uyum sağladığı, okula adaptasyon konusunda daha az zorlandıkları ve öğretim konusunda daha başarılı oldukları görüşlerini belirtmişlerdir.

Yaman (2016) yüksek lisans çalışmasında çocuğu okul öncesi eğitim alan velilerin okul yönetiminden beklentilerini ve yöneticilerin velilerin beklentilerine yönelik algılarını incelemiştir. Araştırmada Balıkesir ili Karesi ve Altı Eylül ilçelerinde çocukları okul öncesi eğitime gönderen 927 veli ve 11 bağımsız anaokulunda çalışan 20 yöneticiden görüş alınmıştır. Araştırmaya göre aileler sağlıklı ve güvenli okul ortamı ile eğitim konusunda okuldan yüksek beklenti içindeyken, yöneticilerin aile beklentilerine dair algılarının ise sağlık ve güvenlik yönünde olduğu görülmüştür.

Bayrak (2017) yüksek lisans çalışmasında ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve okul öncesi eğitim kurumlarının bu beklentileri karşılama durumlarını incelemiştir. Araştırmada 2015-2016 eğitim öğretim yılı Elazığ il merkezindeki çocukları okul öncesi eğitime giden 900 veliden görüşleri alınmıştır. Araştırma sonunda velilerin okul öncesi eğitimden büyük beklentileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ho'nun (2006) Tayvan'da okul öncesi eğitim politikası başlıklı araştırmasında, önceleri kamu okul öncesi eğitim kurumlarına destek veren hükümetin, 2000 yılının sonlarından itibaren özel okul öncesi eğitim kurumlarını desteklediği çeşitli rakamlarla ortaya konulmuştur. 2000

yılında okul öncesi eğitim çağı çocuklarının %30'unun kamu kurumlarına devam etmesi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarındaki ücretin artmasının, özellikle yoksul kesimde bir eşitsizliğe yol açtığı belirtilmiştir. Ho, bu durumu eğitimde neo-liberal düşüncenin bir uzantısı olarak kabul etmektedir. Toplumsal eşitsizliği arttıran neo-liberal dönüşümler, nüfusun küçük bölümünün, üst gelir grubunda yer almasını sağlarken; nüfusun büyük bir bölümünü yoksullaştırmaktadır. Dönüşümlerin, nüfusun yoksullaşan kesiminde yaşam alanlarının sıkışmasına neden olduğu savunulabilir.

BÖLÜM III YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin analizi ve araştırma sürecinin diğer aşamaları ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi eğitime erişimde devletin eğitim politikalarının ve ailenin etkisini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman inceleme gibi veri toplama yöntemlerinin işe koşulduğu, olay ve olguların gerçek yaşam koşulları çerçevesinde araştırıldığı gerçekçi ve bütüncül bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırma deseni bütünsel çoklu durum çalışmasıdır. Durum çalışması, bir durumu kendi gerçek koşulları bağlamında ele alan, durumu derinlemesine incelemeyi, sebep ve sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan ve birden fazla veri kaynağına başvurulmuş bir araştırma desendir (Yin, 1994). Creswell'e (2007) göre ise durum çalışması bir veya birkaç durumun araştırılması için çoklu kaynak ya da veri toplama araçlarından yararlanılması, durumun ayrıntılarıyla incelenmesi ve duruma uygun kodların oluşturulması şeklinde yürütülen bir araştırma türüdür. Bu çalışmada okul öncesi eğitime aile ve devletin eğitim politikalarının etkisi derinlemesine incelenmek istendiğinden ve birden fazla veri kaynağına ulaşıldığından durum çalışması deseni seçilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Antalya ilinin Muratpaşa, Konyaaltı ve Kepez ilçelerindeki okul öncesi eğitim kurumları sosyoekonomik düzeyleri ve çevresel koşulları göz önünde bulundurularak düşük, orta ve yüksek olarak gruplandırıldıktan sonra her düzeyi temsil edecek şekilde araştırma kapsamına alınarak 10 resmi okul belirlenmiştir. Bu okullarda görev yapan 10 öğretmen, 9 yönetici, çocuğu eğitim alan 15 veli araştırmanın çalışma grubuna alınmıştır. Ayrıca çocuğu okulu öncesi eğitim almayan 15 veli de araştırmanın çalışma grubuna dahil edilmiştir. Özel okullar kapsam dışı bırakılmıştır.

3.3. Veri Toplanma Araçları ve Tekniği

Bu çalışmada veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Görüşme, araştırmacının bilgi kaynağından önceden hazırlanmış veya spontane gelişen sorular aracılığıyla veri edinmesi tekniğidir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı önceden birtakım sorular hazırlamakla birlikte görüşme esnasında yeni sorular da eklenebilir. Bu teknik araştırmacıya esneklik sağlaması, yanıt oranının yüksek olması, katılımcıların sözel olmayan davranışlarının da gözlenmesi, araştırmacının ortam üzerinde kontrol sahibi olması, derinlemesine bilgi edinmeyi sağlaması gibi yararlarla sahiptir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Dört ayrı veri kaynağı olan veliler, öğretmenler ve okul yöneticileri için araştırmacı tarafından 4 ayrı yarı yapılandırılmış görüşme formu düzenlenmiştir. Formların geliştirilmesinde; alanyazın taramaları, öğretmen, yönetici ve ailelerle ön görüşmeler, basında çıkan haberler etkili olmuştur. Yapılan çalışmalar sonrasında taslak görüşme formları hazırlanmış, formlar alanda uzman kişiler tarafından incelenmiştir. Soruların anlaşılabilirliği Türkçe alanında uzman kişilerce değerlendirilmiştir. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra formlara son şekli verilmiştir. Yapılan dört örnek görüşme sonrasında formların kullanılması kararlaştırılmıştır.

Çocuğu okul öncesi eğitim alan veli görüşme formunda 8 soru, çocuğu okul öncesi eğitim almayan veli görüşme formunda 2 soru, öğretmen görüşme formunda 7 soru ve okul yöneticisi görüşme formunda 8 soru yer almıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları araştırmanın ekinde sunulmuştur.

3.4. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırma izni ile birlikte okul müdürlüleri, okul öncesi öğretmenleri ve velilere ulaşılmıştır. Araştırma hakkında katılımcılara bilgi verilerek çalışmaya katılımın gönüllülük esasına bağlı olduğu belirtilmiştir. Araştırmaya katılan veli, öğretmen ve yöneticilerin adlarının ve okullarının yayınlanmayacağı görüşmelerden önce katılımcılara iletilmiştir. Bu nedenle katılımcıların gerçek isimleri yerine kodlar kullanılmıştır.

Katılımcıların belirlediği tarihlerde, belirledikleri yerlerde görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılar ile kendi istekleri ile yapılan görüşmeler onların istekleri doğrultusunda ses kaydı alınarak sonrasında yazıya dökülmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Görüşme yöntemi sonucu ulaşılan verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Bu analizde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmektir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Bu amaçla elde edilen verilerin önce kavramlaştırılması, daha sonrada ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek,2008, s 224). İçerik analizi ile benzer veriler ortak kategoriler oluşturacak şekilde düzenlenip, kodlar aracılığı ile bölümlere ayrılarak özetlenip yorumlanmıştır.

Araştırmada içerik analizi için öncelikle ses kaydı alınan görüşmeler ses dosyası şeklinde bilgisayara aktarılmış, sonrasında yazıya geçirilmiştir. Deşifrelerin doğruluğunu teyit etmek, varsa eksiklikleri düzeltmek amacıyla ses kayıtları ile yazılı dokümanlar eş zamanlı kontrol edilmiştir. Ardından araştırmacı tarafından sorulara verilen cevaplar okunarak anlamlı bölümler belirlenmiş ve bu bölümler kodlanmıştır. Ortaya çıkan bu kodlarla bir kod listesi hazırlanmıştır. Farklı aralıklarla araştırmacı tarafından veriler bir kaç kez daha okunarak ortaya çıkan kodlar gözden geçirilmiştir. Sonrasında alan hakkında gerekli bilgiye sahip bir uzmandan verileri kodlaması istenmiştir. Uzman ve araştırmacının oluşturduğu benzer ve farklı kodlar tespit edilmiştir. Benzer şekilde oluşturulan kodlar kategorileri oluşturmak üzere kod listesine eklenirken fikir birliği sağlanmayan kodlar kategorileri oluştururken dikkate alınmamıştır. Sonrasında ortaya çıkan kodlar farklılık ve benzerliklerine göre incelenerek bir biriyle ilişkili kodlar bir arada toplanmış ve kategoriler belirlenmiştir. Böylelikle, kodlar ve kategorilerin birbiri ile uyumlu olması sağlanmıştır. Tüm kategorilerin altında bulunan kodlar sıralanarak tablolar oluşturulmuş ve her tablo, ilgili olduğu araştırma sorusunun altında yer almıştır. Kodların tekrarlanma sıklıkları katılımcı türüne göre ayrı sütunlarda ve toplam olarak verilmiştir. Her bir kodun yorumlanmasında katılımcı görüşleri alıntı yapılarak aktarılmıştır. Ardından yapılan betimlemeler izah edilmiş, yorumlanmış, nedenleri irdelenmiş ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

3.6. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği

Araştırmaya katılan veli, yönetici ve öğretmenlerin adlarının gizli tutulacağı ve araştırmada kodlanarak kullanılacağı belirtilmesi, katılımcıların istedikleri yer ve tarihlerde görüşmelerin yapılması, görüşme süresinin esnek tutulması ve katılımcılar ile uzun süreli etkileşime geçilmesine özen gösterilmesi sayesinde veri toplama kalitesinin arttırdığı düşünülebilir. Görüşme formlarının hazırlanmasında ve geliştirilmesinde alanında uzman kişilere başvurulmuştur. Veri kaynaklarının çeşitlendirilmesi, farklı özelliklere sahip katılımcıların araştırmaya dahil edilmesi ulaşılan sonuçların geçerliliğini ve güvenilirliğini artırılması amaçlanmıştır. Ayrıca bu araştırmada ayrıntılı betimlemeye başvurulmuş, ulaşılan bulgular katılımcıların ifadeleriyle desteklenmiştir. Araştırmaya katılan katılımcı grupları aşağıda verilen biçimde kodlanmıştır:

Çocuğu okul öncesi eğitime giden veliler : V1, V2, ...V15

Çocuğu okul öncesi eğitime gitmeyen veliler: V16, V17, ...V30

Yöneticiler :Y1, Y2,.....Y9

Öğretmenler : Ö1, Ö2,....Ö10

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde çocuğun okul öncesine erişiminde ailenin ve devlet politikasının etkisine ilişkin verilerin analizinden elde edilen bulgulara ve tablolara yer verilmiştir. Bulgular 10 başlık altında sunulmuştur:

1. Ailelerin çocuklarını okul öncesi eğitime göndermelerinde etkili olan etmenler
2. Ailelerin çocuklarını okul öncesi eğitime göndermemelerinde etkili olan etmenler
3. Öğretmen ve yöneticilerin ailelerin okul öncesi eğitime bakış açıları hakkındaki görüşleri
4. Velilerin okul öncesi eğitime yaptıkları aylık harcamalar ve bu maliyeti karşılamadaki zorlanma durumları
5. Ailelerin ekonomik durumlarının çocuğun okul öncesi eğitime erişimine etkisi
6. Veli, öğretmen ve yöneticilerin okul öncesi eğitimin paralı olması hakkındaki görüşleri
7. Veli, öğretmen ve yöneticilerin okul öncesi eğitimin zorunlu olmaması hakkındaki görüşleri
8. Veli, öğretmen ve yöneticilerin okul öncesi eğitim yaşı ile birinci sınıfa başlama yaşındaki belirsizliğin okul öncesi eğitime erişime etkisi hakkındaki görüşleri
9. Ailelerin okul öncesi eğitim bilgisine ulaşma yolları
10. Veli, öğretmen ve yöneticilerin okul öncesi eğitimin tanıtımı hakkındaki önerileri

4.1. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Ailelerin Çocuklarını Okul Öncesi Eğitime Göndermelerinde Etkili Olan Etmenler

Tablo 4.1’de veli, öğretmen ve yöneticilerin, velilerin çocuklarını okul öncesi eğitime göndermelerini etkileyen etmenlere yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Ailelerin Çocuklarını Okul Öncesi Eğitime Göndermelerinde Etkili Olan Etmenleri Hakkındaki Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Veli	F	Öğretmen	F	Yönetici	F	T
Çocuk ile İlgili Etmenler	Sosyalleşme	V1, V4, V5, V7, V8, V9, V10, V13, V14	9	Ö6,Ö7,Ö10	3	Y5	1	13
	Dil Gelişimi	V1, V4, V14, V15	4					4
	İlkokula Hazırlık	V2, V3, V5, V6, V7, V10, V11, V12	8	Ö1,Ö2,Ö5,Ö7,Ö9	5	Y4,Y5,Y8,Y9	4	17
	Çocuğun Zaman Geçirmesi			Ö1,Ö6,Ö10	3	Y8,Y9	2	5
Aile ile İlgili Etmenler	Olumsuz Çevresel Faktörlerden Koruma	V6, V10, V15	3					3
	Geçmiş Deneyimler	V11, V12	2	Ö2,Ö4	2	Y1,Y3,Y6	3	7
	Velilerin Çalışması	V5, V8, V13, V14, V15	5	Ö1,Ö4,Ö8,Ö10	4	Y2	1	10
	Çevreden Edinilen Bilgiler			Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10	8	Y1,Y3,Y6	3	11

Tablo 4.1’de yönetici, öğretmen ve velilere göre ailelerin okul öncesi eğitimi tercih etme sebepleri 2 kategori ve 8 kod altında toplanmıştır. Çocukla ilgili etmenler kategorisinde; sosyalleşme, dil gelişimi, ilkokula hazırlık, çocuğun zaman geçirmesi kodları, aile ile ilgili etmenler kategorisinde; olumsuz çevresel faktörler, geçmiş deneyimler, velilerin çalışması, çevreden edinilen bilgiler kodları yer almaktadır.

Ailelerin çocuklarını okul öncesi eğitime gönderme nedenleri incelendiğinde sosyalleşme, ilkokula hazırlık, geçmiş deneyimler ve velilerin çalışması kodlarında öğretmen, veli ve yöneticilerin görüş bildirdiği görülürken, dil gelişimi ve olumsuz çevresel faktörler kodlarında sadece velilerin görüş bildirdiği görülmektedir. Ayrıca çevreden edinilen bilgiler ve çocuğun zaman geçirmesi kodlarında da sadece öğretmen ve yöneticiler görüş bildirmiştir.

Ailelerin çocuklarını sosyalleşmek, arkadaş edinmek, yaşlılarıyla oynamak amacıyla okul öncesi eğitime gönderdiğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V1: Çocuğumun daha çok sosyalleşmesi için gönderdim. Mesela evde, mahallede arkadaşları yok. Arkadaşları olsun diye, bir de çok içine kapanıktı. Yani çok fazla insanlarla irtibata girmiyordu. Sosyalleşmesi için, arkadaşları olsun diye göndermek istedim yani.

V4: Çocuğumun sosyalleşmesi için gönderdim. Zamane çocukları biraz evde kapalı büyüdükleri için, çocuklar sosyalleşemiyorlardı.

V8: Yakınlarımızda arkadaşı yok, kardeşi de yok. Birazcık daha sosyalleşmeyi öğrenmesi için gönderdim

V9: Öncelikle sosyalleşmesi, paylaşmayı öğrenmesi, hayatından daha farklı kişileri tanınması. Çünkü hep aile içerisinde olduğundan dolayı.

V13: Yaşlılarıyla birlikte kaynaşması, sosyal gelişim ve aynı yaş gruplarıyla farklı paylaşımlarda bulunması için. Sosyal gelişim ve kendini geliştirmesi için gönderdim.

Y5: Çocuk sosyalleşsin diye gönderiyorlar.

Ö6: Bazıları aynı yaş grubuyla iletişim kurabilmesi, çocuğun gruba alışması, sosyalleşmesi için gönderiyorlar. Orada bir vakit geçirsin aynı yaş grubuyla aynı ortamı paylaşarak sosyalleşmesi için gönderiyorlar.

Ö7: Grup içinde sosyalleşmenin ne demek olduğunu öğrensin diye gönderiyor.

Ö10: Sosyalleşmesi için gönderen var.

Çocuğunun dil gelişimi için okul öncesi eğitime gönderdiğini söyleyen veli görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur. Bu kod ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşü bulunmamaktadır.

V1: Daha güzel konuşsun diye göndermek istedim. Biz şiveli konuşuyoruz.

V4: Konuşmasının ilerlemesi için gönderdim. Tam anlaşılır konuşamıyordu.

Ailelerin çocuklarını ilkokula hazırlık amacıyla okul öncesi eğitime gönderdiğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V2: Evde çok olmuyor çok eğitemiyorsunuz. Evde etkinlikleri ne kadar yapsanız da bir öğretmen gibi olmuyor. Eğitim hayatına alışsınlar. İlkokula hazır olması için gönderdim.

V3: Çocuğumun iyi bir eğitim almasını istiyorum. Okul öncesi eğitimin ne kadar önemli olduğunu biliyorum. Büyük oğlumu da öyle göndermiştim. Maddi durum ne kadar kötü olursa olsun, okulu için, ilerisi için çok önemli olduğunu bildiğim için gönderiyorum ben. Önemiştir yani bu eğitimi.

V5: İlkokula hazır olarak başlamasını istediğim için okul öncesi eğitime gönderdim.

V7: Birçok gönderme nedenim içinden en önemlisi ilköğretime hazırlıktı. Önceliğim zaten oydu. Onun için gönderdim.

V12: Çocuğumun okula hazır olarak başlamasını istiyorum. Bazı şeyleri, kuralları önceden öğrenerek ilkokula hazır olarak gitmesini istedim. Bir şeyleri öğrensin diye. Şimdi sayıları öğreniyorlar. Bazı şeyleri öğreniyorlar. Özellikle ilkokula hazır olsun diye gönderdim.

Y4: Birinci sınıfa başlayacakları için hazırlık amaçlı gönderiyorlar. Bir hazırlık olsun şeklinde düşünerek bir şeyler öğrensin, temel eğitimi alsın şeklinde düşünüyorlar.

Y5: Daha çok eğitim alsın diye gönderiyorlar. Evet, eğitim odaklı olduğunu düşünüyorum. Sonuçta ilkokula gitmeden önce alınan bir eğitim bu. Aileler çocuklarının ilkokula hazırlıklı başlamasını istiyor.

Ö5: Neden benim çocuğum diğerlerinden bir adım geri de başlasın ilkokula diye düşünüyorlar. Yani başlayacaksa bir adım önde başlasın daha iyi eğitim alarak başlasın. Daha bilinçli olsun amacıyla gönderiyor. Diyor ki işte benim çocuğum sayamıyorsa niye sayamıyor bunu araştırmasına giriyor. Yazamıyorsa niye yazamıyor araştırmasına giriyor. Birinci sınıfa bunları öğrenerek gitmesini istiyor aileler.

Ö9: Benim de çocuğum bir hazırlık eğitimi alsın mantalitesi ile gönderiyor. Sonuçta bu eğitim ilkokula hazırlık eğitimi bir yerde.

Ailelerin çocuklarını sadece okulda vakit geçirmesi için okul öncesi eğitime gönderdiğini söyleyen öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir. Bu kod hakkında görüş bildiren veli bulunmamaktadır.

Y8: Kimisi evde elimin, ayağımın altında dolaşmasın gitsin hem orda vakit geçirsin diye gönderen veli grubu var.

Y9: Başından atmak için gönderen de var. Evde kendisine vakit ayırmak isteyen bazı aileler anasınıfında nasıl olsa çocuğumun ihtiyaçları karşılanıyor, bende bira dinlenirim diyerek bu eğitime gönderiyorlar.

Ö1: Çocuk başımdan gitsin 5 saat diye düşünmesi de etkili çocukların okul öncesi eğitime gönderilmesinde bence.

Ö10: Vakit geçsin ben evde işlerimi yapayım, çocuk okulda oyalansın diye gönderenler var.

Çocuğunu olumsuz çevresel faktörlerden korumak için okul öncesi eğitime gönderdiğini söyleyen aileler bu konu hakkındaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir. Bu kod ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşü bulunmamaktadır.

V6: Evde tabletle, bilgisayarla akşama kadar oyun oynuyor. Telefonu alıyor mesela. Bizle ilişkisini kesiyor. Telefona gömülüyor. Ben dedim ki, bu çocuk böyle olmayacak. Ben bu çocuğu yazdırayım okuluna. Telefondan, televizyondan uzaklaşsın istedim.

V10: Evde bilgisayara televizyona bakmasın dedim. Elinden alamadım tableti. Hiç olmazsa okuldayken bunlara bakmaz diye düşünerek gönderdim.

V15: Evde sadece oturmasın, televizyonun karşısında diye gönderdim. Önünden kaldıramıyordum.

Ailelerin çocuklarını geçmiş deneyimleri nedeni ile okul öncesi eğitime gönderdiğini söyleyen bazı veliler, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V11: Benim üçüncü çocuğum. Üçünü de gönderdim. Diğer çocuklarımı gönderdiğim için okul öncesi eğitimin çocuklarımın algılamalarında, el becerisinde, yorumlamasında farklılıklar yarattığını gördüm, hissettim.

V12: Benim üç tane çocuğum var. İlk oğlumu göndermedim. Şuan lise sonda. İkincisi dördüncü sınıfta. O da yarım dönem sadece gitti. Ev taşıdığımdan dolayı gönderemedim ve hala ondan dolayı çok üzgünüm. Çünkü okulun ona çok şey kattığını düşünüyorum. O, eksik kaldı. Ama bunu birinci sınıfa yaşı tuttuğu halde raporla anasınıfına gönderdim. Çünkü okul öncesi eğitimin çok önemli olduğunu düşünüyorum çocuklar için. Diğer çocuklarında gördüm bu faydaları.

Y3: Geçmiş yaşantılar. Abisi, ablası gittiyse memnun kaldıysalar anasınıfına gönderiyorlar.

Y6: Abi veya ablalarından zaten gözlem yapıyorlar. Gerekliliğine zaten inanıyorlar artık. Onun için gönderiyorlar.

Ö2: Göndermelerinde eğer öncesinde abla, abi varsa, onlar gitmişse bu farkı bildiklerinden dolayı gönderiyorlar.

Ö4: Evde giden abisi, ablası varsa, okul öncesi eğitimin yarattığı değişiklikleri görüp gönderen aileler var.

Ailelerin çalıştıkları için çocuklarını okul öncesi eğitime gönderdiğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V5: İlk olarak çalıştığım için. Okulun çalışma saatleri bana uyuyordu. Evde bensiz harcayacağı vakti, okulda değerlendirsın istedim.

V8: *Aslında ben çalışmıyor olsaydım, muhtemelen göndermezdim. Benimle daha çok vakit geçirmesini doya doya benimle oynamasını, görmesini, dinlemesini isterdim. Ama çalıştığımız için kendimiz çocuğumuza bu imkanı rahatlıkla sunamayacaktım. Zamansızlıktan dolayı ve çalıştığım için gönderdim.*

V15: *Biz çalıştığımız için gönderdik.*

Y2: *Birincisi ailelerin çalışıyor olması, işe gittiğinde evde bakacak kimsesi olmayanlar gönderiyor.*

Ö4: *Daha çok çalışma saatlerine bakıyorlar mesela tam güne yakın olanları tercih ediyorlar.*

Ö8: *Çalışıyorlarsa eğer, çalışan ailesi zorunlu olarak gönderiyor çocuğunu.*

Ö10: *Yani şimdi çalışan anne baba zaten bir kere yapacak bir şeyi olmadığı için gönderiyor.*

Ailelerin çocuklarını akrabalarından, komşularından duydukları referanslar ile okul öncesi eğitime gönderdiğini söyleyen öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir. Bu kod hakkında görüş bildiren veli bulunmamaktadır.

Y1: *Daha önce çocuğunu gönderenler ve komşuların, yakın çevrelerinden duyanlar da çocuklarını gönderiyorlar.*

Y3: *Yakın akrabalar, konu komşular gittiyse ve onlar da iyiliğini gördülerse kulaktan duyma, o şekilde gönderiyorlar*

Y6: *Çevresinden etkileniyor aileler. Gönderen arkadaşları varsa, veli grupları varsa olumlu dönütler alıyorlar ve gönderiyorlar.*

Ö2: *Eşten, dosttan, bir ahbaptan okul öncesine giden çocukla gitmeyen bir olmuyor diye duyuyor. O nedenle de çocuklarını gönderiyorlar.*

Ö3: *O okul çok güzel, bizim çocuğumuz çok güzel şeyler öğrendi, atıyorum hele bir şu öğretmen var biz çok memnun kaldık diye bir referans aldıkları zaman bunlarda çok etkili oluyor. Bu nedenle çocuklarını göndermek istiyorlar.*

4.2. Ailelerin Çocuklarını Okul Öncesi Eğitime Göndermemelerinde Etkili Olan Etmenler

Tablo 4.2’de veli, öğretmen ve yöneticilerin, ailelerin çocuklarını okul öncesi eğitime göndermemelerinde etkili olan etmenler hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 4.2.Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Ailelerin Çocuklarını Okul Öncesi Eğitime Göndermemelerinde Etkili Olan Etmenler Hakkındaki Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Veli	F	Öğretmen	F	Yönetici	F	T
	Maddi Durum	V19, V20, V25	3	Ö6, Ö8, Ö9	3	Y1, Y4, Y5, Y7, Y8	5	11
Aile ile ilgili Etmenler	Ailesel Sorunlar	V17, V19, V20, V21, V22, V23, V27, V28	8					8
	Okul Öncesi Eğitimin Önemine İnanamama	V16, V21, V27, V29, V30	5	Ö1, Ö2, Ö3	3			8
Okul ile ilgili Etmenler	Okulun Uzak Olması	V16, V19, V20	3		0	Y2	1	4
	Kayıt Yaşı Sistemi	V24, V28	2					2
	Okul Saatlerinin Kısa Olması	V18, V23	2					2

Tablo 4.2’de öğretmen, yönetici ve çocuklarını okul öncesi eğitime göndermeyen ailelere göre, ailelerin çocukları okul öncesi eğitime göndermeme nedenleri 2 kategori ve 6 kod üzerinde yoğunlaşmıştır. Aile ile ilgili etmenler kategorisinde; maddi durum, ailesel sorunlar ve okul öncesi eğitimin önemine inanmama, okul ile ilgili etmenler kategorisinde; okulun uzak olması, kayıt yaşı sistemi, okul saatlerinin kısa olması kodları yer almaktadır. Ailesel sorunlar, kayıt yaşı sistemi ve okul saatlerinin kısa olması kodları ile ilgili sadece velilerin görüş bildirdiği görülmektedir.

Veli, öğretmen ve yöneticilerden bazıları ailelerin maddi durumlarının elverişli olmadığı için çocuklarını okul öncesi eğitime gönderemediklerini söylemişlerdir. Evde tek bir kişinin çalışması ve maaşların düşüklüğü bu kararı almalarında etkili olmuştur. Ailelerin çocuklarını maddi nedenler ile okul öncesi eğitime göndermediğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V19: Maddi açıdan zorluklarım vardı. Eşim asgari ücretle çalışıyor. Evimiz de kira. Anasınıfı paralı dediler. Okula da gidip sormadım. Bu nedenlerle göndermedim.

V20: Maddi durum. Evde sadece eşim çalışıyor. Aylık anasınıfına verecek paramız yoktu. Okulla görüştim. İki üç defa 150 tl alacaklarını söylediler. Anasınıfında daha ekstra ücretlerde çıkacaktı. Bu eğitime ayıracak bütçem yoktu.

V25: Gönderemedim anasınıfına. Çünkü maddi durumum yüzünden. Maddi durum olmayınca ben de okutamadım. Tek maaşla nasıl okutulur, asgari ücret evim de kira. O yüzden okutamadım. Müdürle konuşmadım ne kadar para gideceğini bilmiyordum ama çok para dediler. Ayda en az 100 lira gider dedi komşularım.

Y1: Para konusu da olmasa, ben buradaki öğrenci mevcudunun artacağını düşünüyorum. Bir de bizim burada servis masrafı var. Vatandaş servis masrafını da düşündüğü göndermiyor.

Y4: Okul öncesi eğitime göndermeyen veliler de zaten çok para istediğimizi düşünerek göndermiyor. Yani göndermeme nedenleri ekonomik durum, para. Alacakları kendine ait, özel şahsi ihtiyaçlarını bile, bir kırtasiyeye gittiğin zaman fiyatı duyunca okula göndermekten vazgeçiyorlar.

Y5: Göndermeyen de maddi sebeplerden dolayı göndermiyor aslında. Bağımsız anaokullarında aidat var ama anasınıflarında ilkokula bağlı okul öncesi kurum sınıflarında da beslenme olayı var. Yani her veli, her gün beslenme hazırlayıp, koyup göndermek zorunda. E tabi bu da maddi bir külfet teşkil ediyor. Eğitimde kullanılan araç gereçler var. Okul öncesi eğitim araç gerece dayalı biliyorsunuz. Bunların çok yüksek fiyatlarda olması da etkili. Maddi nedenlerden dolayı göndermiyordur, göndermiyorsa.

Y7: Göndermemelerinin tek nedeni maddidir. Yani ben düşünmüyorum hiçbir velinin çocuğunu okula gönderip eğitim almasını, faydalanmasından bundan sıkıntı duyacağını zannetmiyorum. Okul öncesi eğitim paralı, tek neden maddi olduğunu düşünüyorum. O bütçeyi ayıramayanlar gönderemiyor.

Y8: Göndermemelerinin tek nedeni maddiyat. Okul öncesi eğitimde okuyan bir çocuğun masrafı, birinci sınıfta veya ilkokul grubunda okuyan bir öğrenci masrafından daha fazla. Yani ekonomik durumu kötü olan ailelerin çocukları okul öncesi eğitimden tam anlamıyla yararlanamıyor.

Y9: Paralı olduğu için göndermiyorlar. Neden biz para veriyoruz ya da okul öncesinin malzemeleri ihtiyaçları çok fazla diyorlar. Boyası, kağıdı, kartonu. O da maddiyata giriyor. Bir kağıt fiyatı geçen seneye göre iki üç katı olduğu için insanlar bu defa bu kadar çok pahalı, biz neden veriyoruz devlet niçin var, o neden vermiyor biz bunu verebilecek güçte değiliz diyorlar. Başka bir neden görmüyorum ben.

Ö6: Bir evde çocuk sayısının fazla olması, masrafın fazla olması yani ekonomik düzeyi düşük bir aile ise, tabi ki önceliği zorunlu olan eğitime verip göndermiyorlar. Aylık aidatlar ve beslenme bazı ailelerin ödeyemeyeceği bir külfet doğurabiliyor.

Ö8: Ekonomik durumu çocuğun okul öncesi eğitime gidip gitmeyeceğini büyük ölçüde belirliyor. Tek maaş, ev kira ise okul öncesi eğitim de zorunlu değil zaten deyip göndermeyebilir. Velinin kötü ekonomik durumu çocuğun okul öncesi eğitim almamasına neden olur bence.

Ailelerin bir kısmı maddi olanaksızlıklar dışında kendi ailelerinde özel durumlar yaşadıkları için çocuklarını okul öncesi eğitime gönderememişlerdir. Hastalık, taşınma, çocuğun anneden ayrılmak istememesi, annenin çalışması gibi sebepler bunlardan bazılarıdır. Bu kod hakkında öğretmen ve yöneticiler görüş bildirmemiştir. Ailelerin çocuklarını ailesel sorunlar nedeniyle okul öncesi eğitime göndermediğini söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V17: Hasta annem ve kardeşim vardı. Onlara bakmak için sürekli onların evine gidip geldim. Çocuğu okula bırakacak, alacak, beslenme hazırlayacak kimse yoktu. Onun için gönderemedim.

V21: Benden hiç ayrılmıyor, ağlıyor, durmuyor hiç. Aldım götürdüm okula 1. sınıf için. Ben tek başına burada kalamam, neden gelmedin diyor ve ağlıyor hala. Hem çocuğum benden ayrılmadığı için göndermedim

V22: Şimdi, o zaman okul evin yanındaydı, taşınacaktık biz buradan Nevşehir'e gidecektik. Ama tam belli değildi. Öyle bir çelişki vardı. O arada da zaten zaman geçti. Zaman geçince de göndermek istemedik yani daha doğrusu. Direkt birinci sınıfa gönderelim dedik, yaşlılarıyla beraber gitsin diye. Böyle bir düşünceye sahip olduk, başka bir sıkıntı yok.

V23: Çalışıyordum, o yüzden gönderemedim. Anasınıfı sadece yarım günmüş, ben daha uzun çalışıyordum. Okula getirip götürecek, onu okuldan alacak kimse yoktu. Bir teyzesi bakıyordu, bir babaannesi bakıyordu. Farklı evlerde kaldığı için aynı okula gönderemedim.

V27: Çocuğum hasta olduğu için göndermemiştim. Şimdi de şuan okulda bekliyorum. Hastalık olduğu için gönderme gereği duymadım.

V28: Ben iki nedenle gönderemedim. Birincisi kendim çalışıyorum. Okula getirip götürme imkanım yoktu. Evde babaannesi baktı. Babaannesi kendisi öğretmen. Biz onu ilkokula kendimiz hazırladık. Evde çalıştık. Yani kitaplar aldık. Böyle ilk şeyleri, sayıları, basamaklarını öğrettik.

Bazı aileler ve öğretmenler, ailelerin okul öncesi eğitimi faydalı bulmadıklarını belirtmişlerdir. Aileler daha evvel yaşadıkları tecrübelerle dayanarak etkili bir eğitim verilmediğini bu nedenle okul öncesi eğitimin gereksiz olduğunu savunmaktadırlar. Ailelerin okul öncesi eğitimin önemine inanmadıkları için çocuklarını okul öncesi eğitime göndermediğini söyleyen veli ve öğretmenler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V16: Abisini gönderip hiçbir fark ve fayda görmeyince gönderme gereği duymadım. Zaten bir şey öğrenmiyor, boş yere neden servis parası vereyim dedim.

V21: Anasınıfının bir faydasının olmadığını düşündüğüm için göndermedim.

V27: Genellikle anasınıfında çok faydalı bir şeyler öğretmedikleri için göndermemiştim. Kağıt kesimleri, boyalamalar yapılıyor sadece anasınıfında. Evde ben daha iyi çalışmalar yaptırırım

V29: Evdeydik, kendim evdeydim. Kendim baktım, kendim öğrettim. Okulöncesine gönderme gereği duymadım.

V30: Bir katkısı olduğunu düşünmediğim için göndermedim. Büyük olan çocuğum anasınıfına gitti ve hiçbir şey öğrenmedi ve ilkokula hazırlamadı yani. Sizin ana sınıflar çocukları ilkokula hazırlamıyor. Yani çok gereksiz, vakit kaybı olarak düşündüm.

Ö1: Zaten hiçbir şey öğrenmeyecek ne gerek var diye düşünüyorlar. Bir de zaten boya yapıyorlar gibi düşüncesi oluyor velilerin.

Ö2: Zaman kaybı diye düşünüyor olabilirler diye düşünüyorum. Oyun oynuyorlar, başka ne yapıyorlar deyip göndermiyorlar.

Ö3: Okul öncesinin çok da gerekli görmüyorsa, aman çok da önemli değil diyor. Ben çocuğuma alırım evde iki kalem, iki kağıt. Ne yapacak sanki diyor. Okul öncesi eğitimin öneminin farkında olmadıkları için göndermiyorlar.

Ailelerin okulun uzak olması nedeniyle çocukların okul öncesi eğitime gönderilmediğini söyleyen veli ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V16: Bir de evim uzaktı. Zaten bir şey öğrenmiyor, boş yere neden servis parası vereyim dedim. Ev yakın olsaydı belki gönderirdim.

V19: İkinci çocuğum daha iki aylıktı, evde yardım eden de yoktu, okul bizin eve uzaktı, çocuğu okula getirip götürecek kimse yoktu. Bu nedenlerle göndermedim.

V20: Ayrıca ben de emefef hastasıydım. Düşündüm, okul da çok uzaktı zaten. Dedim ben bunu her gün buraya getirip, götüremem.

Y2: Okulun çevresi de önemli. Evine yakın yerde okul olmayan veliler her gün getirip götürmek istemediği için göndermiyorlar.

Okul öncesine kayıt yaşının belirsiz olması nedeniyle çocukların okul öncesi eğitime gönderilmediğini söyleyen aileler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir. Yönetici ve öğretmenler bu konuda görüş bildirmemişlerdir.

V24: Aslında biz bu sene birinci sınıfa gideceğini bilmiyorduk. Biz anasınıfına gönderecektik. Sonraki seneye birinci sınıfa gönderecektik. Bize mesaj geldi ki, Milli Eğitim 'de ismi çıkmış diye. 1. Sınıfı sistem üzerinden kaydı yapılmış. 71 aylıkmış bizim çocuk. Ben onun için anasınıfına göndermedim. Kaydı birinci sınıfa çıktığı için anasınıfına gönderemedim.

V28: Ben seneye anasınıfına gönderirim diye düşünüyordum, bana küçük gelmişti, dönem başında okula gittiğimde çocuğumun yetmiş iki ayı geçtiği için mecbur birinci sınıfa göndermek zorunda olduğumu söylediler. Dönem başında çocuğumuz 72 ayı geçtiği için çocuğum anasınıfına gitmedi.

Okul saatlerinin kısa olduğu için çocuklarını okul öncesi eğitime göndermediğini söyleyen aileler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V18: Okul saatleri kısaydı. Okul saatleri uzun olsaydı gönderirdim.

V23: Çalışıyordum, o yüzden gönderemedim. Anasınıfı sadece yarım günmüş, ben daha uzun çalışıyordum. Okula getirip götüreceğim, onu okuldan alacak kimse yoktu. Okul saatleri daha uzun olsaydı bir şekilde halletmeye çalışırdım.

4.3.Öğretmen ve Yöneticilerin Ailelerin Okul Öncesi Eğitime Bakış Açıları Hakkındaki Görüşleri

Tablo 4.3'de öğretmen ve yöneticilerin, ailelerin okul öncesi eğitime bakış açıları hakkındaki görüşleri yer verilmiştir.

Tablo 4.3.Öğretmen ve Yöneticilerin Ailelerin Okul Öncesi Eğitime Bakış Açıları Hakkındaki Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Öğretmen	F	Yönetici	F	T
Olumsuz Bakış Açısı	Çocuk Bakıcısı Olarak Görme	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10	7	Y1, Y2, Y3, Y4, Y7, Y8, Y9	7	14
Olumlu Bakış Açısı	Sosyal Yetenekleri Geliştiren Kurum Olarak Görme	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8	7	Y2, Y5, Y7	3	10
	İlkokula Hazırlık	Ö1, Ö3, Ö4, Ö10	4	Y3, Y6, Y8	3	7

Tablo 4.3’de yönetici ve öğretmenlere göre velilerin okul öncesi eğitime bakış açıları 2 kategori ve 3 farkı kod altında toplanmıştır. Bunlar; olumsuz bakış açısı kategorisindekilerin okul öncesi eğitimi çocuk bakıcısı olarak görmesi, olumlu bakış açısı kategorisindekilerin okul öncesi eğitimi sosyal yetenekleri geliştiren ve ilkokula hazırlayan kurum olarak görmesidir.

Bazı velilerin okul öncesi eğitimi çocuk bakıcısı olarak gördüklerini söyleyen yönetici ve öğretmenler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö1: *Veliler bizi sadece çocuklara bakıcı olarak nitelendiriyor. Yani yemek yemeyi, tuvaletini hiçbir şekilde öğrenmeyen beş yaşında çocuğu alıştırmayan veliler, gelip burada alışmasını istiyor. Kendileri öğretememiş, başkasından yani öğretmenden bekliyor ya da bazen öğretmenden korksun yapsın diyor. Böyle olunca zaten sadece bakıcı olarak çalışınca işi de yapamıyorsunuz.*

Ö2: *Birincisi okul öncesi eğitimi bakım evi olarak, kreş olarak görüp, çocuk oyalansın, oynasın çok da fazla beklentim yok hatta hiç beklentim yok, gitsin gelsin, zaman geçirsin, vakit geçirsin diye bakan veli grubu var.*

Ö3: *250 veliden 100 tanesin tenzil ederek söylüyorum, buradaki öğretmenleri bakıcıları olarak görüyorlar. Gitsin çocuk okulda oyalansın, işte öğrenirse birkaç rakam öğrenir, harf falan da katar belli mi olur öğretmeni. Bir şeyler öğrenirse ne ala. Onun haricinde başımızdan gitsinler, orada oyun da oynuyorlar, enerji de atıyorlar yeterli.*

Ö4: Bazıları da var çocuk 5 saat gitsin ben biraz kafa dinleyim, işlerimi yapayım, gezeyim diyorlar. Bizi, okulu bakıcı olarak görüyor bunun için gönderiyorlar.

Ö7: Ben çocuğu buraya göndereyim de biraz kafamı dinleyim, o orada ne yaparsa yapsın diyen velimiz de var.

Ö8: Çocuğum evden gitsin, ne olursa olsun diye bakan bir grup var maalesef. Bu tarz düşünen veliyi çocuğun ilgisinden, çantasından, kılığından kıyafetinden anlayabiliyoruz maalesef.

Ö10: Pazara gideceğim burada dursun hocam diyen veli var. Ben kendi işlerimi halledeyim çocuk evden gitsin diyen veli grubu diyebiliriz.

Y1: Bu bölgeyle ilgili söylüyorum Çoğu veli okul öncesi eğitimin bir işe yaradığını düşünmüyor. Çünkü bilgi sahibi değiller. Anasınıfına giderse çocuk, birinci sınıfta akademik anlamda daha başarılı olur düşüncesi, bilincinde değiller. Eğitim seviyesiyle alakalı. Okul öncesi eğitimin bilincinde olmayan aileler çoğunlukta. Bu aileler çocuk gitsin evden, bende biraz kendi başıma vakit geçireyim diye düşünüyorlar.

Y2: Okul öncesini biraz maddi gider olarak düşünüyorlar. Yani hem gider olarak düşünüp hem de gönderiyorsa sırf bana da bir zaman kalsın, ben de biraz dinleneyim, çocuk da orada oyalansın tarzında düşünenler de var.

Y3: Kayıtları da ben yaptığım için çok net bir şekilde görüyorum velilerin ne istedikleri. Çocuğum öğlenci olsun diyerek kayıt için gelen veli bence okul öncesi eğitimin ne olduğu konusunda hiç ilgilenmiyor. Okul saatleri önemli. Gününü anlatayım ben o çocuğun. Onda kalkıyor çocuk. Yarım yamalak bir kahvaltı yapıyor. Ondan sonra öğle yemeğini yemeden oğlumun, kızımın nasıl olsa ikide kahvaltı var, beslenme var orada yersin diyor. Çocuk okula bırakılıyor. Ondan sonra gün, gezme, tozma, komşu, kısır günü, işte Özdilek, işte AVM'ler, şunlar, bunlar geziliyor. O da yoksa evimi temizlerim, yemeğimi yaparım diye düşünüyor veli. Çocuğun okul öncesinde ne kazandığı veli için ikinci, üçüncü planda. Yani genel anlamıyla okul öncesi eğitime bakıcı olarak bakıyorlar. Ama bu yüzde doksan falan değil. Yüzde elli, yüzde altmış.

Y4: Öğretmenleri bakıcı olarak görüyorlar aslında. Yani bilinçli velilerimizin dışındakinin çoğu veli çocuğunu sadece bir bakıcıya bırakmış gibi bırakıyorlar. Kendi işlerini halletmek istiyorlar. Bir eğitim alması için gönderen velilerimiz çok az yani. Bilinçli olarak gönderen velilerimiz çok az. Bizim özellikle kendi bölgemize göre düşünüyorum ben bunu.

Sosyo-ekonomik düzeyi alt düzeyde olan bir çevre burası. Burada ben çocuğumu bırakayım da işime bakayım, o şekilde bırakıp gidiyorlar yani sadece.

Y7: Kimi velimiz de sadece bizi bir bakıcı, kreş olarak görüp çocuğunu gönderiyor. Beklentiler çok farklı, biz her türlü beklentiye karşılık vermeye çalışıyoruz bir şekilde. Ama o bakıcı kavramını bir türlü söylemiyoruz.

Y8: Okul öncesi eğitime çocuğum gitsin okulda vaktini geçirsin, evde elimin altında ayakta dolaşmasın diyerek gönderen veli grubumuz var.

Y9: Şimdi okul öncesi eğitimi çocuğum gitsin de şurada azıcık oynasın diye başından atan veli profili var.

Bilinçli velilerin okul öncesi eğitimi çocukların sosyal yetenekleri geliştiren kurum olarak gördüklerini söyleyen yönetici ve öğretmenler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö2: Bir de hakikaten okul öncesi eğitimin faydasını, faydalı olduğunu, fayda sağladığını bilip bilinçli şekilde gönderen, kendileri de eğitimi yüzde yüz destekleyen bir grup veli var. Bu veliler okul öncesi eğitimin çocuklarının sosyal olarak gelişmesine yardımcı olduğunun bilincindeler. Okul öncesi eğitimin faydalarının farkındalar.

Ö3: Okul öncesi eğitimin bilincinde olup gönderen velilerimizde var. Yani dediğim gibi 250 öğrencinin en az 100 tanesi kesin bilinçli gönderiyor. Evet, burada çok güzel şeyler kazanacak, çok şeyler öğrenecek çocuğum diye düşünüyorlar. Bu veliler eğitimin önemini farkındalar. Ama dediğim gibi bu grubun sayısı daha az. Çocuğum kendi yaş grubuyla oyunlar oynayacak, etkinlikler yapacak, sosyal gelişimi desteklenecek diye düşünüyor bu aileler.

Ö4: Gerçekten bilinçli velilerimiz var okul öncesi eğitimin ne olduğunu bilen, faydalarının farkında olan insanlar. Eğitimin çocuğa katacağı faydaları biliyorlar. Bazıları da mesela çocuğum çok sosyal değil, okulda arkadaşları olsun, onlarla oynamayı öğrensın diye düşünüyor. Bu dediklerimi öğrenmek içinde en iyi yerin anasınıfı olduğunu biliyorlar.

Ö5: Okul öncesine veliler daha önceden sadece öğretmeni bakıcı gibi görüyorlardı ama şu anda gerçekten veliler bu konuda çok bilinçli. Çocuğun anasınıfında sadece oyun oynadığını düşünmüyorlar artık. İlkokulda öğretmen seçtikleri gibi anasınıfında da öğretmen seçme eğilimindeler. Ben kendi velilerimden duyuyorum, işte ana sınıfına göndereceğim ama hangi öğretmeni tavsiye edersiniz. Sizin çocuğunuz hangi öğretmene gitti hangisini tavsiye edersiniz diye böyle birbirleriyle fikir alışverişinde bulunuyorlar. İşte o öğretmeni niçin tavsiye etti, işte sosyal işte çocuklara şöyle davranıyor böyle davranıyor tarzında seçime kadar düştü aileler.

Hani ilkokul değil artık ana sınıfında da seçiyorlar. Yani şimdi veliler okul öncesi eğitime bilinçli bakıyorlar. Yani çevreden sen bu çocuğu okula gönder hani bu çocuk biraz daha sosyalleşsin bu çocuk konuşmayı bilmiyor toplum içerisinde. Bir okula gönder, konuşma güçlüğü olan çocuklarda özellikle onu vurguluyorlar.

Ö6: Bir kere çok bilinçli velilerimiz var. Çocuğun burada eleştirel düşünme becerinin geliştiğinin, sosyal olarak geliştiğinin bilincindeler. Gerçekten okul öncesi eğitim kurumunun önemini bilerek getiren, ne beklediğini bilerek getiren velilerimiz var. Artık okul öncesinde çocukları hayata hazırlayan bir program var çoğu velide bunu biliyor.

Ö7: Bilinçli bakan veli de var, benim çocuğum okul öncesine gitmeli ve bir şeyler katmalı diyen de var. Her türlü veli var aslında. Mesela önceden çocuk sadece gitsin vakit geçirsin diye düşünen velilerden öğretmenim biliyor musunuz ben çok değişiklikler görüyorum çocuğumda, işte şöyle oldu, artık her şeyini kendi topluyor, büyük sorumluluklar sahibi oldu, özgüven yükselmesi yaşıyor, falan filan şeklinde bir sürü bize geri dönüşler oluyor. Ben bütün meslektaşlarımdan bunu başardığına inanıyorum.

Ö8: Çocuğum tüm becerileri kazansın diyen bir grup var. İkinci grup çocuğunun şu sıkıntıları var, otizm, dikkat eksikliği, hani bunların giderilmesini talep eden bir grup var. Hazır bir sosyalleşme ortamı olarak görüyorlar. Sonuçta bu saydığım her şeyin okul öncesi eğitimde düzeleceğini düşünüyor veli. Yani okul öncesi eğitim sosyal faydalarının farkında aileler.

Y2: İki grup veli düşünebiliriz. Birincisi bilinçli veliler. Bunlar çocuklarının sosyal becerilerinin gelişmesi, bilinçlerinin gelişmesi konusunda bilinçli veliler. Bunlar eğitim konusunda değerlendiriyorlar okul öncesi eğitimi. Yani burada çocuğa bilişsel, sosyal, düşünsel bir sürü beceri kazandırılacağına bilincinde olana velilerimiz.

Y5: Eskisi gibi olmadığını düşünüyorum artık. Yani okul öncesi eğitim, sadece bakım ve çocuğun güvende bulunduğu bir kurum niteliğinden artık çıktı diye düşünüyorum. Daha bilinçli bakıyorlar. Mutlaka bir beklentileri oluyor. İşte içe dönükse, çekingen bir çocuksa, çekingen olduğu için getiren veli var. Yani mutlaka bir amaca yönelik durumlara geldiklerini düşünüyor. Sosyal etkinlik, işte açılsın, kendine güveni gelişsin, canı sıkılıyor sosyalleşsin, arkadaş edinsin düşüncesiyle gönderiyorlar. Bebeklik döneminde bile yani on iki aydan itibaren anne bebek oyun gruplarının çoğaldığını da görüyoruz. Bu da artık ailelerin çocukların eğitimine bakış açısının biraz daha farklılaştığının göstergesidir.

Y7: Evet gerçekten bilinçli velilerimiz de var okul öncesi eğitimden gerçekten verim almak isteyen velilerimiz de var. Çocuğun sosyal gelişimi açısından gönderiyorlar. Kimi

velimizde sadece diyor ki sosyalleşsin, çocuğum farklı bir ortamda bulunsun, arkadaş edinsin diyor. Beklentiler çok farklı, biz her türlü beklentiye karşılık vermeye çalışıyoruz bir şekilde.

Bilinçli velilerin okul öncesi eğitimi çocukların ilkokula hazırlanmasında faydalı bir kurum olarak gördüklerini söyleyen yönetici ve öğretmenler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö1: Ama bilinçli velilerde var tabi ki. Okul öncesi eğitimin çocuk için faydalarını biliyorlar. Bu velilerde çocuk birinci sınıfa hazır başlaması için okul öncesi eğitimin öneminin farkındalar.

Ö3: Çocuk okul öncesi eğitim aldığıında ilkokula çok daha iyi başlangıç yapacak diye düşünüyor velilerimiz. Onları kesinlikle göz ardı edemem. Okul öncesi eğitimin ilkokula hazırlık amacının olduğunun bilincindeler.

Ö4: Bazı velilerimiz var okul öncesi eğitimin ne olduğunu pek bilmeyen ama gitmesinin birinci sınıf için iyi olduğunun farkında olan. Bu velilerde başkalarından duymuş büyük ihtimalle. Ama olsun gene de okul öncesi eğitimin böyle bir faydasının farkındalar.

Ö10: İlköğretime hazırlık olsun diye gönderen velilerimiz var. Buranın çocuğu birinci sınıfa hazırladığının farkındalar. Yani burada okuma yazma hazırlık çalışmaları sayesinde okuma yazmayı kolay öğreneceklerini düşünüyorlar. Çünkü ben küçük yaştaki grubumdayım, seneye bir kere daha anasınıfına gelecekler, hani seneye için hazır olsun diye gönderen velilerimiz var.

Y3: Geri kalanları okul öncesi eğitimi kavıyorlar. Yani buranın çocuğunu birinci sınıfa hazırlayan bir okul olduğunun farkında.

Y6: Gönderenler memnun. Gerekli olduğunu da düşünüyorlar. Bir başka çocukları olduğunda, onları da göndereceğini söylüyorlar. Faydalı buluyorlar. Birinci sınıfta da bunu gözlemliyorlar zaten. İlkokul için ön hazırlık olduğunun farkındalar. Çocuğunu okul öncesi eğitime gönderenler, okul öncesi eğitimin gerçekten gerekli olduğuna inanıyorlar.

Y8: Bilinçli olarak gönderip, birinci sınıfa hazırlığı en iyi şekilde olsun, eğitimini alsın, birinci sınıfa hazır bir şekilde gitsin diyerek gönderen bilinçli veli grubumuz da var tabi ki. Bu velilerimiz anasınıfında ne yapıldığının, burada çocuklara nasıl eğitim verilerek ilkokula hazırlandığının farkındalar.

4.4.Velilerin Okul Öncesi Eğitime Yaptıkları Aylık Harcamalar ve Bu Maliyeti Karşılamadaki Zorlanma Durumları

Tablo 4.4’de görüşü alınan 15 velinin okula verdikleri aidat, yaptıkları ortalama masraf, yaşadıkları zorluk dereceleri ve çocuklarını gönderdikleri okul türüne yer verilmiştir.

Tablo 4.4. Velilerin Okul Öncesi Eğitime Ayırdıkları Bütçe ve Karşılama Durumları

Veliler	Aylık Aidat	Aylık Diğer Masraf	Aylık Yapılan Toplam Masraf	Maddi Olarak Zorlanma Durumu	Çocugunu Gönderdiği Okul Türü
V1	30 TL	100 TL	130 TL	Zorlanıyor	Anasınıfı
V2	40 TL	150 TL	190 TL	Zorlanıyor	Anasınıfı
V3	40 TL	150 TL	190 TL	Zorlanıyor	Anasınıfı
V4	200 TL	20 TL	220 TL	Zorlanmıyor	Anaokulu
V5	100 TL	50 TL	150 TL	Zorlanmıyor	Anaokulu
V6	120 TL	30 TL	150 TL	Zorlanmıyor	Anaokulu
V7	80 TL	120 TL	200 TL	Zorlanmıyor	Anasınıfı
V8	80 TL	100 TL	180 TL	Zorlanmıyor	Anasınıfı
V9	140 TL	0	140 TL	Zorlanmıyor	Anaokulu
V10	120 TL	0	120 TL	Zorlanmıyor	Anaokulu
V11	80 TL	20 TL	100 TL	Zorlanmıyor	Anasınıfı
V12	80 TL	0 TL	80 TL	Zorlanıyor	Anasınıfı
V13	180 TL	120 TL	300 TL	Zorlanmıyor	Anaokulu
V14	180 TL	20 TL	200 TL	Zorlanmıyor	Anaokulu
V15	20 TL	15 TL	35 TL	Zorlanmıyor	Anasınıfı

Tablo 4.4’de görüleceği üzere veliler okul öncesi eğitim için aylık 20 ila 180 TL arasında değişen aidatlar ile 0 ila 200 TL arasında değişen aylık yapılan diğer harcamalarda bulunmaktadır. Ortalama olarak aylık toplam masraf 165 TL’dir. Katılımcı velilerden 11 tanesi okul öncesi eğitim masraflarının maddi olarak kendilerini zorlamadığını belirtirken 4 tane veli okul öncesi eğitim masraflarının maddi olarak kendilerini zorladığını belirtmiştir. Tablo incelendiğinde velilerin bir kısmının aidatlarının 120 TL’nin üzerinde olurken bir kısmının ise 80 TL’nin altında olduğu görülmektedir. Bu rakamların nedeni incelendiğinde ise 120 TL üzerinde aidat alan okulların anaokulu, 80 TL altında aidat alan okulların ise ilköğretim okullarına bağlı açılan anasınıfları olduğu görülmektedir.

Veliler okul öncesi eğitime yaptıkları aylık harcamalar ve bu maliyeti karşılamadaki zorlanma durumları ile ilgili görüşleri şu şekilde ifade etmişlerdir.

V1: Bizden aylık belli bir ücret istenmedi. Aidat yatırdık dönem başında sadece bir kere 270 TL. Oda aylık 30 TL yapar. Onun dışında dönem içinde herhangi bir maddi talep olmadı. Anasınıfına ilk başladığında kırtasiye masraflarıyla aidat toplam 500-550 civarı oldu. Başkada bir ücret talep edilmedi. Anasınıfı olduğu için her gün beslenme koyuyoruz. Beslenmede aylık ortalama 100 TL tutuyor. Finansman sağlamada okulun ilk aylarında bira zorlandık.

V2: 40 lira aidatımız. Ayda iki defa da beslenme geliyor. Ortalama 150-200 falan. 200'ü bulmuyordur ortalama. Beslenme ve aidattan başka bir ücret talep edilmiyor. Finansmanı sağlamada biraz zorlanıyorum tek maaşla üç tane okuyan öğrenci olunca biraz zor oluyor. Ama normal yani devlet okulunda. Başka okullar çok pahalı.

V3: Yaklaşık bir rahat 100-150 TL'yi buluyor. Aylık 40 TL aidatımız var. Beslenme olayı var bizde malum anasınıfı olduğu için. Ayda bir ya da iki sefer tüm sınıf için beslenme getiriyoruz okula. Listede yazılan yiyecekler bazen daha pahalı oluyor. Onun dışında bir de geziler falan olduğu zaman 20 TL artıyor. Onun dışında pek bir şeyler istenmiyor. Toplam bu 150 TL, hani yemek, beslenmeyi de katarsak öyle oluyor, ama beslenme olmazsa dediğiniz gibi çok da şey değil, sadece 40 TL aidatı ödüyoruz. Bu finansmanı sağlamada bazen zorlanıyoruz. Eşimin işinden dolayı oluyor.

V4: Burası devlet bütçesinde bir okul olduğu için bizim aidatlarımız daha uygun oldu. Aylık 200 lira gibi bir bütçe ayırıyoruz. Ama tabi bunun içerisinde yine ekstra masrafları oluyor. Olmuyor değil. Eşyaları kaybolabiliyor. Okuldaki malzemeleri kaybolabiliyor. Kendi çocuğumdan kaynaklanan sebeplerden dolayı kaybolma. Sorumluluk bilinci çok gelişmediği için. Onları yeniliyoruz. Bu da aylık 20 lira falan olur. Bu finansı sağlamada zorlanmıyorum çok şükür. Herhangi bir şekilde zorlanmadım ama özel bir kreşe verseydim, nasıl olurdu zorlanır mıydım bilmiyorum açıkçası.

V5: Bu okul, uygun bir okul. Oturduğumuz yerle ilgili bu fiyattaki uygunluk. Aidatım 100 lira. Kermes oluyor, gezi oluyor. 50 TL bu ekstra masraflar var. Aylık ortalama 150 lira harcıyorum. Finansman sağlamada zorlanmıyorum.

V6: Aylık 120 TL aidat veriyoruz. Öyle çok para vermiyoruz. Bazı eksikleri oluyor kırtasiye ürünlerinden. Onlar için de para veriyoruz. Bazen etkinlikleri, gezileri oluyor. Bu da etkinlik falan 150 TL'yi buluyor. 150 lira finansmanı sağlamada zorlanmıyorum. Çok bir para değil bence.

V7: Aidatımız aylık 80 lira. Tabi beslenmemiz var, kendimiz ayda bir kere olarak evden getiriyoruz tüm sınıf için. Yaklaşık 120 lira da o maliyet olur diyelim. Yani en fazla 200 civarı, 200 TL civarı bir şey oluyor. Bu finansmanı sağlamada zorlanmıyorum.

V8: Okul için, okuldan istenenin dışında ekstra çok fazla bir masrafımız olmadı. Aylık 80 liraya falan denk geliyor. Ayda bir kere beslenme geliyor, o ve ekstra bir şey yaptıysak da yaklaşık 100 lira diyelim. Bu finansmanı sağlamada zorlanmıyorum. Aylık 180 TL çok değil.

V9: Okuldan hiçbir ücret talep edilmiyor. Sadece Milli Eğitim toplantısında alınan il müdürlüğünün aldığı aidat ücreti var. Bu da otomatik ödendiği için sanırım 140 lira bizim. Finansmanı sağlamada zorlanmıyorum.

V10: Ayda 120 TL aidat veriyoruz. Bunun dışında başka istenen bir ücret olmuyor. Aidat konusunda, finansman sağlamada zorlanmıyorum.

V11: Yönetmeliğin istediği bizden 80 lira aylık. Başka da bir ücret olmuyor. Küçük şeyler oluyor ama onlar normal olan şeyler. Aylık 10 lira tutar, 20 lira tutar etkinlikler için isteniyor zaten bunlar. Etkinlikleri zaten yılın başında alıyoruz. Beslenmede liste yapılıyor. Zaten evden koyuyoruz. Onun için ekstra bir harcama yapmıyorum. Evde olanlardan koyuyorum. Bu finansmanı sağlamada zorlanmıyorum.

V12: 80 lira aidatımız var. Sadece ilkokulun başladığında hani ufak tefek araç gereçlerimizi aldık, o kadar. Aylık beslenmeye özel bir bütçe ayırmıyoruz. Çünkü her günkü beslenmemizi evdeki ona göre ayarlıyoruz. Benim üç tane çocuk okula gittiği için tabi ki arada zorlandığımız dönemler olmuyor değil.

V13: Şuanda devlet okulunda oldukları için aylık ortalama 300 lira civarında gideri var. 180 tl aidat veriyorum. Okuldan etkinlikler geziler için 50 tl gibi bir masraf oluyor. Geri kalanı da eksik malzemelerini tamamlıyorum. Bu finansmanı sağlamada şu an için zorlanmıyorum.

V14: Aidat şimdi 180 lira. Bunun dışında Tiyatrolar, ekstra dışarıya geziler oluyor. Bunlar içinde aylık 20 TL gibi. Bu finansmanı sağlamada zorlanmıyorum.

V15: 20 lira aidat oluyor. İşte on lira, on beş lira. Bazen harçayabiliyoruz. Beslenmesini evden kendi yiyeceği kadar koyuyoruz. Evde olsa da zaten yiyecek o yemekleri. Ekstra masraf olarak sayamayız. Bu finansmanı sağlamada çok zorlanmıyoruz.

4.5. Ailelerin Ekonomik Durumlarının Çocuğun Okul Öncesi Eğitime Erişimine Etkisi

Tablo 4.5’de veli, öğretmen ve yöneticilerin, ailelerin ekonomik durumlarının çocukların okul öncesi eğitimden yararlanmasını nasıl etkilediği ile ilgili görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 4.5. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Ailelerin Ekonomik Durumlarının Çocuğun Okul Öncesi Eğitime Erişimine Etkisine Dair Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Veli	F	Öğretmen	F	Yönetici	F	T
Ekonomik Durum Etkili Değildir	Okul Öncesi Eğitimin Öneminin Bilinmesi	V1, V2, V3, V5, V6, V7, V9, V12, V15	9	Ö1, Ö3, Ö5, Ö9, Ö10	5	Y5	1	15
	Ekonomik Durumu							
	Kötü Olanlara Okul Tarafından Yardım Edilmesi	V11, V14	2			Y3, Y6, Y7, Y8, Y9	5	7
	Çocuğun							
Ekonomik Durum Negatif Etkilidir	Gönderileceği Okul Türünde Etkili Olması	V4, V8, V10, V13	4					4
	Okul Öncesi Eğitimin Paralı Olması	V19, V20, V25	3	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7	4	Y1, Y6, Y8,	3	10
	Okul Öncesi Eğitim Hakkında Yeterli Bilgisi Olmayan Velilerin Parayı Bahane Etmesi			Ö1, Ö2	2	Y2, Y9	2	4
	Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olmaması			Ö6, Ö8	2			2

Tablo 4.5’de veli, öğretmen ve yöneticilerin velilerin ekonomik durumlarının çocukların okul öncesi eğitimden yararlanmasını nasıl etkilediği ile ilgili görüşleri 2 kategori ve 6 kod altında toplanmıştır. Ekonomik durum çocuğun okul öncesi eğitime gönderilmesinde etkili değildir kategorisinde; okul öncesi eğitimin öneminin bilinmesi, ekonomik durumu kötü olanlara okul tarafından yardım edilmesi, çocuğun gönderileceği okul türünde etkili olması kodları, ekonomik durum çocuğun okul öncesi eğitime gönderilmesinde negatif etkilidir kategorisinde; okul öncesi eğitimin paralı olması, okul öncesi eğitim hakkında yeterli bilgisi olmayan velilerin parayı bahane etmesi, okul öncesi eğitimin zorunlu olmaması kodları bulunmaktadır.

Çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen velilere ekonomik durumları elverişli olmasaydı yine de çocuklarına okul öncesi eğitim aldırıp aldırmayacakları sorulmuştur. Bu soru

yoluyla ekonomik durumun okul öncesi eğitime erişime etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Yönetici, veli ve öğretmenlere, velilerin ekonomik durumlarının çocuklarını okul öncesi eğitime göndermede ne düzeyde etkili olduğu sorulmuştur. Çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen velilerin tamamı ekonomik durumları kötü de olsa çocuklarına okul öncesi eğitim aldıracaklarını söylemişlerdir. Bu velilerden bazıları okul öncesi eğitimi veren okulların aidatlarının değişiklik gösterdiği, ekonomik durumu kötü olan ailelerin aidat ücreti az olan okula gönderebilecekleri ya da okul idaresi tarafından yardım edildiği belirtilmiştir. Bu katılımcılara göre ekonomik durumun bir önemi yoktur. Okul öncesi eğitimin önemine inandıkları için bu cevabı vermektedirler.

Velilerin ekonomik durumlarının çocuğun okul öncesi eğitime gönderilip gönderilmemesinde etkili olmadığını çünkü okul öncesi eğitimin önemini bildiğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V1: Ekonomik durumum çocuğumun okul öncesi eğitimden yararlanmasında etkili olmazdı diye düşünüyorum. Durumumuz kötü de olsa, mutlaka gönderirdim. Bir çözüm bulurdum. Çünkü bu eğitimin ne kadar önemli olduğunu biliyorum.

V2: Gönderirdim tabi ki. Şimdi benim toplam üç çocuğum var. Hepsini de gönderdim, kreş de dahil olmak üzere. Öncesinde özel kreşe gidiyorlardı, anaokulu çağı gelir gelmez devlet okuluna başlattık. Ekonomik durumumun bir önemi yok. İyi de olsa, kötü de olsa ben çocuğumu bu eğitimden yararlandırırım.

V3: Mesela şuanda çok iyi bir maddi durumumuz yok. Kiracıyım, eşimin de dediğim gibi çok güzel bir geliri olmadığı halde çocuğumuzu okula gönderiyoruz. Ne olursa olsun çocuğumuz için, gerekirse ben pazarımdan kısırım yine de çocuğumu okul öncesi eğitime gönderirim. Yani ekonomik durumum ne olursa olsun çocuğumu okul öncesi eğitime gönderirim.

V5: Yani kendi harcamalarımın kısırım mutlaka gönderirim. Yani beni zorlasa da, başka alternatifler bulurum, yine gönderirim. Ekonomik durumun bir önemi yok. Çünkü onların eğitimi için okul öncesi eğitimin çok gerekli olduğunu biliyorum. Bu nedenle de gönderirdim.

V6: Gönderirdim. Durumum kötü de olsa gönderirdim çocuğumu. Anaokulu eğitimi almasını isterdim. Eğitimin ne kadar önemli olduğunu biliyorum.

V7: Okul öncesi eğitimin ne kadar önemli olduğunu biliyorum. Durumum kötü olsa da bir şekilde onu karşılamaya çalışırdım. Kesinlikle vazgeçmezdim. Yine de gitmesini isterdim.

V9: Kesinlikle göndeririz. Çok önemli çünkü okul öncesi eğitim. Durumumuz kötü de olsa gönderirdim. Her ailenin göndermesi gerekiyor. Gözlemliyorum, o kadar çok farklılaşıyor ki çocuk. Çocuktaki onu gözlemleyebiliyorsunuz.

V12: Maddi durumum iyi ya da kötü hiç fark etmez. Benim için sadece çocuklarımın iyi bir eğitim alması önemli. O yüzden de üç çocuğumda da aynı şeyi uyguluyorum. Ne olursa olsun okul öncesi eğitime gönderirdim.

V15: Aldırırdım. Sınırları zorlardım aldırırdım. Ekonomik durumla çocuğun okul öncesi eğitim almasının bir alakası yok. Kesinlikle.

Y5: Eğer veli bilinçliyse ekonomik durumunun bir önemi yok bence. Anaokulları fazla aidat alıyor olabilir ama anasınıfları var. Onların aidatları çok az. Göndermek isteyen aile anasınıfına gönderir.

Ö1: Bu biraz velilerin ekonomik durumuyla değil de aslında biraz velinin kendisiyle alakalı. Eğer veli çocuğunun bu eğitimi almasını istiyorsa, çok sıkıp da yollayabiliyor. Eğitime verdiği önemle alakalı. Veli bilinçliyse, maddiyatı zorluyor. Bir şekilde buluyor aslında. Başka bir şeye harcamıyor, anasınıfına yolluyor. O nedenle, çocuğun bu eğitimi alması maddi durum ile değil eğitime verdiği önemle alakalı.

Ö3: Yani dediğim gibi genelde göndermeye çalışıyorlar veliler. Artık hele ki, biraz daha yaygınlaştıkça, biraz daha isim olarak da duyuldukça okul öncesi eğitime herkes göndermeye çalışıyorlar. Gerçekten bilinçliyse yeme içmeden kesiyor, giymeden kesiyor, gezmeden tozmadan kesiyor bir şekilde gönderiyor. Ama mevzu gönderip göndermemeyi istemekle alakalı. Maddiyat değil bence, asıl faktör.

Ö5: Bir kısmı göndermeyim diye bakıyor ama bilinçli olan kesim zaten bu konunun yararını, faydasını öğrenmiş olan kesim ne olursa olsun ben göndereceğim diyor. Sene başında biz bununla ilgili olay yaşadık zaten. Servis olayında servisi bulamadılar, hocam taksi tutup göndereceğim diyen ailelerim oldu. Veli bilinçliyse mutlaka gönderiyor.

Ö9: Velinin ekonomik durumu, çocuğunun okul öncesi eğitimden yararlanmasını negatif yönde etkilemez. Çok etkilediğini düşünmüyorum. Ekonomik durumu çok önemli değil. Velinin bilinçli olması önemli. Eğitimin önemini bilen aile ne olursa olsun gönderiyor.

Ö10: Ekonomik durumu iyi olan veli, özel okula gönderiyor çocuğunu. Ya da tam gün okullara gönderiyor. O zaman tabi ki çocuğun aldığı eğitim çok daha farklı oluyor. Ekonomik durumu çok kötü olup gönderen velilerimiz de var. Dışından tırnağından artırıp okula yollayan da var. Bunu hep söylüyorum. Velinin ekonomik durumu çocuğunu okul öncesi eğitime

göndermesinde önemli değil. Bilinçli olan veli her yerden parasını kısıyor ama çocuğunu okul öncesine gönderiyor.

Ekonomik durumunun çocuğunu okul öncesi eğitime göndermesini engellemeyeceğini, sadece çocuğunu göndereceği okul türünü etkileyeceğini söyleyen veliler düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir.

V4:Yani düşünüyorum, benim ekonomik durumum daha düşük olsaydı bu şekilde bir okula değil de, bir ilköğretim bünyesindeki anasınıfına yollardım en kötü. O sınıfların aidatı 20 TL civarında. Devletimizin verdiği imkanlar gayet iyi bence. İyi ya da kötü bir şekilde gider okula. Hani geri kalması sadece sosyal aktivitelerden eğer çok düşük bir durumum varsa ki, çoğu okulda da onlar karşılanıyor sağ olsun idareciler tarafından, öğretmenler tarafından, gelen organizasyon şirketi tarafından. O yüzden çok sıkıntı yaşanabileceğini düşünmüyorum. Ekonomik durumum ne olursa olsun çocuğumu gönderirdim. Çünkü faydasını biliyorum.

V8:Ekonomik durumumuz ne olursa olsun gönderirdim. Şuan böyle düşünüyorum. Zaten çok para değil. Çok olsa da daha ucuz okullar var oraya gönderirdim.

V10:Gönderirdim. Şartlar ne olursa olsun gönderirdim. Çünkü alması gereken bir eğitim. Yani çocuklar evde olduğu zaman ne yapıyor, bilgisayar, internet, tamamen sanal ortam. Ama bir fiil görerek, dokunarak, hissederek öğrenecek. Daha az aidat toplayan okullar var oralara gönderirdim.

V13:Ekonomik durumun bir önemi yok. Önceden özel okula gönderiyordum. Şimdi işten çıktım. Özel okul ücreti fazla geldi diye çocuğumu anaokuluna göndermemelik yapmadım. Daha uygun olan devlet okuluna gönderdim mesela. Onun için gerekli bütçeyi ayırır, kalan için kendi ihtiyaçlarını karşılar ama yine de eğitimi için sağlardım.

Ekonomik durumu kötü olan ailelere okulun yardım ettiğini söyleyen veli ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir. Bu kod hakkında öğretmenler görüş bildirmemiştir.

V11:Ne olursa olsun çocuğumu anasınıfına gönderirdim. Yani bugün çok bir para değil yani. Durumu kötü olanlara okulda yardım ediyor zaten. Göndermek isteyen insan için ekonomik durumun bir önemi yok.

V14:Durumum ne olursa olsun gönderirdim. Sonuçta devlet birçok şeyi karşılıyor. Aynı zamanda anaokullarında ücretsiz öğrenci kontenjanı var. Her halükarda idare ediyorlar yani ücreti olmayan öğrencileri de. Ama ben şahsım adına durumum ne olursa olsun çocuğumu okul öncesi eğitimden faydalandırırdım.

Y3: *Aidat ödemesi yapamayacağını söyleyen velilere illa ki paran yoksa git demiyoruz. Maddi durumu hakikaten kötü olanlara, öksüz olan, yetim olan çocukları ücretsiz alabiliyoruz. Gerçekten maddi durumu çok kötü ve çocuğunu okul öncesi eğitime gönderemeyecekse biz ücretsiz olarak alıyor. Yeter ki veli çocuğunu okula getirsin.*

Y6: *Durumu kötü olan öğrenciler bu durumu belgelediklerinde ücretsiz okula devamını sağlıyoruz zaten. Ama velinin okula gelip durumunu bize anlatması, çocuğunu kayıt ettirmeyi istemesi gerekiyor.*

Y7: *Aslında biz maddi durumu kötü olanları içimizde tölere edebiliyoruz. Yani veli gelip bize bunu anlattığı zaman, ben çocuğumun okul öncesi eğitimden faydalanmasını istiyorum ama maddi imkânlarım buna yetersiz dediği zaman, biz o öğrenciyi ücretsiz alıyoruz zaten.*

Y8: *Ekonomik durumu kötü olan ailelerin çocukları okul öncesi eğitimden tam anlamıyla yararlanamıyor. Eğer durumu kötü olanlar bunu belgelese, okul idaresi olarak biz onları ücretsiz alıyoruz.*

Y9: *O kadar çok velimiz var ki, getiriyor ben bu eğitimi almak istiyorum ama maddiyatım el vermiyor diyor. Böyle bir durumda siz veliye, maddiyatın olmazsa git tabi ki diyemezsiniz. Bunu inanın yeri geliyor öğretmenimiz karşılıyor, yeri geliyor okulumuz karşılıyor, devletten aldığımızla karşılıyoruz. Yeter ki çocuk okula gelsin bu eğitimi almak istesin.*

Ekonomik durumu kötü olan ailelerin eğitim paralı olduğu için çocuklarının okul öncesi eğitimden yararlanamadığını söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V19: *Maddi açıdan zorluklarım vardı. Eşim asgari ücretle çalışıyor. Evimiz de kira. Anasınıfı paralı dediler. Okula da gidip sormadım.*

V20: *Maddi durum yüzünden gönderemedim. Evde sadece eşim çalışıyor. Aylık anasınıfına verecek paramız yoktu. Okulla görüştim. İki üç defa 150 tl alacaklarını söylediler. Anasınıfında daha ekstra ücretlerde çıkacaktı biliyorum.*

V25: *Gönderemedim anasınıfına. Çünkü maddi durumum yüzünden. Maddi durum olmayınca ben de okutamadım. Tek maaşla nasıl okutulur, asgari ücret evim de kira. O yüzden okutamadım. Müdürle konuşmadım ne kadar para gideceğini bilmiyordum ama çok para dediler. Ayda en az 100 lira gider dedi komşularım.*

Ö4: *Etkiliyor, özellikle bizim okulumuzun maddi durumu çok yüksek değil. Çevremizin de yine aynı şekilde. Eğitim durumu çok yüksek değil. Genelde babalar çalıştığı için veliler bir*

etkinliğe katılacağı zaman bile paralı olduğundan dolayı göndermeyenler olabiliyor maalesef üzülmek de olsa. Ya da aidat ödemelerinde sıkıntı olabiliyor. Bu da okula yansıyor. Ya okulun bazı ihtiyaçları var, para olmayınca karşılanamıyor maalesef. Zaten en başta okul öncesi eğitimi etkileyen şey, bence maddi sebepler. Yani o yüzden çocuğu, velinin ekonomik durumu kötü olduğu için çocuk okul öncesi eğitimden tam anlamıyla yararlanamıyor. Okula geliyor ama her etkinliğe katılamıyor. Ya da veliler okul öncesi eğitimin çok pahalı olduğunu etraftan duyup, ben bunu karşılayamam deyip hiç anasınıfına göndermiyor.

Ö5: Ekonomik durumu iyi olmayan biraz göndermekte çekiniyor çünkü eğer diyor ben çocuğun ihtiyaçlarını karşılayamazsam. Böyle birbirlerine karşı biraz zor duruma düşmekten korkuyorlar bence. Okul öncesi eğitime gönderdiğim zaman ya çocukların ihtiyacını karşılayamazsam ya sınıfta çocuğumu güzel giydiremezsem, okulun parasını ödeyemezsem. Bu yüzden göndermiyor.

Ö6: Etkiliyordur. Bir evde çocuk sayısının fazla olması, masrafın fazla olması yani ekonomik düzeyi düşük bir aile ise, tabi ki önceliği zorunlu olan eğitime verip okul öncesi eğitim zorunlu olmadığı için göz ardı edebilirler.

Ö7: Kesinlikle etkiliyor. Maddiyat nedeniyle göndermiyorlardır. Göndermeyen, birinci sınıfa gönderiyorlardır. Yani okul öncesinin bu yemek, beslenme konusunda da problemler yaşandığını düşünüyoruz, bunların hepsi para.

Y1: Kıyafet, kırtasiye ve sosyal etkinlikler için paralar vermeleri gerektiğini söylüyorsun. Vatandaş bunu duyunca, ekonomik anlamda zaten hani asgari ücretle geçinen bir vatandaşı düşünürsek, kirada oturuyor. Gözünde büyüyor tabi elbette. Bu da çocuğunu okul öncesi eğitime göndermemesine neden oluyor. Yani negatif yönde etkiliyor.

Y6: Maddi durumu iyi olmayıp, göndermek isteyenlerse ve çocuklarını gönderenlerse bizlerle aylık konusunda, okul aile birliklerinden yardım istiyorlar. Tamam, bunlara destek çıkıyoruz, ama her etkinliğe çocuklarını göndermemiş oluyorlar. Yani diğerlerinden bir adım geride kalıyorlar. O yüzden etkiliyor.

Y8: Şimdi okul öncesi eğitimde okuyan bir çocuğun masrafı, birinci sınıfta veya ilkökul grubunda okuyan bir öğrenci masrafından daha fazla. Maddiyatta ön planda olduğu için maalesef olumsuz yönde o şekilde yani maddi yetersizlik. Yani ekonomik durumu kötü olan ailelerin çocukları okul öncesi eğitimden tam anlamıyla yararlanamıyor.

Ekonomik durumu kötü ve daha az bilgili olan ailelerin eğitim paralı olduğunu bahane ederek çocuklarının okul öncesi eğitimden yararlanamadığını söyleyen öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö1: Eğer veli çocuğunun bu eğitimi almasını istiyorsa, çok sıkıp da yollayabiliyor. Ama nadir bunlar. Velilerimiz okul öncesi eğitim konusunda çok bilinçsiz. Genelde hani paramız yok zaten yollamayalım diye düşünce daha ağır basıyor.

Ö2: Yüzde yüz etkiliyor. Maddi gelir düzeyi yeterince sağlayabilen veliler, çocuklarına birçok imkanları sunabiliyorlar. Velilerin ekonomik durumları çocukların okul öncesi eğitimden yararlanmasını negatif yönde etkiliyor ama veli bilinçliyse ve isterse bir şekilde gönderir. Bilinçsiz veli etkileniyor. Para durumumuz kötü diye bunu bahane ederek göndermek istemiyor.

Y2: Bu, bölgeye göre değişiyor. Biz velilerden çok aidat toplamıyoruz ama çok toplayan okullar var. O okullara yakın yaşayan veliler aidatlar çok pahalı diye çocuğunu gönderemeyebilir. Bizim bölgemizde, biz velilere çok masraf çıkarmıyoruz. Ya da onlara ekonomilerine yük verecek şekilde davranmıyoruz. Mesela kahvaltı için ya da ara öğün için veli ne yapabilecekse onları istiyoruz. Bazen ne yapabilirsin diye soruyoruz, simit olabilir, poğaça olabilir. Ya da evde yapmış olduğu bir börek olabilir. Yani gidip de şunları şunları istiyoruz tarzında bir şey yapmıyoruz. Ailenin bütçesine göre yapabileceklerini söylüyoruz. Yani sadece biz istiyoruz ki, yük getirmesin. Ama bazı velilerimiz de mesela günde bir paket sigara içer, bir paket sigara on liradır. Ayda üç yüz lira para yapar. Ama okul öncesi için otuz lira ücret istediğin zaman okul para istiyor tarzında oluyor. Aslında o, çocuğu için istenmiş bir paradır. Bizim kendimiz, şahsımız için istenmiş bir para değildir. Yani biraz da bakış açısı var. Yani ekonomik durumları okul öncesi eğitimden yararlanmalarını etkiliyor.

Y9: Eğer ki maddi durumu iyiye ya da kendini geçindirecek durumdaysa, veli zaten hiçbir problem etmeden onu karşılıyor. Bilinçsizse ancak veli, göndermiyor. Yani ekonomik durumları, ailenin çocuğunu okul öncesi eğitime göndermesinde negatif yönde etkileniyor. Veli eğer bilinçsizse bu yüzden göndermiyor. Parayı, maddi durumu bahane ediyor.

Ekonomik durumu kötü olan ailelerin okul öncesi eğitimin zorunlu olmadığını söyleyerek çocuklarını okul öncesi eğitimden yararlandırmadığını söyleyen öğretmenler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö6: Biz çok karşılaşmıyoruz dediğim gibi bu bölgede herkes gönderiyor. Velilerimiz bilinçli. Ama başka yerlerde eğitim zorunlu olmadığı için göndermeyenler vardır mutlaka diye düşünüyorum.

Ö8: Okul öncesi eğitim de zorunlu değil zaten deyip göndermeyebilir.

4.6.Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Paralı Olması Hakkındaki Görüşleri

Tablo 4.6’da veli, öğretmen ve yöneticilerin velilerin okul öncesi eğitimin paralı olması hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 4.6. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Paralı Olması Hakkındaki Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Veli	F	Öğretmen	F	Yönetici	F	T
Paralı Olmalı	Temizlik Giderleri	V1, V4, V10	3					3
	Yardımcı Personel Giderleri	V1, V2, V7, V8, V10, V11, V12, V13, V15	9					9
	Materyal Giderleri	V4, V8	2					2
	Beslenme Giderleri	V4, V6, V8, V10	4					4
Parasız Olmalı Ama Mümkün Değil	Yardımcı Personel Giderleri			Ö2, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10	5	Y5, Y9	2	7
	Beslenme Giderleri			Ö2, Ö3, Ö6, Ö9	4	Y5	1	5
	Materyal Giderleri			Ö7, Ö10	2	Y5, Y8, Y9	3	5
	Öğrencilere Daha İyi İmkânlar Sunmak İçin			Ö6, Ö7, Ö8	3			3
Parasız Olmalı	Tüm Çocuklar Faydalanmalı	V3, V5, V9, V14	4	Ö1, Ö4	2	Y4	1	3
	Kayıt Sayısının Artması İçin			Ö5	1	Y1, Y2, Y6	3	4
	Zorunlu Eğitim Olması Gerekliği İçin					Y3, Y4, Y6, Y7	4	4

Tablo 4.6’da veli, öğretmen ve yöneticilerin okul öncesi eğitimin paralı olması hakkındaki görüşleri 3 kategori, 11 kod altında toplanmıştır. Paralı olmalı kategorisinde; temizlik giderleri, yardımcı personel giderleri, materyal giderleri, beslenme giderleri, parasız olmalı ama mümkün değil kategorisinde; yardımcı personel giderleri, beslenme giderleri, materyal giderleri, öğrencilere daha iyi imkânlar sunmak için, parasız olmalıdır kategorisinde; tüm çocuklar faydalanmalı, kayıt sayısının artması için, zorunlu eğitim olması gerektiği için olmalı kodları yer almaktadır.

Çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen velilerin 11 tanesi okul öncesi eğitimin paralı olmasını makul ve mantıklı bulmaktadır. Velilerin 4 tanesi ise ekonomik durumu iyi olmayan aileleri göz önünde bulundurarak okul öncesi eğitimin parasız olması gerektiğini savunmuştur. Okul yöneticileri ve öğretmenlere okul öncesi eğitimin paralı olması konusunda neler düşündükleri sorulduğunda 19 katılımcıdan 8’i tüm masrafları devlet karşılarsa parasız olabileceğine ancak bunun günümüz şartlarında mümkün olmadığına inanmaktadır. Öğretmenlerden bir tanesi ücretin uygun olduğunu velilerin ödeyebileceğini belirtmiştir. Kalan katılımcılar tüm masrafları devletin karşılaması ve okul öncesi eğitimin ücretsiz olması gerektiği inancındadırlar.

Okul öncesi eğitimin paralı olmasını gerektiğini düşünen öğretmen ve yönetici bulunmamaktadır. Okul öncesi eğitimin paralı olması gerektiğini söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V1: Çocuğumuzun ihtiyaçları için toplanıyor bu para. Zaten alınması gereken bir para bence. Temizlik giderleri ve yardımcı personel bu para ile çalıştırılıyor.

V2: Ücret alınması çok normal, buranın bir gideri var. Devletin de bir kotası var. Şimdi yardımcı bayan olmasa olmaz. Buradan bahsediyorum. Bayan olmazsa olmaz, her şeyi buranın, her işi o yapıyor. Bunu devlet vermiyorsa, mecbur veliler ellerinden geldiğince katkıda bulunacak. Paralı olması gerektiğini düşünüyorum. Öyle büyük rakamlar değil zaten gayet normal.

V4: Aslında okul öncesi eğitim paralı olması aileler için daha iyi. Çünkü okulun şartları daha iyileştirilebiliyor. Yani çocuğun daha iyi bir ortamda eğitim öğretim görüyor. Bu daha güzel değil mi? Parkı düzenliyorlar. Atıyorum işte okulun, sınıfların içerisindeki eksikleri alıyorlar. Tuvaletler daha temiz, hijyenik oluyor. Okulun ekonomik durumu iyi olursa, verilen hizmet de iyi oluyor. Yediği yemekten tutun, hizmetinden tutun her şeyi. Sosyal ortamı olsun, o

yüzden bence belirli bir miktarda olsa para alınmalı diye düşünüyorum. Bence okul öncesi eğitim paralı olmalı.

V6: Verebiliriz yani ödeyebiliriz bu aidatı. Az bir ücret çok bir etkilemiyor bizi. Maddi yönden etkilemiyor, dediğim gibi çok büyük bir bütçe olmadığı için bizi sarsmıyor. Zaten verdiğimiz para çocuklarımıza harcanıyor. Çocuk evde de kalsa o kadar para harcanır. Paralı olmalı.

V7: Devletin gönderdiği bütçe yetersiz olduğu için, bir de okul öncesi personeli okul öncesine ait olduğunu için okula bağlı olmadığı için kendimiz ödemeyi yapıyoruz. Okul öncesinde ayrı personel olduğu için o personelin ücretini biz karşıladığımız için paralı olması gerekli. Yani ilkokulda biraz daha farklı. İlkokul personeli o çocuklarla birebir ilgilenmediği için ilkokullar parasız. Ama okul öncesinde personelimiz gerektiği yerde çocuklarla birebir ilgileniyor. Onun için de paralı olması gerekiyor. Çocukların temizlikleri ve tuvaletleriyle ilgileniyorlar. Kahvaltılarında ilgileniyorlar. Onun içinde paralı olmalı.

V8: Yani paralı derken toplanılan aidatlarsa gerekli bence. Çocuklar burada çok fazla materyal kullanıyorlar. Yaşları küçük olduğu için soyut olarak anlamaları da, mümkün değil. Mutlaka bir şeylere dokunmaları, yapmaları, görmeleri gerekiyor. Bunları kim karşılayacak? Devlet karşılamıyor. Ailelerin karşılaması normal. Yardımcı personel kahvaltıları dağıtıyor. Onlar olmasa bunu kim yapacak. Ayrıca yedikleri kahvaltılıkların parasını kim verecek. Tabi ki bunun parasını da biz vereceğiz.

V10: Ödenmesinin gerektiğini düşünüyorum. Yani siz haliyle çocuğunuza af edersiniz bir altını silmeyi bile öğretmezken, burada onu öğreniyor. Yardımcı teyzeler var. Bizim çocuklarımızla ilgileniyorlar. Burada kullandığı bir ıslak mendil, peçetesi olacak. Kahvaltı yapıyor. Çocuklarımız yiyor. Yani, tabi bunlar için para ödenmesini doğru buluyorum. Bizim çocuklarımız için tüm bunlar.

V11: Çok abartılı bir rakam olmadığını düşünüyorum ben. Bunun da zaten belli sebepleri ve giderleri olduğu için, mecbur olduklarını düşünüyorum. Mesela yardımcı abla, biz istiyoruz yardımcı ablaları. Sadece yirmi çocuk bir öğretmenle kalsın istemiyoruz. Yani tuvalete gittikleri zaman, onların kontrolü olsun, başında biri olsun. Onların maaşı ödeniyor benim bildiğim kadarıyla. O yüzden de bilmiyorum bana çok gelmiyor. Yani okul öncesi eğitimin paralı olmasını doğru buluyorum.

V12: Şimdi ilköğretimimizde bir öğretmenimiz var. Ama anasınıflarında öğretmenimiz, yardımcı annelerimiz ve stajyer öğrencilerimiz var. Tabi ki yardımcı annelerimizin de belli bir

ihtiyaçları var. Onları karşılamak için de bu meblağının ödenmesi gerekiyorsa ödüyoruz. Yani aradaki fark bu. Belki sadece bir öğretmen olsaydı, bizden de istemeyeceklerdi. Çünkü devlet zaten öğretmenimizin aylığını karşılıyor. Ama diğer masraflar için bu parayı bizim vermemiz lazım. Bu yüzden de paralı olması normal.

V13: Paralı olması beni rahatsız etmiyor. Çünkü okul öncesi çocukların yaş grupları daha küçük olduğundan dolayı kişisel bakım, okul içerisindeki yardımcı olan kişi sayısının daha fazla olması gerektiği için ve bunların hep parayla desteklenmesi gerektiğinden dolayı ve Milli Eğitimin okul öncesine çok fazla maddi destekte bulunmadığı için paralı olması da bence gerekiyor.

V15: Şimdi maddi durumu iyi olanların katkı sağlaması lazım tabi ki yani, kendi çocuğumuz eğitim öğretim her bakımına yardımcı ablalar olmasını tabi ki çok istiyorum. Benim çocuğum daha küçük. İşte tuvalet becerisini kendisi karşılayabiliyor ama en azından düğmesini kapatmada bu ablaların faydası olur. Bence paralı olabilir. Okul öncesi eğitimde yardımcı personel ihtiyacı fazla olduğu için paralı olmalı. Yani o ablalar o kadar önemli ki bence okul öncesi için. Bence öğretmen kadar önemli.

Ücret alınmaması gerektiğini düşünen katılımcılar tamamen maddi durumu ödemeye elverişli olmayan aileler üzerinde durarak bu görüşü savunmaktadırlar. Ayrıca bu eğitimin parasız olduğunda eğitimde eşitlik sağlanacağını söylemişlerdir. Okul öncesi eğitimin parasız olması gerektiğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V3: Mesela ben kendi bölgem için söyleyeyim. Buradaki aileler hakikaten de çok iyi varlıklı aileler değil. O yüzden biraz sıkıntı yaşıyorlar. Keşke devlet bu konuda biraz daha yardımcı olabilse. Mesela en azından aidatı kaldırabilse. Parasız olsa tabi ki daha güzel olur. En azından genel olarak bütün herkes çocuğunu okul öncesi eğitime gönderir. Tabi ki çocuklar da daha bilinçli yetişir.

V5: Keşke parasız olsaydı, keşke herkes gönderebilseydi. Bu 100 lira aidatı ödeyemeyenler de var. Bu aidatı ödeyip okulun ekstra yapacağı etkinlikler için istediği parayı ödeyemeyenler var. Okul bir sürü etkinlik yaptı. Çok uygun fiyatlara. Hiçbir veli katılamadı. Biz istediğimiz halde, çoğunluk sağlayamayınca da o etkinlikler yapılmadı. Keşke parasız olsa, okul karşılasa, keşke herkes çocuğunu gönderebilse. Ev hanımları daha çok gönderseler. Parasız olması gerektiğini düşünüyorum. Tüm çocukların bu eğitimden faydalanması gerekli. Gidemeyen çocukların ne suçu var.

V9: Yani ülke geneli ve son yıllardaki ekonomik konjonktüre baktığımızda tamam biz zorlanmıyoruz, bazı aileler zorlanmıyor ama zorlanan aileler olduğuna inanıyorum. Bu nedenle bence okul öncesi eğitim bir zorunlu değil, zorunlu olmalı ve devlet destekli olmalı. Yani aslında bizim okullarımızda afaki bir ücret yok, ama pek çok kurumda, özel okullarda, çok ciddi rakamlar olduğu gözüküyor. Ama gene de bence devlet de destek vermeli okul öncesi eğitime. Çünkü herkes paralı olduğu için gönderemeyebilir. Bu nedenle de parasız olmalı.

V14: Paralı olmamalı. Çünkü birçok kesim bu nedenle bu eğitimi alamıyor. Ben de okul öncesi öğretmeniyim. Aidatları nedeniyle gönderilmeyen öğrencilerimiz vardı. Ben alan taramasıyla o çocukları kazandırımdım. Ekonomik olarak cidden zor durumdalardı. Kırtasiye ürünleri çok pahalı. Onları alamayacak durumdalardı. Onları paylaştırdık. Yani bir şekilde ekonomik durumu kötü olana öğrencileri eğitime kattık. Ama ücretsiz olmalı kesinlikle. Bütün çocuklar katılmalı bu eğitime.

Ö1: Eğitimin paralı kısmını devletin karşılaması gerektiğini düşünüyorum. Ki böylece hem çocukların daha rahat gelmeleri hem de yapılan etkinliklerde harcamaların çok olmaması için devletin karşılaması gerektiğini düşünüyorum, istiyorum. Paralı olduğu için bu eğitimden yararlanamayan çok öğrenci var. Okul öncesi eğitim temel eğitim kapsamına alınıp parasız yapılmalı. Tüm çocuklar bu eğitimden faydalanmalı böylece eğitim eşitliği sağlanmalı.

Ö4: Ne kadar devlet okullarında eğitim parasız gibi gözükse de, ilköğretim okullarında da aidat alınıyor. Ama bağımsız anaokullarında daha fazla aidat alınıyor. Eğitimin parasız olması gerektiğine inanıyorum. Çünkü paralı olduğu için insanlar yani çocuklar tam olarak faydalanamıyorlar. Bu eğitimin parasız olması halinde tüm çocuklar eşit olarak bu eğitimi alırlar.

Ö5: Bir nevi ailelere yükleniyoruz sene başında ama oda mecburiyetten yoksa bizim şu an ki ana sınıfı okul öncesi dönemde materyalsiz eğitim vermemiz mümkün değil. Diğer büyük sınıflara göre materyal ihtiyacımız daha fazla oluyor. Onun için materyal ihtiyacından dolayı birazcık pahalı oluyor. Aileler de birazcık o yönde sıkıntı yaşıyorlar. Devlet bu eğitimi parasız yapılabilir. Materyal ihtiyacı büyük bir kısmı ailelere yüklenebiliriz ama devlet beslenme ve yardımcı personel yükünü almalı. O aidat kaldırıldığı zaman da okul öncesi öğretmenlerine yardımcı olacak yardımcı personel çocukların beslenmesini hazırlayacak temizliğini yapacak bir personele ihtiyacımız açığa çıkacak. Bunu mutlaka devletin karşılaması gerekiyor. Böylece bu eğitimi almayan hiçbir çocuk kalmamalı.

Y1: Devlet eğer okul öncesi eğitimi de ücretsiz hale getirirse ve mecbur hale getirirse kalitenin yükseleceğine inanıyorum ben. Daha iyi olacaktır muhakkak. Parasız olması, elzem. Elbette şimdi bizim okulumuzun bulunduğu mahalle Antalya'nın en gecekondur, ekonomik anlamda dar gelirli ailelerin oturduğu bir mahalle. Aylık 100 lira para talep ettiğiniz vakit veyahut diyelim ki 50 lira talep ettiğinizde bu parayı alamıyorsunuz. Dolayısıyla bir yardımcı personel çalıştırma şansınız yok. Dolayısıyla bu da öğretmenin işini zorlaştırıyor. Veli memnuniyetini azaltıyor. Eğer okul öncesi eğitim mecbur olursa ve okul içerisindeki okul öncesi eğitimle ilgili bu giderler, devlet tarafından karşılanırsa başarı artacaktır ve öğrencilerin kayıt oranı da yükselecektir. Okul öncesi eğitimin paralı olması eğitim oranını kayıt oranını düşürüyor. Dediğim gibi ekonomik anlamda sıkıntılar yaşadığı için vatandaş, okul öncesi eğitime çocuğu yolladığı vakit masrafının çok olacağını düşünüyor. Ve göndermek istemiyor. Bunun içerisinde servis masraflarını falan da giriyor. Dolayısıyla nasıl olsa seneye birinci sınıfa gidecek mantığıyla göndermek istemiyor.

Y2: biz bu ücreti mecburen istiyoruz, sadece çarkın dönmesi açısından. Keşke okulun kendine ait bir bütçesi olsa, bakanlık okul öncesi eğitim için bize para gönderse bizde kimseye söylemesek, para istemesek. Para istediğimiz zaman kayıt sayımız azalıyor. Gönderecek 10 kişiden 3'ü göndermiyor. Okul öncesi eğitimin parasız olması gerektiğini düşünüyorum.

Y3: Okul öncesi giderleri ödenekle, genel bütçeden ödenekle çözülmeli. Altyapısı hazırsa, hazırlandıktan sonra ücretsiz olmalı bence. Zorunlu eğitim demek ücretsiz eğitim de demek aynı zamanda. Eğer bu altyapı sistemi, hizmet ve beslenme giderleri devlet tarafından karşılanmalıdır.

Y4: Bu eğitim paralı olduğu için çoğu kişi bundan yararlanamıyor. Çoğu öğrencimiz bundan yararlanamıyor. Maddi sıkıntılardan dolayı. Dediğim gibi belki ücretsiz olsa, daha fazla katılım olacak. Beş yaş ve öncesi paralı olmasın bence. Aynen temel eğitim gibi, birinci sınıf ve diğer temel eğitimler gibi okul öncesi eğitimde zorunlu ve parasız olması gerektiğini düşünüyorum.

Y6: Burada veliler mağdur oluyor. Maddi durumu iyi olan gönderebiliyor, maddi durumu iyi olmayan gönderemiyor. Çünkü bunun içine ekstra servis ekleniyor, farklı kırtasiye masrafları, benim gözlemlediğim zaten kırtasiye büyük bir maliyet kaplıyor. Aylık 80 TL aidat. Olan var, olmayan var. Yani ilkokul gibi ücretsiz okul olsa kayıt olanın sayısının daha fazla artacağını düşünüyorum. Paralı olmamalı. Her çocuğun eğitim hakkı varsa bu ülkede, bunu da, bu hakkı da ücretsiz karşılamalı devlet.

Y7: Bence okul öncesi eğitim çocuğun gelişim çağında çok çok önemli. Ve zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum. Fakat zorunlu olduğu zaman biz bundan ücret alamayacağız. Çünkü ilkokulda zorunlu ve ücret talep edemeyeceğiz zorunlu olduğu için. Bu sefer bizi devletin desteklemesi gerekiyor bu konuda. Personel konusunda, işte çocukların beslenmeleri konusunda devlet desteğinin olması gerekiyor.

Okul öncesi eğitimin günümüz şartlarında parasız olamayacağını söyleyen öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö2: Yani keşke devletimizin imkan ve olanakları daha iyileştirilse de, biz de ücret talep etmesek. Ama şuan mümkün değil ücretsiz okul öncesi eğitim olmaz. En başta yüzde yüz yardımcı personel muhakkak olması gerekir. Temizlik malzemeleri olsun, okulun giderleri olsun her konuda destek olması gerekir. Ancak o şekilde parasız olabilir. İlkokullardan farklı olarak yardımcı personel ihtiyacımız daha fazla. Devlet yardımcı personel, beslenme ve temizlik malzemesi ihtiyacını karşılasa ancak o zaman bu eğitim parasız olur. Veliler sadece kırtasiye malzemelerini alırlar. Ama günümüz şartlarına bakıldığında bu imkansız. Bakanlık kadrolu temizlik personeli bile gönderemiyor. Diğer masrafları nasıl gönderecek.

Ö3: Özellikle bizim gibi bağımsız anaokullarında veliler için daha da büyük problem oluyor. Çünkü ister istemez bizim ücretlerimiz yemek gibi durumlarda girdiği için işin içine daha yüksek oluyor ücret, ilkokullarda anasınıflarına nazaran. Ama devletin şuan böyle bir durumu yok. Her yerde bu durumu karşılama gibi bir lüksü de yok. Mecburen ister istemez biraz velilere yüklenmek zorundayız. Hani eğitimin devlet tarafından karşılanması gibi, sosyal devlet anlayışını maalesef şuan yerleştiremeyiz. Okul öncesi eğitimde zor. Devlet bana en fazla kâğıdı, kalemi gönderebilir. Ama benim istediğim ekstra bir sürü malzeme var. Bunları ister istemez devlet tam anlamıyla karşılayamaz. Veli olarak düşünecek olsaydım evet, paralı olmamalı derdim. Çünkü benim için ister istemez bir külfet oluyor. Parasız olma gibi bir şans yok. Ya devlet her öğrenci için mesela atıyorum 150 lira topluyorsa biz şuan. Her öğrenci için, sınıftaki kayıtlı her öğrenci için 150 lira verebiliyorsa her ay okula, düşünün bunu. Tamam, velilerden hiçbir şekilde para istenmesin ama bu da dediğim gibi mümkün değil şuan ki şartlar altında.

Ö6: Maalesef okul öncesi eğitimin paralı olması gerektiği bir gerçek. Okulun ve öğrencilerin giderlerinin karşılanması için devlet bütçesiyle gelirleri çok kısıtlı olabiliyor ve öğrencilerimize daha iyi imkanlar sunabilmek için velilerimizin desteğine ihtiyaç duyuyoruz. Bu kaçınılmaz bir son. Okul öncesi eğitim parasız düşünülemez şu anda. Yani çok ciddi

iyileştirmelerin yapılması gerekiyor, parasız hale gelebilmesi için. En basitinden çocukların yiyeceği yiyeceklerin karşılanması ve personel ücretlerinin ödenmesi gerekiyor ki, bizim aidatlarımız çoğunluğu olarak buna harcanıyor. Veli aidatlarıyla yapılan şeyler yani fiziksel düzenlemeler, yeme, içme, personel masrafları gibi şeyleri devlet karşılırsa ancak o zaman ücretsiz olur. Bu bütçeyi de devletin karşılayabileceğine inanmıyorum.

Ö7: Çünkü yıl içerisinde okul öncesinin biraz materyale ihtiyacı var. O materyalleri yapabilmek için, o ihtiyaçları giderebilmek için bir bütçeye ihtiyaç var. Eğer o bütçe devlet tarafından karşılanabilirse, tabi ki ücretsiz olmalı. Bir de personel çalıştırılıyor. O yardımcı personelin parasını da mecburen velilerden talep edildiği için, ücretliymiş gibi görünüyor aslında. Sadece yardımcı personelden kaynaklanıyor ücretli olması. Ücretli olmadığı takdirde eğer yardımcı personel hala çalıştırabileceksek, öyle bir şey gerçekleştirebiliriz evet ücretli olmasın. Ama yardımcı personelsiz okul öncesinde ne derece başarılı olunur, bilemem. Yani şu şartlarda devlet karşılamadığı sürece okul öncesi eğitimin parası olması imkansız.

Ö8: Ücretsiz olursa, uç kesimlerdeki, merkezlerdeki değil de köydeki göç alan özellikle bölgelerdeki çocukları da eğitim sistemine katabiliriz diye düşünüyorum. Günümüz şartlarında parasız olması çok zor, yani devletin bütçesi yetmez diye düşünüyorum ona. Yani kitapları gönderiyor zaten. Devlet kitaplarını gönderiyor. Hani belli bir aidat alıyor. Bu aidatı da zaten aşı, temizlik giderleri falan için harcıyor. Normalde ilkokula da başlasa, anasınıfına da başlasa ilköğretimde de aynı parayı harcıyor. İlkokulda da. Zaten harcıyor bu parayı ilköğretimde de harcayacak, ortaöğretimde de, lisede de harcıyor yani bu bütçeyi. Okul öncesine de ayırabilir diye düşünüyorum.

Ö9: Biz veliden o aidatları toplamak durumundayız. Bize iyi geliyor. Neden? Çünkü biz dışarıdan personel çalıştırıyoruz, beslenme veriyoruz. Biz o personelin parasını da ödemek durumunda kalıyoruz. Tamamen ücretsiz olabilmesi için o zaman devlet benim aşçımdan, güvenliğime, personeli kadar istihdam sağlamak durumunda. Bunu sağladıktan sonra eğer bunu sağlayabiliyorsa devlet, e zaten ücretsiz olsun. Çünkü biz velilerden toplanan aidatı farklı şeylere aktarmıyoruz zaten. Alınan ücret çocukların yemeği, okulun temizlik malzemeleri, çalışan personelin ücreti gibi şeylere harcanıyor. Bunları devlet verecekse, tabi onun için de zor durum.

Ö10: Eğer devlet o donanımı sağlarsa, veliden para almak zorunda kalmazsınız. Yani devlet eğer size bir yardımcı görevlendirirse, devlet gezinize gidecek servisi ücretinizi karşılırsa, devlet oyuncakınızı, kartonunuzu, malzemenizi gönderirse o zaman veliden para

almak zorunda kalmazsınız. Günümüz şartlarında ücretsiz olamaz. Yani olamaz derken, tabi ki olabilir. Ama bunun için devletin bütçe ayırması lazım. Yani politikasını tamamen değiştirmesi lazım. Okullaşma oranını yükseltmek yerine okul şartlarını daha iyi ayarlaması lazım.

Y5: Tabi imkan meselesi. Gönül arzu ediyor ki hiçbir ücret velilerden talep edilmesin. Sadece kişisel beklentilere cevap verilmesi durumunda, bir ücret alınabilir belki ama bütün çocukların malzemeleri ve işte okulların hijyeni, personel anlamındaki ihtiyaçlarının karşılanması için ücretsiz olması çok zor diye düşünüyorum. Aslında eğitim ücretsiz şuanda. Bunu ikisini birbirinden ayırmamız lazım diye düşünüyorum. Eğitim ücretsiz ama fiziksel donanım için işte yardımcı personel için para topluyor. Çünkü devlet binayı veriyor, tüm öğretmen kadrosunu atıyor. Yani okul öncesi eğitim ücretsiz ama okul öncesi eğitimin gerektirdiği beslenme ve hizmetler ücretli. Onun için para topluyoruz. O da aslında çok yüksek bir rakamlar değil, baktığınız zaman.

Y8: Şimdi anaokullarında zorunlu olan ihtiyaçlar var. Mesela temizlik maddelerini, malzemelerini alınması ve bunların yanında yardımcı personel bulunması zorunlu hale geldiği için ücret toplamak zorundayız. Çünkü bakanlık göndermiyor. Yani okul öncesi eğitimin paralı olması şu günümüz şartlarında normal. Çünkü çocukların karşılanması gereken bazı ihtiyaçları var. O ihtiyaçların karşılanması tabi ki maddi kaynaklı. Tüm ihtiyaçları devlet karşılayacaksa parasız olabilir. Ama çok zor dediğim gibi.

Y9: Okulöncesi çocukların ihtiyaçları daha farklı. Mesela o çocuklardan ne bileyim yeri geliyor etkinlik yaptırıyoruz, sanat etkinlikleri. Onun dışında temizlikleri, bakımları, mutlaka bir yardımcı personele ihtiyaç var. Okul öncesi eğitimin paralı olması gerekiyor. Yani paralı olması derken, çok yüksek paralı değil cüzi miktarlar. Hani keşke devlet bunu karşılayabilse de velilerden bunu hiç almasak. Ama devletin de karşılayabildiği bir miktar değil bu. Ama mutlaka devlet karşılayabiliyorsa, devlet karşılamalı. Karşılamıyorsa, veliden para alınmalı. Para olmasa da temizlik malzemesi alırsınız. Ama bir şekilde yardımcı personel çalıştırıyorsanız onun bile parasını alırsınız. Yani iş maalesef hep o para kısmına gidiyor.

4.7. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olmaması Hakkındaki Görüşleri

Tablo 4.7’de veli, öğretmen ve yöneticilerin, velilerin okul öncesi eğitimin zorunlu olmaması hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 4.7. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olmaması Hakkındaki Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Veli	F	Öğretmen	F	Yönetici	F	T
Eğitimsel Etmenler Nedeniyle Zorunlu Olmalıdır	İlkokula Hazırlık	V1, V2, V4, V5, V6, V7, V10, V11, V12, V14	10	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9	8	Y1, Y2, Y3, Y4, Y5, Y6, Y7, Y8, Y9	9	27
	Fırsat Eşitliğinin Sağlanması	V1, V2, V3, V5, V7, V8, V13, V14, V15	9	Ö2, Ö4, Ö7, Ö8	4	Y1	1	14
	Öz-Bakım Becerilerini Öğrenme	V3, V15	2					2
Çocuğun İhtiyaçları ile İlgili Etmenler Nedeniyle Zorunlu Olmalıdır	Paylaşma ve Sosyalleşmeyi Öğrenme	V3, V15	2	Ö3	1			3
	Değer ve Davranış Eğitimi	V9, V10	2					2

Çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen veliler, öğretmenler ve yöneticilerin tamamı okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini savunmaktadır. Tablo 4.7’de yönetici, öğretmen ve velilere göre okul öncesi eğitiminin neden zorunlu olası gerektiği 2 kategori ve 5 kod altında toplanmıştır. Eğitimsel etmenler kategorisinde; ilkokula hazırlık, fırsat eşitliği kodları, çocuğun ihtiyaçları ile ilgili etmenler kategorisinde; paylaşma ve sosyalleşmeyi öğrenme, öz-bakım becerilerini öğrenme, değer ve davranış eğitimi kodları yer almaktadır.

Okul öncesi eğitimin çocukları ilkokula hazırladığı için zorunlu olması gerektiğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V1: Evet, kesinlikle. Zorunlu olmasını isterim yani. Çok önemli çocuklar için. Ben kızımı da gönderdim. Çok memnunum. Oğlum da gidiyor şuanda. İnşallah ondan da memnun olurum birinci sınıf için diye düşünüyorum. Ben çok faydasını gördüm. Çocuğum ilkokula başladığında okulun ne olduğunu bilecek. Bazı temel kavramları öğrenerek başlayacak ilkokula.

V2: Kesinlikle zorunlu olmasını düşünüyorum. Çok faydası var, çok fark ediyor. Çocuk bir kere okula adapte oluyor. Öğretmenin ne olduğunu, nasıl olduğunu, eğitimin nasıl olduğunu öğreniyor, kızımın birinci sınıfa hazır olduğunu düşünüyorum. Yani anasınıfı sayesinde. Ben bunu evde yapamazdım şimdi.

V4: Evet, okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü birinci sınıfta birdenbire öyle bir ortama girmesi, daha kötü olur çocuklar açısından. Ben kendi çocuğumu düşünüyorum da, hiç anasınıfına gitmeseydi, direkt birinci sınıfa başlasaydı birçok anlamda eksik kalacaktı. En azından o ortama yeni gitmiş olmayacak, yabancılık çekmeyecek ve birçok anlamda sayılar, birtakım harfleri bile kendi kendine öğrenmiş buluyor arkadaşlarının sayesinde. Okul öncesi eğitimin kesinlikle ilkokuldan önce zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum.

V5: Zorunlu olmasının gerektiğini düşünüyorum. İlkokula başlama sürecini daha da kolaylaştıracaktır. Çocuğunu evden direkt kopartıp ilkokula göndermektense, önce bir iki sene okul öncesi eğitimle çocuğu alıştırmak hem çocuğun psikolojisi için hem veli için hazırlık süreci. Kesinlikle zorunlu olmalıydı.

V6: Gerçekten de zorunlu olması gerekiyor. Mesela okulda öğrendiği sayılar var en başta. Mesela benim çocuğum artık sayıları sayıyor, sayıları biliyor. İlkokula hazır hale geliyor. Bunun için zorunlu olmalı.

V7: Zorunlu olması gerekiyor. İlköğretim nasıl zorunluysa, anasınıfının da öyle zorunlu olması gerekiyor. Çünkü ilköğretime hazırlanıyor burada çocuklarımız. Onun için zorunlu olmalı mutlaka.

V10: Zorunlu olması gerekiyor. İlkokula hazırlık açısından da zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum. Anasınıfı çocuğun bünyesini güçlendiriyor, mikrop bağışıklığı artıyor. Böylece ilkokula başlayınca devamsızlık sayısı azalıyor bence.

V11: Kesinlikle zorunlu olmalı. Çünkü en başta toplu şekilde çocuklar okula gelmeyi, ondan sonra öğretmenle nasıl konuşacaklarını, ders saatinin ne demek olduğunu, etkinlik zamanı susmak gerektiğini, oturmak gerektiğini, katılması gerektiğini bunları öğreniyorlar ve bunlar birinci sınıfa bir başlangıç. Yoksa görüyoruz, sınıflar toparlanamıyor, dikkat dağınıklığı oluyor çok fazla ama çocuklar bunu öğreniyor. Kalem tutmayı, kavramayı, yani ufak tefek şimdiden sayısal işlemleri, sayıları, rakamları öğreniyorlar. Yani ilkokula hazırlık olduğu için mutlaka zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum.

V12: Evet, gerekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü çocuk anasınıfında akademik olarak da, normal davranışları olarak da ev ortamından çıkıyor ve okul hayatına bir basamak atlıyor. Ve orada ilkokulda birden bire boşlukta olacağına çocuk, anasınıfından bazı şeyleri, bazı kuralları öğrenerek geliyor. Ve hazır geliyor. Yani okula hazırlık olarak okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum. Her aile çocuğunu göndermeli. Çocuklar bu şekilde birinci sınıfa hazır başlayabilirler. Ailelerin bunu düşünüp zorunlu olmasa da göndermeli.

V14: Zorunlu olmalı. Çünkü okul öncesine giden bir çocuk, ilköğretime başladığı zaman onlardan bir adım önde başlıyor her anlamda. Sosyal, bilişsel, motor onları kazanmamış olarak gidiyor. O yüzden zorunlu olmalı.

Ö1: Okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerekiyor, hem birinci sınıfa hazırlık için hem de hayata hazırlık için. Ama devlet herhangi bir konuda bir yaptırım da yapmıyor. Zorunlu değil. 0-7 yaş gelişimi çocuklar için çok önemli olduğu halde 7 yaşından sonra başlıyor zorunlu eğitim.

Ö2: Bence kesinlikle zorunlu olmalı. Bunun önemini artık iyice algılamış gibi görünsek de, henüz hala zorunlu olmamasına dehşetle bakıyorum. 0-7 yaşın ne kadar önemli olduğu her seferinde söylenirken çocukları 7 yaşında tanıştırıyoruz okullar. Çocuklar okul kavramını bilmeden birinci sınıfa başlıyorlar. İlkokula hazır olarak gitmeleri için okul öncesi eğitim çok önemli.

Ö3: Kesikle zorunlu olmalı. Neden dersiniz? Biz burada temelleri atıyoruz, hatta bana kalırsanız beş yaş değil, dört yaştan itibaren zorunlu olmalı. Beş yaşta ilkokula hazırlık süreci oluyor, genel olarak. İki yıl zorunlu olursa bir çocuk ilkokula gittiğinde hem bir bocalama yaşamaz, hem de ne yapması gerektiğinin, nerede nasıl davranması gerektiğini ya da alması gereken konuları daha hakim olarak alır. Sınıf öğretmenleri de zorlanmadan direkt eğitim kısmına geçmiş oluyorlar. Eğitimin kalitesi için en önemlisi bu. Eğitimin kalitesi için zorunlu olmalı hatta iki yıl.

Ö4: Zorunlu hale getirilmeli. Bu yaklaşık on yıldır zorunlu hale getirileceği söyleniyor. Ama tam olarak amacına ulaştığını da düşünmüyorum. Okul öncesi eğitim almayan öğrenciler birinci sınıfa eksik başlıyor. Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ise ilkokula hazır başlıyorlar.

Ö5: Eksiklik diye düşünüyorum, okul öncesi eğitim bence zorunlu olmalı. Özellikle birinci sınıfa başlayacak olan çocuklar bir yaş küçükleri demiyorum ama özellikle 5-6 yaş grubunun da öncelikli olarak zorunlu hale getirilmesi şart. Eğitim açısından eğitmek daha kolay oluyor. Birinci sınıfa daha hazır bulunmuş olarak gidiyorlar. Zorunlu olması gerekiyor.

Ö6: Okul öncesi eğitim zorunlu olmalı. Bir kere ne kadar küçük yaşta çocuklara ulaşırsak, o kadar iyi. Aynı zamanda ilkokula hazır olarak gitmeleri anlamında hazır bulunuşluluklarının daha iyi düzeyde olması anlamında da bir temel oluşturulması için okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum. Ülkemizde zorunlu tutulmaması hiç doğru değil.

Ö8: Bence kişisel olarak bir çocuk, otuz altı ayını doldurduktan sonra kesinlikle okul öncesi eğitim almalı. Çocukların ilkokula hazır olmaları için okul öncesi eğitimin kesinlikle zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum.

Y1: Kesinlikle zorunlu olmak zorunda. Örnek verecek olursak Avrupa'da mesela İngiltere'de beş yaşından itibaren çocuklar kodlama eğitimine başlıyorlar. Bizim ülkemizde çocuk, yedi yaşına kadar okula girmeyen hiç okul yüzü görmemiş olan çocuklar var. Bu da yanlış. Okul öncesi eğitimin adı üzerinde okul öncesi, temel eğitime birinci sınıfa geçerken olumlu, çok fazla katkısı var. Çocuk birinci sınıfa hazır hale geliyor.

Y2: Zorunlu olması lazım. Çünkü bunları biz birçok velilerde ya da öğretmenlerde görüyoruz. Öğretmenler şunu söylüyor, ana sınıfına veya okul öncesine giden öğrenciler daha çabuk kavıyorlar. Gitmeyenler daha çok zorlanıyor diyor öğretmenlerimiz. Velilerimiz de aynı şekilde. Bazı aileler çocuklarını göndermiş. Bazıları göndermemiş. Gönderdikleri zaman gönderdiğim çocuğum daha başarılıydı diyor. Göndermediğim çocuktan daha başarılıydı diyor. Zorunlu olması konusunda ben hem fikirim.

Y3: Okul öncesi eğitimin zorunlu olması tabi ki de iyi olur. Tüm çocuklar okul öncesi eğitim alarak hazır olarak başlar birinci sınıfa. İlkokul başarısı pozitif yönde etkilenir. Ama alt yapısının tamamen hazırlanması gerekiyor. Eğitim açısından kesinlikle zorunlu olması lazım.

Y4: Zorunlu olmalı . Birinci sınıfa gitmeden anasınıfını kapsamalı. Çünkü çocuk birinci sınıfa hazır hale geliyor.

Y5: Yani ülkemizin ekonomik şartlarında okul öncesi eğitimin zorunlu hale gelmesi demek, beraberinde de birçok sorunu getirecektir. Ama kesinlikle zorunlu olmalı. Çoğu kesim zaten okul öncesine gönderiyor. Çünkü okul öncesi eğitimin birinci sınıf için ne kadar faydalı olduğunun velilerimiz biliyor. Çocukları ilkokula hazır olarak başlasınlar istiyorlar.

Y6: Zorunlu olması gerekiyor. Çocuk okul öncesine gitmeden birinci sınıfa gittiğinde, görüyoruz bu açığı. Çocuk okul öncesinde okulun, sınıfın kurallarını öğreniyor. Temel kavramları öğreniyor.

Y7: Bence okul öncesi eğitim çocuğun gelişim çağında çok çok önemli. Ve zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum. Anasınıfına gitmediğinde çocuklar birinci sınıfta bocalıyor. Giden çocuklardan daha geride başlıyorlar.

Y8: Zorunlu olmamak konusunda olumlu şeyler düşünmüyorum. Çünkü birinci sınıfa başlarken çocuğun bazı temel gereksinimlerini öğrenmiş olması lazım. Birinci sınıfa hazır gelmesi lazım. Bunun en büyük destekleyicisi okul öncesi eğitim. Bu zorunlu olmadığı zaman veli çocuğunu göndermediği zaman bu hazırlıktan yoksun geliyor. Bu sefer sınıf öğretmenlerinin işi zorlaşıyor. Çocuğu adapte edene kadar, bazı alışkanlıkları kazandırana kadar. Bu yüzden zorunlu olması lazım.

Y9: Zorunlu olmalı. Kesinlikle zorunlu olmalı. Çünkü eğitim özellikle o yaşta zaten ne vererseniz kalıcı ve hızlı öğrenme olduğu için tasnif etmiyorum. Kesinlikle zorunlu olmalı. Birinci sınıf öğretmenlerinden duyuyoruz. Hem veli hem öğrenci alışmakta zorlanıyor. Birinci sınıf öncesi çok şey öğreniyorlar.

Okul öncesi eğitimin fırsat eşitliği ilkesine aykırı olduğu için zorunlu olması gerektiğini söyleyen veli ve öğretmen bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V1: Her çocuk gitse birinci sınıfa haksızlık olmasa keşke. Tüm çocukların bu eğitimden faydalanması gerekli.

V2: Keşke her çocuk okul öncesi eğitim alabilse. Ama o da ailesinin bileceği şey yani. Kendi çocuklarına haksızlık yapıyorlar.

V3: Kesinlikle zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü çocuklar her ailede eğitimi güzel almayabiliyorlar. Mecbur olmadığı içinde her aile çocuğunu bu eğitime göndermiyor. Her aile, anne, baba bilinçli değil hala maalesef günümüzde. Okula giden çocukla, gitmeyen arasında gerçekten fark oluyor çünkü. Bu farkın kapanması için okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerekiyor.

V5: Kesinlikle zorunlu olmalıydı. Her çocuk bu eğitimi almayınca adaletsizlik oluyor. Eşitlik kavramına aykırı bir durum.

V7: Çünkü eğitim, her çocuğun hakkı. Kimi velimiz maddi açıdan göndermek istemiyor. İlköğretim nasıl zorunluysa, anasınıfının da öyle zorunlu olması gerekiyor. Çocukların birinci sınıfa aynı seviyede gidebilmesi için bir öğrencinin, okul öncesi eğitim alması bence gitmesi şart.

V8: Yine de çoğunluğun gönderdiğini varsayarsak, hani eşitliğin sağlanması açısından ya zorunlu olmalı ya da olmamalı. Yani ya hiç kimse göndermeyecek, çocuklar birinci sınıfa

eşit düzeyde başlayacaklar. Ya da zorunlu olacak ki- zorunlu olması bence avantajdır- en azından okula alışmış oluyorlar. Zorunlu olmalı yani. Eşitliğin sağlanması için.

V13: Ama göndermiyor bazı aileler. Bu durum da çocukları kötü etkiliyor. Eksik kalıyor gitmeyen çocuklar okulu tanımadan başlıyorlar. Eşit bir şekilde eğitim hayatına başlamamış oluyorlar.

V14: Zorunlu olmalı. Çünkü okul öncesine giden bir çocuk, ilköğretime başladığı zaman onlardan bir adım önde başlıyor her anlamda. Sosyal, bilişsel, motor onları kazanmamış olarak gidiyor. O yüzden zorunlu olmalı. Çocukların eşit şartlarda birinci sınıfa başlaması için kesinlikle zorunlu olmalı.

V15: Her çocuk bu eğitimi eşit alması için zorunlu olmalı.

Ö2: Ayrıca zorunlu olmadığı için her çocuk gitmiyor okul öncesi eğitime. Bu durumda gitmeyen çocuklar eğitim hakkından mahrum kalıyorlar.

Ö4: Okul öncesi eğitim almayan öğrenciler birinci sınıfa eksik başlıyor. Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ise ilkokula hazır başlıyorlar. Bu da iki grup öğrencinin aynı sınıfta olması demek. Bu durumda sınıf ortamında bir eşitsizlik yaratıyor.

Ö7: Velinin isteğine bırakılmamalı diye düşünüyorum. Çünkü velinin bilinç düzeyi her bölgede aynı olmuyor. Zorunlu olsun ki her çocuk eşit eğitim alsın.

Ö8: Zorunlu olmalı ki, bütün çocukları bu eğitim sisteminin içine katalım. Bütün çocuklar bu sistemden, bu oyunculardan, bu eğitimden faydalanabilsin. Zorunlu olmalı yani

Y1: Kesinlikle zorunlu olmak zorunda. Örneğin, bizim okulumuzda 110 tane birinci sınıf öğrencisinin yaklaşık 50 veya 60 tanesi anasınıfından gelme. Bunların diğerlerine göre başarı oranı daha fazla. Eşitsizlik var. Seviye olarak düşük olanlar bile daha öndeler diğerlerine göre.

Okul öncesi eğitimin çocukların öz-bakım becerilerini öğrenmesi için zorunlu olması gerektiğini söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V3: İşte bir el kaslarının gelişimi için, en basiti özel temizliği, özel bakımını öğrenmesi için okul öncesi eğitim çok gerekli.

V15: Kesinlikle zorunlu olmalı. Hatta bana kalsa üç yaşından itibaren çocuklar okul öncesine gitmeli. Ben üç yaşından itibaren göndermeye çalıştım. Ve çok faydasını gördüm. Öz bakım becerilerinin gelişimi için çok önemli. Kendi başına yemek yemeyi, tuvalet temizliğini anasınıfında çok geliştirdi.

Okul öncesi eğitimin çocukların paylaşma ve sosyalleşmeyi öğrenmesi için zorunlu olması gerektiğini söyleyen veli ve öğretmen bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V3: Kesinlikle zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için okul öncesi eğitim çok gerekli. Arkadaşlarıyla paylaşmayı öğreniyorlar.

V15: Arkadaşlık ilişkileri çok gelişti.

Ö3: Çünkü dört yaşta biraz daha sosyal beceriler gelişiyor. Arkadaşlık ilişkileri gelişiyor, büyüklerle ilişkileri gelişiyor.

Okul öncesi eğitimin çocuklara değer ve davranış eğitimi sağladığı için zorunlu olması gerektiğini söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V9: Okul öncesi eğitimde davranış eğitimi ön plandadır. Okul öncesinde örneğin Japonya'da on yıl. On yıl hiçbir şekilde şey olmaz, ağırlıklı dersler ve sınavlar olmaz. Neden? On yıl boyunca milli, manevi değerleri, davranışları, dürüstlüğü, kişisel ahlak kavramını oturturlar. Yani bu kadar dürüst bir toplum. Bunu ne ile başarmışlar? Okul öncesi eğitimle başarmışlar. İşte bu nedenle bizim kendi özümüzü, birliğimizi, maneviyatımızı, Türk büyüklerini öğretebileceğimiz bir zorunlu okul öncesi eğitim olması gerektiğini düşünüyorum. Tüm bu ahlak ve davranış eğitiminde okul öncesi eğitim de verilmesi gerektiğini düşünüyorum. O yüzden de zorunlu olup tüm çocukların bu eğitimden geçmesi gerektiğini düşünüyorum. Özellikle bu globalleşen, yozlaşan dünyada şuanda kültürümüzü yozlaştırıyorlar, dilimizi yozlaştırıyorlar. Bunların önlemini bir yerden almamız lazım. Bu değerler önce çekirdekten, aileden. Aileden sonra da en buna etken şey okul öncesi eğitim. Çünkü okula başladıktan sonra, ilkokula başladıktan sonra çocuklar birçok af edersiniz bir at yarışı gibi, bir yarışın içine girdiklerinden sonra siz ona ne maneviyat verebilirsiniz, ne toplum kültürü verebilirsiniz, ne kişisel özellik verebilirsiniz. Bunu okul öncesinde veriliyor. O yüzden de okul öncesi eğitim zorunlu olmalı.

V10: Yani kuraldı, düzendi birçok şeyi öğretiyor. 7 yaşını geçince bu davranışları öğretmek çok zor. Bu davranışlar okul öncesinde veriliyor.

4.8. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitim Yaşı İle Birinci Sınıfa Başlama Yaşındaki Belirsizliğin Okul Öncesi Eğitime Erişime Etkisi Hakkındaki Görüşleri

Tablo 4.8’de veli, öğretmen ve yöneticilerin okul öncesi eğitim yaşı ile birinci sınıfa başlama yaşındaki belirsizliğin okul öncesi eğitime erişime etkisi hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 4.8. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitim Yaşı İle Birinci Sınıfa Başlama Yaşındaki Belirsizliğin Okul Öncesi Eğitime Erişime Etkisi Hakkındaki Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Veli	F	Öğretmen	F	Yönetici	F	T
Negatif Etkiler	Maddi Nedenler	V1,V6	2	Ö1, Ö2, Ö3, Ö9	4	Y6	1	7
	Velilerin Daha Az Bilgili Olması			Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	5	Y1, Y5, Y8	3	8
	Anne Baba Fikir Ayrılığı	V1, V6	2					2
	Birinci Sınıfta Kayıt Ettirebilme Şansı	V1, V2, V4, V8,	4	Ö4, Ö5, Ö6, Ö10	4	Y1	1	9
Etkilemez	Çocuğun Daha Önce Okul Öncesi Eğitim Almaması	V3, V7, V11, V12, V13	5					5
	Çocuğun Genel Durumunun Aile Tarafından Bilinmesi	V3, V7, V9, V10, V11, V13, V14, V15	8	Ö1	1	Y2, Y4	2	11
	Okul Öncesi Eğitimin Öneminin Bilinmesi	V5,V9	2					2
Pozitif Etkiler	Okul Öncesine Kayıt Şansı Sağlaması	V7, V10, V11, Ö13	4	Ö10	1	Y3, Y6, Y7, Y8	4	9
	Yaşı Küçük Olup Birinci Sınıfa Hazır Öğrencilerin Bir Yıl Kaybetmesini Engelleme			Ö10	1	Y3	1	2

Tablo 4.8’de yönetici, öğretmen ve velilerin okul öncesi eğitim yaşı ile birinci sınıfa başlama yaşındaki belirsizliğin okul öncesi eğitime erişime etkisi hakkındaki görüşleri 3 kategori ve 9 kod altında toplanmıştır. Negatif etkiler kategorisinde; maddi nedenler, velilerin daha az bilgili olması, anne baba fikir ayrılığı, birinci sınıfa da kayıt ettirebilme şansı kodları, etkilemez kategorisinde; çocuğun daha önce okul öncesi eğitim almaması, çocuğun genel

durumunun aile tarafından bilinmesi, okul öncesi eğitimin öneminin bilinmesi kodları, pozitif etkiler kategorisinde; okul öncesine kayıt şansı sağlaması, yaşı küçük olup birinci sınıfa hazır öğrencilerin bir yıl kaybetmesini engellemesi kodları yer almaktadır. Yönetici, öğretmen ve velilerin okul öncesi eğitim yaşı ile birinci sınıfa başlama yaşının belirsiz olması hakkındaki görüşleri incelendiğinde maddi nedenler, birinci sınıfa da kayıt ettirebilme şansı, çocuğun genel durumunun aile tarafından bilinmesi, okul öncesine kayıt şansı sağlaması kodlarında öğretmen, veli ve yöneticilerin görüş bildirdiği görülürken, anne baba fikir ayrılığı, okul öncesi eğitimin öneminin bilinmesi kodlarında sadece velilerin görüş bildirdiği görülmektedir. Ayrıca velilerin okul öncesi eğitim hakkında daha az bilgili olması kodlarında da sadece öğretmen ve yöneticilerin görüş bildirmiştir.

Maddi nedenlerden dolayı çocuğun okulöncesi eğitim yerine birinci sınıfa gönderilebileceğini söyleyen yani bu uygulamanın negatif etkilerinden bahseden veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V1: Anasınıfının paralı ilkokulun parasız olması da kafamı karıştırır. Para vermeyelim ilkokula gönderelim diyebilir eşim.

V6: Eşim beş yaşında da ilkokula gönderebiliyormuşuz gönderelim dedi. Boşa para vermeyelim birinci sınıfta oluyormuş dedi. Ama ben istemedim.

Ö1: Ama aile bilinçli değilse anasınıfı paralı onun yerine yaşı da tutuyor, beslenmesi ile okula getirip götürmesiyle kim uğraşacak gitsin birinci sınıfa diyebiliyorlar. Yani veli sadece kendini düşünerek hareket ediyor. Birinci sınıfa böyle başlayan çocuklar da ilk yıl gerçekten başarısız oluyorlar. Birinci sınıf öğretmeni anasınıfına gitsin birinci sınıfa hazır değil dese bile veli bunu kabul etmiyor. Birinci sınıfa devam etmesini istiyor. Bu durumda okul yönetimim yapacağı bir şey olmuyor. Birinci sınıfa hazır olmayan çocuklar maalesef bu uygulama ile ana sınıfına gitmeden birinci sınıfa başlıyorlar.

Ö2: Yüzde yüz etkiliyor. Çünkü velilerde direk kıyaslanan şey, okul öncesinin paralı ilköğretimin parasız olması. Parasız olanı tercih ediyorlar. Çocuk ilkokula başlasın o zaman diyorlar. Bu da büyük sıkıntı yaratıyor. Hani maddi olarak çok büyük külfet olmasa da, veli için bu külfeti sıfıra indirmek daha kolay oluyor. Okul öncesi eğitim paralı olduğu için, zorunlu olmadığı için ve veliye birinci sınıfa gönderme hakkı verildiği için çocukların okul öncesi eğitime gitmesini negatif etkiliyor bence.

Ö3: Şuan açıkçası bu sistemi çok mantıklı bulmuyorum. Çünkü geçen sene dört yaş grubunda olan bir çocuğum vardı. Ama şu sene benimle devam edemedi. Çünkü kayıt bazında

ilkokula düşüyormuş çocuk. Aile okul öncesi paralı bir yıl gitti yeter dedi. İster istemez ilkokula gitti. Ve şimdi duyduğum kadarıyla çocuk bocalama yaşıyormuş. Mesela bir sene gitti anasınıfına, kaydı ilkokula düşüyor artık. İlkokula göndereyim en azından daha uygun olur benim için maddi anlamda diyor. Dediğim gibi dört yaş grubundaydı geçen sene. Dört yaş grubunun asıl hedefi akademik becerileri ilerletmek değildir. İlkokula hazırlamak değildir. Asıl önemli olan orada sosyal ilişkileri geliştirmektir. Ben de çocukta en fazla sosyal ilişkileri geliştirip biraz da akademik beceri verebildim. Bence çocuğu en iyi tanıyacak kişi öğretmen, bu inisiyatif öğretmenlerine bırakmalılar.

Ö9: Ben Antalya'nın merkezinde görev yapan bir insanım ve burada okul öncesi eğitim almayan çocuk bizim çevremizde çok fazla yok. Hani belki İç Anadolu ya da Güneydoğu Anadolu ya da daha taşrada bu bir mantalite olabilir. Çünkü anasınıflarında ayda bir beslenme götürmesi bile maddi bir külfet. Veli bu maddi külfeti düşünerek birinci sınıfa kayıt yaptırabilir.

Y6: Ama hiç anasınıfına gitmemiş çocuğun da kaydı birinci sınıfa düştüğünden maddi durumu iyi olmayan ya da gerekli bilince sahip olmayan veli direk bire gitsin, zaten oynayacak, bir şekilde okuyacak, öğrenecek şeklinde bakabiliyor

Velilerin okul öncesi eğitim hakkında daha az bilgili olmalarından dolayı okul öncesi eğitimin önemini kavramayıp çocuğu okulöncesi eğitim yerine birinci sınıfa gönderilebileceğini söyleyen öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö4: Ben bu uygulamanın tamamen okul öncesi eğitime erişimi olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Bence velinin inisiyatifine bırakılmaması gerekiyor. Çünkü herkes daha çok çocuğun fiziksel yapısına bakıp, ona göre karar veriyorlar. Ama biraz zihinsel becerilerinde önemli olduğuna inanıyorum. Veli çocuğu anaokuluna yazdıracağım ama işte ilkokula da gidebiliyormuş, boyu da büyük dur ilkokula göndereyim deyip de çocuğun okul öncesi eğitim hakkını alan velilerin var olduğuna inanıyorum, bence veliler bu konuda çok bilinçli değil. Birden fazla kişiye soruyorlar, en sonunda da bir karar veriyorlar. Bu kararın çok sağlıklı olduğuna inanmıyorum

Ö7: Böyle bir hak verildiği için okul öncesi değil birinci sınıfa tercih eden velilerimiz var. Ama bu bizim bölgemizde çok fazla yok, çevredeki arkadaşlarımdan, okul öncesi öğretmeni olan bazı arkadaşlarımdan ben bunu duyuyorum. Hani işte aslında okul öncesine gelmesi gerekli ama birinci sınıfa gönderdi. Ayriyeten sınıf öğretmenlerinden de duyuyoruz biz bunu. Keşke okul öncesine gelseydi, biz biraz uğraştık diyorlar. Veli okul öncesi eğitimin önemini

bilmiyor. Velilerin bilinçlenmesi lazım. Bunu da bence okul idaresi yapıyor. Çünkü okul idaresi her şeyi tamamıyla veliye bırakıyor. Bu da bir gerçek. Hani müdür yardımcısı ve müdür bey, kim onu kayıt ediyorsa o velinin bilinçlendirilmesi lazım. Yani okul öncesi eğitim konusunda.

Ö8: Kayıt yaşı kesinlikle yetmiş iki ayını doldurmuş olması gerekiyor ve bunun zorunlu olması gerekiyor. Kayıt yaşı belirsizliği bilinçsiz velilerle birleşince çocuk anasınıfı yerine ilkokula gidiyor. Ailenin okul öncesi eğitimin öneminin farkında olmadığı için ya da çocuğunun gelişim düzeyinden haber olmadığı için birinci sınıfa da gidebiliyormuş, oraya gitsin diyor.

Ö10: Bu inisiyatifi veliye bırakmak hata. Çünkü velinin eğitim ve gelişim konusunda bilgisi yok. Veli kendine göre karar veriyor. Kendi rahatını düşünüyor, çocuğundan çok.

Y1: Evet, bu konuda sıkıntı çekiyoruz. Şimdi genellikle fiziki anlamda çelimsiz çocukları biz yaşı hem anasınıfına hem birinci sınıfa uygun olduğu için veliye ricada bulunuyoruz. Diyoruz ki, bakın bir sene anasınıfına gelsin, seneye birinci sınıfa gelsin diyoruz. Ama veli buna ikna olmuyor. Okul öncesi eğitimin önemini bilmiyor. Bilinçli veli ikna oluyor ama bilinçsiz veli ikna olmuyor. Yani okul öncesi eğitimi hiç almamış öğrencilere anasınıfına yazalım diyoruz, ama veli bunu kabul etmiyor. Yaşı tutuyor, ben birinci sınıfa göndereceğim diyor. Böyle deyince de şimdi veliyi de üzmem istemiyoruz. O zaman gelsin birinci sınıfa diyoruz. Kayıt yaşının belirsiz olması da çocukların okul öncesi eğitime gelmesini biraz engelliyor. Yani hani yönetmelikte kesin bir yaş aralığı olsa daha iyi olurdu.

Y5: Okul öncesi eğitime devam etmesi gereken çocuğu da birinci sınıfa gönderebiliyor veli hani kendi bakış açısı çerçevesinde. Ama bence yetmiş iki ayın altında tüm çocuklar okul öncesi eğitime gitmeli. Net olmalı. Yani kayıt yaşının belirsiz olması, kafa karıştırıcı. Bilinçsiz velilerin kafası karıyor. Kafaları karıştığı için çocukları okul öncesi eğitime göndermeleri negatif yönde etkilenebilir. Okul öncesi eğitim hakkında bu velilerin çok bilgileri olduğunu düşünmüyorum.

Y8: Şimdi onun kararını çocuk veremiyor zaten. Yani velinin inisiyatifinde olan birkaç nokta var. Veli direk hiç okul öncesi almadan birinci sınıfa gitmesine de neden olabiliyor bilinçsiz velilerde. Kayıt yaşı belli bir sınırı olmalı. Şu aya kadar okul öncesi, bu aydan sonra birinci sınıf diye kesin bir zaman dilimi konması lazım.

Y9: Veli geliyor çocuğun kaydı birinci sınıfa da düşmüş ama daha önce hiç okul öncesi eğitime gitmemiş. Bilinçli bir veli anasınıfına gönderiyor. Ama bazıları okuyacak çocuk diyor, gitsin diyor direk birinci sınıftan başlasın diyor, ama bu veli daha çok bilinçli olmayan, okul

öncesinin önemini bilmeyen veli. Yaş sınırını net ve kesin olmalı. Bu yaş belirsizliği de çocuğun okul öncesi eğitime erişimini negatif yönde etkiliyor. Bir de ilköğretimde yaş farkları oluyor.

Anne baba arasında fikir ayrılığı yaşamasından dolayı çocuğun okulöncesi eğitim yerine birinci sınıfa gönderilebileceğini söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V1: Çocukların eğitimi ile ben ilgileniyorum. Okul öncesinin ne kadar önemli olduğunu biliyorum ama eşim eğitim ile çok ilgilenmediği için bilmiyor. Çocuğun başlayacağı okulda eşimin de söz hakkı var sonuçta. Bize böyle bir seçenek sunulduğunda eşim birinci sınıfa gitsin diyebilir.

V6: Bizim kafamız çok karışmıştı. Eşim beş yaşında da ilkokula gönderebiliyormuşuz gönderelim dedi. Ben dedim, hayır ilkokula göndermek istemiyorum beş yaşında. Çünkü çocuk küçük. Daha alışkın değil ilkokula. O sorumluluğu vermek istemedim daha beş yaşında. Ben altı yaşında gitmesini istiyorum. Ama babasıyla anlaşmazlığa düştük bu yüzden. Boşa para vermeyelim birinci sınıfta oluyormuş dedi. Ama ben istemedi. Eşime baksaydım bu sene, ilkokula göndermek istiyordu. O ısrar etti göndereceğim, ben ısrar ettim anaokuluna gitsin. Anlaşmazlığa düştük yani.

Çocuğun Okul öncesi yaşında olup da birinci sınıfa da kayıt hakkı olmasından dolayı çocuğun okulöncesi eğitim yerine birinci sınıfa gönderilebileceğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V1: İlkokula başlama yaşının kesinleşmesi lazım bence. İlkokula da gidebiliyormuş göndersem mi diye düşünürüm.

V2: İşte bizim dönem başında aynen böyle oldu birinci sınıf düştü kaydı çocuğumun. Bir ay farkla birinci sınıf düştü. Kafamız karıştı ne yapacağımızı şaşırdık. Okula anasınıfı için geldik birinci sınıf yazıyor. Ama müdür bey isteğe bağlı dedi. Yani kayıt ettirmek zorunda değilsiniz dedi. Çok sistemi bilmiyorum kaç aylık düşüyor, ne oluyor. Ama çok karıştı kafamız o zaman. Tanıdık bir öğretmen vardı aradık ona sorduk, o da küçük anasınıfına gitsin dedi bize. Birinci sınıfa gitsin deseydi oraya gönderirdik.

V4: Yani bu anlamda veliler kaygılı. Evet, kaygılı. Ben kendi çocuğum açısından kaygılıyım hala. Acaba birinci sınıfa gönderilsin mi yoksa okul öncesine devam etsin mi? Sonuçta bu hak verilmiş. Bu anlamda kesin bir sınırlı alan konulursa, işte 60-72 ay sadece okul öncesi eğitim gibi. Yaş belirsizliği bazı çocukların okul öncesi eğitim almamasına neden olabilir bence.

V8: Bu karmaşayı yaşamıştık. Yani yaşı tuttuğu için birinci sınıfa göndermeyi düşünüyorduk, mesela okumayı öğrenmişti kendiliğinden. Ama karar veremedik ne yapacağımızı bilemedik. Çünkü küçük, oyun isteyecek. Belki sınıfta, sırada oturmak ona zor gelecek. Ama birinci sınıfa başlama yaşı kesin olsaydı bu karasızlığı yaşamayacaktık.

Ö4: Bu çocuğu anaokuluna yazdıracağım ama işte ilkokula da gidebiliyormuş, dur ilkokula göndereyim deyip de çocuğun okul öncesi eğitim hakkını alan velilerin var olduğuna inanıyorum.

Ö5: Devletin bu yönde açık bir kapı bırakması ailenin eline koz vermiş olması demek. Hani sen ister al ister alma ama ben bu çocuğumu birinci sınıfa göndermeyeceğim ana sınıfını es geçeceğim tarzında yaklaşan veliler oluyor. Bu uygulama çocuğun anasınıfına göndermemesinde daha etkili oluyor. Çünkü bir an önce başlasın hayata atılsın hızlı bir şekilde ilkokulu ortaokul lise geçsin ki hani bana ekstra masrafta yaratmasın tarzında bakıyorlar.

Ö6: Çocuğun ne kadar erken yaşta okula başlarsa, o kadar iyi olabileceğinin kanısında olan çok insan var. Birinci sınıfta görünüyor bu hakkı var, birinci sınıfa gitsin diyor veliler. Ben de bu yasadan mağdur olan bir veliyim mesela. Çocuğum hemen altmışaltı ayda başlamak zorunda kaldı. Çünkü kendi yılının ocak ayı doğumlu öğrencileriyle aynı sınıfta, ama eylül doğumlu benim çocuğum. Mesela ekim doğumlu olsa, ben bir yıl daha erteleme için talepte bulunacaktım. Ama otuz günle benim oğlum kaybediyor bu hakkını.

Ö10: İlkokula kayıta da anasınıfı öğretmeni karar vermeli. Çocuğun kişisel yeteneği, kişisel hazır oluşuna ancak öğretmeni karar vermeli. Yani ben okul öncesi öğretmeni olarak diyebilmeliyim ki, evet bu çocuk ilköğretime hazır ya da değil. Bunun kararını öğretmene verdirmeleri lazım. Çocuğu okul öncesi eğitime göndermekten vazgeçip birinci sınıfa gönderen çok fazla veli oluyor. Çok fazla oluyor, yani okul öncesi eğitim yerine aman başlasın bir an önce diyen çok veli var. Zaten kayıt yaptırabiliyormuşum diye düşünüyor.

Y1: Veli diyor ki, devlet belirlemiş, benim çocuğumun birinci sınıfa gitme hakkı var. E-okul sistemine göre benim çocuğumun kaydı birinci sınıfa çıkmış, ben illa yollayacağım diyor. İkna etmek için çok uğraşıyoruz.

Çocuğun daha önce okul öncesi eğitim almadığı için bu uygulamanın çocuğun okulöncesi eğitime erişiminde etkisi olmayacağını söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V3: Eğer çocuğum daha önce okul öncesi eğitim almamışsa benim kafam karışmaz. Birinci sınıfa başlamadan kesinlikle anasınıfına gitmeli.

V12: Çünkü birden bire birinci sınıfa dediğim gibi gitmesini istemiyorum. Daha önceden okul öncesi eğitim almamıştı. Daha önce okul öncesi eğitime gitmediği için, kafam hiç karışmadı, okul öncesi eğitime bir yıl mutlaka gitsin istedim.

Çocuğun genel durumunun yani ilkokula hazır bulunuşluk düzeyinin bilinçli veli tarafından bilinmesi bu uygulamanın çocuğun okulöncesi eğitime erişiminde etkisi olmayacağını söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V3: Geçen sene de ben oğlumu okul öncesi eğitime gönderdim. Çocuğum 70 aylıktı eylül ayında. Bu sene müdür bey bana ısrarla birinci sınıfa gideceğini söyledi. Ve ben hayır hocam dedim, çocuğumun ilkokula yeterli olduğunu düşünmüyorum. Çünkü sadece kendini ifade edebiliyor ama diğer anlamda hazır değil. Çünkü bir aylık bebekle, yedi aylık bebek arasında ne kadar fark olabilir değil mi? O açıdan düşününce çocuğa bir iki soru sorunca, evet haklısınız dedi. Bu çocuğun tekrar etmesi gerekiyor deyince, tekrar gönderdim.

V7: Bu uygulama çocuğuma okul öncesi eğitim aldırmanı engellemez. Az çok her veli, çocuğunun genel durumunu bilir. Sürekli öğretmenle de iletişim halinde olduğu için çocuğunun ne seviyede olduğunu biliyordur, onun için bildiği için de birinci sınıfa başlayıp başlayamayacağını tahmin ediyordur. Onun için kafa karışıklığı yaratacağını zannetmiyorum.

V10: Ya bu tamamen aslında çocuk, okul ve ailenin uygun görmesine bağlı diyebiliriz. Çünkü öğretmen sonuçta bir kanaate bağlayacak. Çocuğun da siz zaten ailesiyseniz, bu çocuğun yapabilir, duygusal manada bunu yapamaz veya beyin gelişimi ilkokul için yeterli seviyede bunu bilirsiniz. Çocuk eğer daha öncesinde okul öncesine gönderildiyse oradaki öğretmenin kanaati de önemli. Ama veli çocuğunun hazır olduğunu kişisel bağlamda biliyorsa aslında iyi bir uygulama. Kayıt yaşının belirsiz olması, herhangi bir sıkıntıya neden olmaz, her aile kendi çocuğunun gelişim durumunu bilir ona göre karar verip gönderebilir.

V11: Ben o durumu yaşadım şuanda. Ben o yüzden rapor aldım çocuğuma. Ama bu çocuğun kendi kişisel özellikleriyle alakalıydı. Kızım hazır olmadığı için ona rapor aldım. Niye hazır değildi? Kavrama, daha oturup dinleme. Bunlara hazır değildi.

V13: Bu uygulama benim vereceğim kararı değiştirmezdi. Çünkü ben çocuğumun gelişimini kendim takip ettiğim için, hazır olup olmadığını gözlemleyebildiğimde dolayı beni etkileyen bir durum değil.

V15: Bu belirsizlik kafamı karıştırmaz. Bence belli sınırlamalar olabilir ama çocuğa da bağlı yani çocuğun yapısına da bağlı. Bazı çocuk birinci sınıfa hazırdır, bazıları hazır değildir. Bununla ilgili belki ilerde testlerde olabilir çocuğun gelişim düzeyine bakılıp o şekilde de

yönlendirilebilir. Ama bazen de diyorum ya her çocuk kendine göre değerlendirilebilir. Ben çocuğumun durumunu bildiğim için okul öncesine gönderdim. Çünkü birinci sınıfa hazır değildi.

Ö1: Aslında bu uygulama bilinçli veliler için çok mantıklı. Aileler çocuğunu tanıyorsa ilkokula hazır olup olmadığının farkındaysa yaşı çok bir önemi yok

Y2: Yani bir veli eğer çocuğunu birinci sınıfa vermek istiyorsa, şunu söylemiyor. Ben bu 120 lira için anasınıfına verecektim ama birinci sınıfa vereceğim demiyor. Ya da anasınıfına vermesi gerekiyorsa, veriyor. Bu uygulama okul öncesine erişimi olumsuz yönde etkilemiyor. Zaten önceden araştırıyor veli. Çocuğu hazırsa birinci sınıfa gönderiyor. Yani çocuğu okul öncesi eğitim almamış 100 kişiden üç beş kişi bu şekilde birinci sınıfa göndereyim diyor. Diğerleri anasınıfına gönderiyor.

Y:4 Çocuğun gelişiminin daha çok önemli olduğunu düşünüyorum ben. Yani çünkü mesela, diyelim ki yetmiş aylıktaki bir çocukların hepsini yan yana koyduğumuz zaman, hepsi birbirinden çok farklı. Girişimsel olarak farklı, düşünce yapıları, hani böyle hepsi birbirinden farklı bedensel olarak farklı, fiziksel olarak farklı. Hepsi farklı. Aynı ayda olmalarına rağmen, gelişimleri çok farklı. Bir karışıklık evet yaratıyor ama burada velilerin daha bilinçli olması gerekiyor, çocuklarını çok iyi tanımaları gerekiyor. Zaten otomatikman birinci sınıfa kaydı düşen çocuklar oluyor, belli bir yaş grubunda. Aileleri kendi çocuklarını tanıdıkları için kafalarının karışacağını düşünmüyorum.

Okul öncesi eğitimin öneminin bilindiği için bu uygulamanın çocuğun okulöncesi eğitime erişiminde etkisi olmayacağını söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V5: Ben okul öncesi eğitimin önemini bildiğim için çok kafam karışmaz ama altmışaltı aylık ilkokula alıyorsa, aman gitsin diyen aileler var. Bu durumda çocuk okulöncesi eğitime gitmemiş olur. Ama benim kafam karışmaz. Çocuğun gelişimde okul öncesi eğitimin ne kadar önemli olduğunu biliyorum.

V9: Açıkçası bu uygulama benim fikrimi değiştirmede. Ben altmışaltı aylık çocuğun ilkokul için erken olduğunu düşünüyorum. Okul öncesi sürecini biraz daha uzatmamız gerekir. Bazı şeyleri oturtabilmek için. Okul öncesi eğitimin ne kadar önemli olduğunu da biliyorum.

Çocuğun okul öncesi eğitimine kayıt sansı sağladığı için bu uygulamanın çocuğun okulöncesi eğitime erişiminde pozitif etkisi olduğunu söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V7: Bu uygulamayı olumlu buluyorum. Veliye seçme şansı veriyor bir yerde. Veli istediği okul kademesini seçip oraya gönderiyor. Hazır olmayan çocuklar anasınıfına bir yıl daha gidebiliyorlar bu uygulama ile.

V11: Kızım hazır olmadığı için ona rapor aldım. Bir yıl daha çocuğumu anasınıfına gönderme şansı verildiği için ben bu uygulamayı destekliyorum.

V13: Velilere seçme şansı verilmesi aslında daha iyi bence. Çocuğunun ilkokula hazır olmadığı bilen aileler için çocuğunu anasınıfına tekrar gönderme şansı veriyor.

Ö10: Okul öncesi eğitime göndermek için de velinin önünü açıyor, birinci sınıfa göndermek için de. Ama bunu veliye bırakmak hata. Okul öncesi eğitim öğretmeniyle birlikte bu karar verildiği sürece bunun güzel bir uygulama olduğunu düşünüyorum.

Y3: Burada şunu da söylemek lazım. Çocuk altmışaltı aya geldi, ilkokula hazır diyemeyiz çünkü her çocuk için aynı değil. Burada aslında biraz esneklik olması, çocuk açısından iyi bir şey. Bence kayıt yaşının belirsiz olması okul öncesi eğitime katılımı pozitif yönde etkiliyor. Neden dersiniz, çünkü daha çok opsiyon tanıyor ilkokula göndermemek için bu sistem. İlkokul bire geç göndermek için olabildiğince biraz daha opsiyon tanıyor. Yani okul öncesi eğitimi teşvik eden bir uygulama. Çünkü veli, ne kadar geç gönderirsem o kadar iyi diye düşünüyor.

Y6: Bu uygulama sayesinde bilinçli aileyse, ilkokula hazır olmayan çocuğunu anasınıfına gitmesi yönünde erteleyebiliyor ya da rapor alıp tekrar anasınıfına çekebiliyor. Yani bu uygulamanın okul öncesi eğitime erişimi negatif ya da pozitif yönde etkilemesi, velinin bilinçli olup olmamasıyla alakalı.

Y7: Devlet aslında burada bir opsiyonda bırakmış veliye bu da bence doğru bir uygulama. Yani veli evet benim çocuğum hala ilkokula hazır değil, bunu zaten öğretmeniyle birlikte karar veriyorlar. Evet, ilkokula hazır değil, bir yıl daha devam edilebilir de denilebiliyor. Okul öncesi eğitime erişimi negatif yönde etkileyeceğini düşünmüyorum.

Y8: Zaten bilinçli veli birinci sınıfa yazdırmamak için her şartı deniyor. Doktor raporudur veya kendi dilekçesiyle de olsa, anasınıfına göndermeye çalışıyor. Yani çocuğun okul öncesi eğitime bir yıl daha gitmesinin de önünü açıyor gitmesini de sağlıyor.

Çocuğun bir yıl fazladan okul öncesi eğitimine gitmesini engellediği bu uygulamanın pozitif etkisi olduğunu söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö1: Çocuk 70 aylıktır ve tüm gelişimleri birinci sınıf için yeterlidir. Bu çocuğun tekrar anasınıfına gitmesine gerek yok. Aile bilinçliyse bu uygulama sayesinde 1 yıl kaybetmemiş olacak.

Y3: ayrıca her çocuğun gelişimi birbirinden farklı. Yani bir çocuk 77 ay iken birinci sınıfa hazır olurken bazı çocuk 66 aylıkken ilkokula hazır hale geliyor. Okumayı yazmayı öğrenmiş oluyor. Bu çocuk okuma yazma bilirken neden anasınıfına gitsin. Bu uygulama sayesinde bu durumda olan çocuklar fazladan bir yıl daha okul öncesine gitmemiş olacak.

4.9. Ailelerin Okul Öncesi Eğitim Bilgisine Ulaşma Yolları

Tablo 4.9’da çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen velilerin okul öncesi eğitim bilgisine ulaşma yolları yer verilmiştir.

Tablo 4.9. Ailelerin Okul Öncesi Eğitim Bilgisine Ulaşma Yolları

Kategoriler	Kodlar	Okul Öncesi Eğitime Gönderen Veli	F	T
Kişisel Faktörler	Kendim Araştırdım	V2, V4, V5, V9, V10, V13, V15	7	7
	Komşulardan Duydum	V1, V6, V11, V12	4	4
	Öğretmen Olduğum İçin Biliyorum	V8, V14	2	2
Kurumsal Faktörler	Okullar Tarafından Tanıtım Yapıldı	V3, V7	2	2

Çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen ailelerin büyük çoğunluğu okul öncesi eğitim ile ilgili kendilerine bir tanıtım yapılmadığını söylemektedir. Tablo 4.9’da çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen velilerin okul öncesi eğitim bilgisine ulaşma yolları 2 kategori ve 4 kod altında toplanmıştır. Kişisel faktörler kategorisinde; kendim araştırdım, komşulardan duydum, öğretmen olduğum için biliyorum kodları, kurumsal faktörler kategorisinde; okullar tarafından tanıtım yapıldı kodları yer almaktadır.

Bulgulara göre katılımcıların 13 tanesi okul öncesi eğitimle ilgili herhangi bir tanıtım ya da teşvike rastlamadıklarını belirtmişlerdir. Büyük bir grup okul öncesi eğitim ile ilgili kendi araştırmaları sonucu fikir sahibi olmuştur. Bunlar, komşularla veya diğer velilerle görüşerek ya da internette araştırarak bilgi edinen velilerdir. Camide, televizyonda, farklı etkinliklerde okul öncesi eğitim tanıtımlarına rastlayan veliler olduğu gibi öğretmen olduğu için okul öncesi eğitim hakkında bilgi sahibi olan veliler de vardır

Çocuğunu okul öncesi eğitime kendi araştırmaları ile gönderdiğini söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V2: Bana herhangi bir tanıtım yapılmadı. Ben kendim araştıra araştıra buldum. Hatta öğretmenimiz bilir, geçen yıl ben bir öğretmen gelsin buraya diye çok uğraştım. İki sınıf vardı. Bizim kızlar birkaç ayla kaçırmıştı anaokulunu. Milli Eğitimi aradık kaç defa. Buraya bir öğretmen gönderin, bir sınıf daha açalım, işte küçük bir sınıfımız var. İdare ederiz gibi. Hatta mahallede dolandık, gönderecek kişiler var mı diye. Liste yapıp, müdür beye ilettik falan. İkinci döneme yetiştirebildik. Yani velinin kendisinin bilinçli olması gerekiyor. Okul öncesi tanıtımını devlet yeteri kadar yapmıyor. Hiç rastlamadım. Kendim uğraştım. Kaç defa geldim, gittim. Müdür beye sordum, ettim. Birkaç defa müdür bey Milli Eğitimi aradık dedi. Dedim siz arıyorsunuz olmuyor herhalde, bir de biz arayalım bakalım.

V4: Bu anlamda eksik olduğunu düşünüyorum gerçekten, ben herhangi bir şekilde okul öncesi tanıtımı görmedim. Veliler kendileri araştırmak zorunda kalıyorlar.

V5: Okul öncesi eğitimin tanıtımını hiç görmedim, hiç rastlamadım. Biz böyle bir şeyin olduğunu bildiğimiz için gönderdik. Biz başvurduk, araştırdık kaç yaş gidebilir diye. Yoksa hiçbir yerde tanıtımını görmedim. Ne kamu spotlarında gördüm ne de başka görsel sosyal medya. Tanıtımı yok. Bizi teşvik eden olmadı.

V9: Bir veli olarak bizi okul öncesi eğitime teşvik eden olmadı. Biz kendimiz geldik. Ama özel okulların tanıtımları çok gözüküyor.

V10: Burada şehir merkezinde bilgiye ve okullara erişimimiz, ulaşımımız daha rahat olduğu için zaten buraların bilgilendirilmesine gerek yok, biz kendimiz halledebiliyoruz. Ben kendim araştırdım, hangi yaş aralığında gönderebilirim, hangi okula göndermeliyim diye.

V11: Ben herhangi bir tanıtım duymadım. Kendimiz gönderdik. Kendim araştırdım. Herhangi bir kurum ya da okul bana tanıtım yapmadı, bilgilendirilmedim.

V13: Okul öncesi eğitimin ne olduğunu bana anlatan ya da yaşı geldi gönder diyen bir kurum olmadı. Ben kendim daha çok araştırarak internetten ya da yakın çevremde gönderen

arkadaşlarımdan öğrenerek gönderdim. Okul öncesi eğitimin yeteri kadar yaygınlaştırıldığını ve teşvik edildiğini düşünmüyorum.

V14: Yani galiba çok tanıtım yok. Çünkü ben kendi okuduğum için, kendi eğitim düzeyim iyi olduğu için farkındayım. Çevremde de bazı insanlar var, çocukların kaç yaşından itibaren anaokuluna göndereceklerini tam olarak bilmiyorlar. Onlara tanıtım da yapılmıyor.

Çocuğunu okul öncesi eğitime başka insanlardan, komşulardan duyarak gönderdiğini söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V1: Herhangi bir şekilde tanıtım yapıldığını görmedim duymadım. Camide anasınıfı açılmış diye duydum sadece. Onu da komşum söyledi. Başkada haberim olmadı. Okula gelince burada bilgilendirildim.

V6: Hiçbir bilgi verilmedi. Ben kendim gönderdim okula. Komşular gönderiyordu. İyi olduğunu söylediler. Onlarla konuştuk. Televizyondan duymadım. Ya da biri gelip çocuğunuzu okul öncesine gönderin demedi.

V11: Ben herhangi bir tanıtım duymadım. Kendimiz gönderdik. Komşulardan önceden gönderenlerden duydum. Herhangi bir kurum ya da okul bana tanıtım yapmadı, bilgilendirilmedim.

V12: Ben tanıtımla hiç karşılaşmadım. Üç çocuk annesi biri olarak ben ilk çocuğumu anasınıfına göndermedim. Yani herhangi bir kurum ya da kişi beni teşvik etmedi. Sadece veliler arasında yayılıyor. Ben gönderdim ve çocuğum daha iyi oldu diye konuşuldukça okul öncesi eğitim yaygınlaşıyor. Diğer çocuklarımda okul öncesi eğitimin gerekli olduğunu daha çok hissettim ve gönderdim. Başka bir şekilde tanıtım görmedim.

Çocuğunu okul öncesi eğitime öğretmen oldukları için önemini bildiklerinden gönderdiğini söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V8: Tanıtımı sadece özel okullar yapıyor. Devlet okullarının sanırım bir reklamı, tanıtımı yok. Okul öncesi eğitimle alakalı televizyonlarda da herhangi bir kamu spotu ya da bir şey duymadım. Belki kendimiz öğretmen olduğumuz için direk durumun içindeyiz, belki tanıtım yapıldı ama ben farkına varmadım ama rastladığımı da hatırlamıyorum. Ama 5 yaşındaki çocuğumu okula göndermem için herhangi bir teşvik yapılmadı bana.

V14: İşin içinde olduğum için kendim biliyorum ama öyle bir tanıtımla karşılaşmadım. Ama anaokulları tanıtım yapıyor. Şenlikler düzenliyorlar, 23 Nisanlarda Karacaoğlan parkında etkinlik düzenliyorlar. Orada bir öncelik kazandığını düşünüyorum. Ama çok fazla reklamının ya da projenin yapıldığını düşünmüyorum.

Çocuğunu okul öncesi eğitime televizyon reklamlarından ve öğretmenlerin yaptığı tanıtımlardan duyarak gönderdiğini söyleyen veliler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V3: Bence gerektiği kadar tanıtımı yapılıyor. Ama her aile o kadar duyarlı olmayabiliyor. Biraz da bu kişilere bağlı bir şey. Yani devlet televizyonda haberleri takip ederlerse eğer, zaten ne kadar ısrarla önemsendiğini belirtiyorlar. Biraz da kişilerin kendisiyle alakalı diye düşünüyorum. Yani fazlasıyla önemseniyor. Özellikle mahallelerde öğretmenler gönderin çocuğunuzu, iyi bir eğitim alsın diye eğitimi tanıtıyor. Tanıtımı yeteri kadar yapılıyor.

V7: Yeterince tanıtım yapılıyor. Kermesler düzenleniyor, şenlikler düzenleniyor. Birçok velinin zaten bu konuda bilgisi olduğunu tahmin ediyorum yani. Reklam zaten yeterince yapılıyor. Sürekli kermesler düzenleniyor bununla ilgili mesela. Ondan sonra eğlenceler düzenleniyor. Gösteriler falan katılıyoruz, o yüzden tahmin etmiyorum ki birçok veli, hani herkes biliyordur bu okul öncesinin ne kadar faydalı olduğunu ve yaygın olduğunu da düşünüyorum. Tanıtım ve teşvik okullar tarafından yeteri kadar yapılıyor. Televizyonlardan da duyuyoruz.

4.10. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Tanıtımı Hakkındaki Önerileri

Tablo 4.10’da veli, öğretmen ve yöneticilerin okul öncesi eğitimin tanıtımı hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 4.10. Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitimin Tanıtımı Hakkındaki Önerileri

Kategoriler	Kodlar	Veli	F	Öğretmen	F	Yönetici	F	T
Tanıtım Yetersiz	Yazılı ve Görsel Medyada Tanıtım Yapılabilir	V1, V4, V5, V6, V8, V9	6	Ö4, Ö5, Ö6	3	Y1, Y4,	2	11
	Okullar Tanıtım Yapabilir	V4	1			Y3, Y4	2	3
	Veli Eğitimi Verilebilir	V14	1	Ö2, Ö3, Ö6, Ö9	4	Y1, Y3, Y4, Y8, Y9	5	10
	Proje Yapılabilir	V4	1	Ö5, Ö8, Ö10	3			4
Tanıtım Yeterli	Okul ve Basında Yeterli Tanıtım Yapılıyor	V3, V7, V14	3	Ö7, Ö8	2	Y2, Y6, Y7	3	8

Tablo 4.10’da veli, öğretmen ve yöneticilerin okul öncesi eğitimin tanıtımı hakkındaki görüşleri 2 kategori ve 5 kod altında toplanmıştır. Yeterli tanıtım yapılmıyor kategorisinde; yazılı ve görsel medyada tanıtım yapılabilir, okullar tanıtım yapabilir, veli eğitimi verilebilir, proje yapılabilir kodları, tanıtım yeterli kategorisinde; okullar ve basın yeterli tanıtımı yapıyor kodları yer almaktadır. Veli, öğretmen ve yöneticilere göre okul öncesi eğitimle alakalı tanıtım yapmanın en etkili yolları; kamu spotları, televizyon, çeşitli reklam yöntemleri, etkinlikler, seminerler, broşürler, öğretmenlerin tanıtımı, sosyal medya ve devlet eliyle yapılacak tanıtımlardır.

Okul öncesi eğitimin tanıtımının yeterince yapılmadığını, yazılı ve görsel medyada tanıtım yapılabileceğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V1: Okul öncesi eğitim yaygınlaştırılmak isteniyorsa televizyonda daha çok çıkmalı bence ve zorunlu olmalı. Bir şekilde velilere daha çok ulaşılmalı.

V4: Bir takım tanıtımlar, yardımcı olacak kişiler olursa daha iyi olur diye düşünüyorum yani. Bu anlamda eksik gerçekten. Okul öncesi eğitim yaygınlaştırılmak isteniyorsa reklamlar, işte zorunlu basın yayınları olabilir. Birtakım değişik etkinlikler hazırlanabilir. Ben görmedim, televizyonda vardır belki bilmiyorum ama.

V5: Kamu spotlarında okul öncesi eğitimin tanıtımı yapılabilir. Başka görsel sosyal medyada da tanıtım yapılabilir.

V6:Televizyonda reklam çıkabilir. Okul öncesi eğitim nedir, kaç yaş grubu gidebilir diye.

V8: Devlet okullarının bilbortlara reklam asabilir. Ya da okul öncesi tanıtımı için televizyonlarda kamu spotu yayınlanabilir. Veliler böylelikle bu reklamları her yerde görürler.

V9: Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması için, teşvik edilmesi için bir şeyler yapılmıyor bence. Ama özel okulların tanıtımları çok gözüküyor. Televizyonda okul öncesi eğitim ile ilgili reklam yayınlanabilir diye düşünüyorum.

Ö4: Yani okul öncesi eğitimin aslında geçmişe baktığım zaman şuanda iyi bir noktada olduğuna inanıyorum, ama yeterli olduğuna inanmıyorum. Daha da fazla okul öncesi eğitim tanıtılmalı. Artık insanlar bunun zorunlu olup olmadığını tartışmaktan ziyade ileriye taşınmalı ve geliştirilmeli. Ama biz geliştirmeye çok fazla geçemedik. Çoğaltma aşamasındayız yıllardır. Daha da geliştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Bana yeteri kadar bilinçlendirildiğimizi düşünmüyorum. Sebebi de şu, insanlar akademik başarıya önem veriyorlar. Okul öncesine çok önem vermiyorlar. Ama her şeyin temeli okul öncesidir. Televizyonda okul öncesi eğitimin ne olduğuyla ilgili haberler, programlar çıkıyor ama yeterli olduğuna inanmıyorum. Çok fazla çaba gösterildiğine inanmıyorum. Bilinçlendirme için televizyon yayınları arttırılmalı diye düşünüyorum. Yani kitle iletişim araçları bu konuda kullanılıyor evet ama yeteri kadar olduğuna inanmıyorum.

Ö5: Daha fazla reklam yapılması gerekiyor yaygınlaşması için. Çok fazla sosyal medya da yer aldığını düşünmüyorum ben. Ayrıca televizyonda olsun diğer medya kuruluşları olsun çok fazla okul öncesine yönelik bir haber, program görmüyorum. Sosyal medyada ve televizyonlarda reklamlar yapılabilir. Böylelikle veliler okul öncesi eğitimde çocuklara nasıl bir eğitim verildiğini öğrenmiş olurlar.

Ö6: Bu, tanıtım işi bence okul öncesi eğitimin kanayan yarası. Bir kere okul öncesi eğitimin içeriğinin ne olduğunun veliler tarafından çok net anlaşılmadığını düşünüyorum. Okul öncesi eğitimin ne olduğu ile alakalı belli aralıklarla televizyonlarda kamu spotu yayınlanabilir diye düşünüyorum.

Y1: okul öncesi eğitimin tanıtımını yetersiz buluyorum. Çağımız bilgi çağı. Bilgi çağında yaşıyoruz. Dolayısıyla insanların bilgiye erişimi kolay. İster televizyon, ister cep telefonu, internet, bunların halkı bilinçlendirici şekilde kullanılabilir. Kamu spotlarıyla veyahut haber

yayınlarıyla reklamalar yapılabilir. Dediğimiz gibi televizyonlar, medya, ondan sonra gazete, her türlü kitle iletişim aracıyla okul öncesi eğitimi vatandaşa anlatmak lazım.

Y4: Veli çocuğunu okul öncesi eğitime getirmeden önce herhangi bir tanıtım hiçbir şekilde yapılmıyor. Çocukların velileri anaokuluna gitmeden önce bilgilendirilmeli. Bu bilgilendirme de kamu spotları ile televizyonlarda yapılabilir. Bu şekilde geniş bir kitleye hitap edilir.

Okul öncesi eğitimin tanıtımının yeterince yapılmadığını, okulların kendi bölgelerinde tanıtım yapılabileceğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V4: Okullarda rehber öğretmenleri de var bildiğim kadarıyla. Bu anlamda rehber öğretmenlerin çalışması olabilir. Kendi okul bölgesindeki küçük çocuğu olan ailelere ulaşp bilgilendirme yapılabilir.

Y3: Çocuklar okula başlamadan önce velilerin okul öncesi eğitim konusunda çok bilgilendirildiğini düşünmüyorum. Sadece etraftan insanların çocuklarını okul öncesine gönderdiklerini görüp, onlar da çocuklarını gönderebiliyorlar. Velilere okul öncesi eğitimi tanıtmak için okullar kendi bölgelerinde muhtarlık ve belediyeler ile birlikte velilere tanıtım toplantıları yapabilirler.

Y4: Çocuklar okul öncesi eğitime başlamadan önce veliler mahalle, mahalle bilinçlendirilebilir. Bölgesel bir şekilde bilinçlendirilebilir. Bence bunların hepsini işbirliği içerisinde yapabiliriz. Mesela mahalledeki okullar üniversitelerdeki öğretim üyelerimizden birisi ile kendi bölgesinde okul öncesi eğitim çağında çocuğu olan velilere tanıtım yapabilirler.

Okul öncesi eğitimin tanıtımının yeterince yapılmadığını, velilere eğitim vererek tanıtım yapılabileceğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V14: Yaygınlaştırılması için çocukların okul öncesi eğitimde neler kazanacağını, veliler için bir ön seminer, tanışma toplantıları, broşür ve eğitimler yapılabilir.

Ö2: Bizim bölgeye baktığımızda velilerimiz okul öncesi eğitim hakkında bilinçsizler. Devlerin velileri okul öncesi eğitim hakkında daha çok bilinçlendirmek adına bir şeyler yapması lazım. Yani okul öncesini geliştirme adına hani en ücra köşedeki velilere de ulaşmak lazım. Onların seviyesine, düzeyine uygun programlar, seminerler düzenlenmesi lazım. Diye düşünüyorum.

Ö3: Tanıtım ve bilinçlendirme yapılmıyor tabi ki de. Biraz daha bakıcı, biraz daha çocuk oyalansın, işte biraz evden, başımızdan gitsin diye düşünüyorlar. Eğitim kalitesinin ne kadar önemli olduğunu, okul öncesi eğitimin ne kadar değerli olduğunu ve çocuğu ne kadar hayata ve ilkokula hazırlayacağını farkında değil veliler. En önemlisi, işin başından, bakanlıktan. Evet bakanlık her zaman yetişemiyor. O zamanda biz öğretmenlere düşüyor, iş biraz da. Biz her sene başında oryantasyon haftamız var neticede. O oryantasyon haftasında velilerle sık sık görüşerek bunun ne kadar önemli olduğunu, sene içerisinde neler yapacağını, nasıl yapacağını, nasıl ilerleyeceğim, işte o sene içerisinde benim beklentim ne olacak, yaş grubuna göre neler değişeceği şeklinde bir bilgilendirme yapıyoruz. Biraz da o zaman veliler ciddiye alıyorlar bu eğitimi. Daha kapsamlı, daha büyük çaplı bir çaba olsa, tabi bu daha güzel. Küçük çocuğu bulunan ailelerin hepsine eğitim verilerek tanıtım yapılabilir.

Ö6: Bir kere okul öncesi eğitimin içeriğinin ne olduğunun veliler tarafından çok net anlaşılmadığını ve ısrarla da anlaşılmak istenmediğini düşünüyorum. Çünkü açıklamayı biz eğitim kurumları olarak yaptığımız zaman veliler bu konuda biraz daha ön yargılı olabiliyorlar. Ama bu bilgilendirmeler bakanlık tarafından velilerin tamamını kapsayacak şekilde belli periyotlarla yapılacak veli eğitimleriyle olabilir.

Ö9: Şimdi bakın her şeyi devletten beklememek lazım. Bizim rehber servisimiz var. Veli eğitimleri yapıyor. Veli eğitimlerine, bizim okulumuz yaklaşık 200 kişilik bir veli potansiyeline sahip, anne olarak sadece. Burada sonuç itibarıyla yine bir eğitimci olarak iş bize düşüyor. Ve biz sürekli bilgilendirme broşürleri hazırlıyoruz. İşte veli toplantıları yapıyoruz velileri bilinçlendirmek için. Veliler okul öncesi eğitime başladıkları zaman da çok fazla bilgileri bazen olmuyor ve bilinçlendirmeyi biz öğretmenler ve okul yapıyor. Bu bilgilendirme toplantıları daha geniş kitlelere yapılabilir ve çok faydası olur diye düşünüyorum okul öncesi eğitime erişimde.

Okul öncesi eğitimin tanıtımının yeterince yapılmadığını, projeler yapılarak tanıtım yapılabileceğini söyleyen veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V4: Tanıtım anlamında eksik olduğunu düşünüyorum gerçekten, herhangi bir şekilde tanıtım görmedim. Önceden projeler yapılıyordu çocuklarınızı okul öncesine gönderin 7 çok geç diye. Şu an da herhangi bir proje duymadım. Yeniden projeler yapılarak okul öncesi eğitim tanıtılabilir ve daha çok çocuğun bu eğitimden faydalanması sağlanabilir.

Ö5: Bir ara 2009'da bir patlama olmuştu ana sınıfları zorunlu olacak anaokulları zorunlu olacak bayağı bir projeler falan yapılmıştı. Bir balondu söndü herhalde şu anda herhangi bir proje görmedim. Okula gelen herhangi bir proje yok. Tekrardan projeler yapılabilir. 2009 da olduğu gibi katılım bu sayede artar diye düşünüyorum.

Ö8: Bakanlık yedi yaş çok geç şeklinde bir slogan başlatmıştı hatırlıyorsanız. Onunla beraber birçok öğrencinin okul öncesi eğitime katıldığını düşünüyorum. O proje çok güzel olmuştu mesela. Hani onla beraber ben o dönem çok ücra bir bölgede çalışıyordum. O proje sayesinde birçok çocuk kayda gelmişti. Yine öyle bir proje yapılabilir. Gündemde tutulabilir daha doğrusu.

Ö10: Yeterince tanıtım yapıldığını düşünmüyorum. Velinin yarısından fazlası burayı bakım evi olarak görüyor. Yani pazara gideceğim, dursun. En azından dört-beş saat okulda dursun ki, bende işlerimi yapabileyim diyen veli çok fazla. Bilgilendirme bilinçlendirme yapılmıyor. Okul öncesi eğitimin tanıtımı yeteri kadar yapılmıyor. Devlet tarafından hiçbir tanıtım yapılmıyor ki okul öncesi eğitimle alakalı. Yaygınlaştırılması ve tanıtımı için öncelikle projeler yapılması gerektiğini düşünüyorum. Tüm Türkiye çapında yedi çok geç gibi kampanyalar yapılabilir.

Okul öncesi eğitimin tanıtımının yeterince yapıldığını veli, öğretmen ve yöneticiler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

V3: Bence gerektiği kadar tanıtımı yapılıyor. Ama her aile o kadar duyarlı olmayabiliyor. Biraz da bu kişilere bağlı bir şey. Yani devlet televizyonda haberleri takip ederlerse eğer, zaten ne kadar ısrarla okul öncesi eğitimin önemsendiğini belirtiyorlar. Biraz da kişilerin kendisiyle alakalı diye düşünüyorum. Yani bakanlık tarafından fazlasıyla önemseniyor. Özellikle mahallelerde öğretmenler, gönderin çocuğunuzu, iyi bir eğitim alsın diye eğitimi tanıtıyor. Alan taraması yaparak mahalledeki çocukları anasınıfına kaydetmeye çalışıyorlar, eğitimi anlatıyorlar. Tanıtımı yeteri kadar yapılıyor.

V7: Yeterince tanıtım yapılıyor. Okul öncesi eğitim kermesleri düzenleniyor, şenlikler düzenleniyor. Birçok velinin zaten bu konuda bilgisi olduğunu tahmin ediyorum yani. Reklam zaten yeterince yapılıyor. Sürekli kermesler düzenleniyor bununla ilgili mesela. Ondan sonra eğlenceler düzenleniyor. Gösterilere falan katılıyoruz, o yüzden tahmin etmiyorum ki birçok veli, herkes biliyordur okul öncesinin ne kadar faydalı olduğunu ve yaygın olduğunu da düşünüyorum. Tanıtım ve teşvik okullar tarafından yeteri kadar yapılıyor. Televizyonlardan da duyuyoruz.

V14: Anaokulları öncelik tanıtım yapıyor. Şenlikler düzenliyorlar, 23 Nisanlarda Karacaoğlan parkında etkinlik düzenliyorlar. Yaygınlaştırmayı ve teşvik etmeyi öğretmenler yapıyor diye düşünüyorum. Okullar kendi bölgelerinde, kendi alanlarında okul öncesi eğitimi yaymaya çalışıyorlar. Ama artık velilerinde bu konuda bilinçli olduğunu düşünüyorum. Yani bir on yıl öncesine gidersek bilinçsizdi veliler ama şuan daha bilinçli velilerimiz var. Çünkü gerekli tanıtım yapılıyor.

Ö7: Okul öncesi eğitimin tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum. Yaygınlaştırılması için gerekenleri biz yapıyoruz. Kendi okulum adına söyleyeyim. Her sene liste çıkartılıyor. O listeye bağlı olarak kim, hangi çocuk eğer kayıt edilmediyse o kişiye ulaşıyor. Neden gönderilmediğinin, niçin kaydının yaptırılmadığının sonuna kadar gidiyoruz biz. Mutlaka nedenini öğrenip, kaydının neden yapılmadığını öğreniyoruz. Çocuğu okul öncesi eğitime kazandırmak için ne gerekiyorsa onu yapıyoruz.

Ö8: Bölge olarak bilinçlendirildiğini düşünüyorum ben. Bilinçli geliyor çünkü veliler. Çok bilgisi olmayan velilerimizin aile eğitimlerini biz zaten yapıyoruz. Okul öncesi eğitimin tanıtımının öğretmenler tarafından yapıldığını düşünüyorum. Biz gerektiği kadar yaygınlaştırmaya çalışıyoruz.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Okul öncesi eğitim, çocuğun eğitim – öğretim hayatına başladığı ilk adımdır. Bu yüzden okul öncesi eğitim, çocuğun gelecek yaşantısını şekillendirmesinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Okul öncesi eğitimin önemi her geçen gün daha fazla anlaşılmakta ve eğitim politikalarında da okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasına yönelik çeşitli proje ve atılımlar gerçekleştirilmektedir. Projelerin yanı sıra akademik alanda yapılan çalışmaların da sayısı ve içeriği sürekli artış göstermektedir.

Çalışmanın bu bölümünde araştırma sonucunda elde edilen bulgular, literatürde yer alan diğer araştırmaların bulguları doğrultusunda tartışılmış ve araştırmanın sonuçları ışığında çeşitli önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın temel problemi çocuğun okul öncesi eğitimine erişiminde ailenin ve devletin eğitim politikaların etkisinin ortaya çıkarılmasıdır. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile resmi okullarda çalışan okul yöneticileri, okul öncesi öğretmenleri ve çocuklarını okul öncesi eğitime gönderen ve göndermeyen ailelerinin, çocukların okulöncesi eğitime erişimine ilişkin görüşlerini saptamayı amaçlanmıştır.

Bu bölümde araştırma problemine ilişkin sonuçlar sunulmuş ve tartışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre,

Veli, yönetici ve öğretmenler, velilerin çocuğunu okul öncesi eğitime göndermesinde etkili olan etmenler ile ilgili olarak şu görüşleri paylaşmışlardır:

Katılımcıların çoğunluğu çocukların okul öncesi eğitime gönderilmesinde özellikle sosyalleşme, ilkokula hazırlık ve velilerin çalışması etmenlerinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında öğretmen ve yöneticilerin bir kısmı da çevreden edinilen bilgilerin çocukların okul öncesi eğitime gönderilmesinde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle bazı veliler çocuğun dil gelişimini sağlamak ve ev çevresindeki olumsuz çevresel faktörlerden korumak için okul öncesi eğitime göndermeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmen ve yöneticiler, velilerin çocuklarını okulda boş zamanlarını geçirmesini istedikleri için ve çevredeki insanların telkinlerinden etkilenererek okul öncesi eğitime gönderdiklerini

belirtirken, veliler ise, buna ilişkin görüş belirtmemişlerdir. Ailelerin çocuklarını ilkokula hazır başlamaları ve sosyalleşmeleri için okul öncesi eğitime gönderdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ailelerin çocuklarını okul öncesi eğitime göndermesinde çevreden edinilen olumlu geri bildirimlerin ve ailelerin bir işte çalışmasının etkili olduğu saptanmıştır. Özellikle son yıllarda kadınların çalışma hayatının çok daha fazla içinde oldukları düşünüldüğünde okul öncesi eğitim taleplerinin artacağı bir gerçektir. Ancak devlet okullarındaki okul öncesi eğitim süreleri çalışan ailelerin çalışma süreleriyle örtüşmediği için çocuklar tam gün eğitim veren özel okul öncesi eğitim kurumlarına gönderilmek zorunda kalmaktadırlar. Özel okul ücretlerini karşılayamayacak durumda olan çalışan aileler ise çocuklarını bakıcı ve ya akrabaya baktırma gibi çözümler üretmektedirler. Haliyle bu durumda çocuğun okul öncesi eğitim alamamasına neden olmaktadır. Velilerin çocuklarını sosyalleşme ve ilkokula hazırlama amacıyla okul öncesi eğitime gönderdiklerine ilişkin bulguların Arnas (2002); Argon ve Akkaya (2008); Barbarin ve ark. (2006); Doğrul ve Akay (2019); Sevinç (2006); Şahin ve ark. (2013) yaptıkları çalışmaların sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir.

Veli, yönetici ve öğretmenler, ailelerin çocuklarını okul öncesi eğitime göndermemesinde etkili olan etmenler ile ilgili olarak şu görüşleri paylaşmışlardır:

Katılımcıların çoğunluğu çocukların okul öncesi eğitime gönderilmemesinde özellikle maddi durum, ailesel sorunlar ve okul öncesi eğitimin önemine inanmama etmenlerinin etkili olduğunu belirtmektedir. Bunun yanında aileler okulun uzak olmasının, okul saatlerinin kısa olmasının ve kayıt yaş sınırını bilmemelerinin çocuklarını okul öncesi eğitime göndermemelerinde etkili olduğunu söylemektedir. Elde edilen bulgulara benzer sonuçlar Büküşoğlu, Aysan ve Erermiş (2001) ve Yayla'nın (2020) araştırmasında da bulunmaktadır. Bu çalışmalarda da çocukların okul öncesi eğitime gönderilmemesinde benzer olarak kültürel ve çevresel etkinin, ekonomik durumun, eğitim öğretime erişememenin etkili olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında okulun uzakta olduğu için velilerin çocuklarını okul öncesi eğitime göndermediklerine dair bulgular Kaya (2013) ve Sabancı, Altun ve Uçar Altun'un (2018) yaptıkları araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Çocuklarını okul öncesi eğitime göndermeyen aileler bu eğitimin paralı olduğunu ve evde asgari ücretle çalışan bir kişi olduğunda bu eğitime para ayıramadıkları belirtmişlerdir. Bu sonuçlarda okul öncesi eğitimin paralı olduğu için çocukların bu eğitime erişemediğini göstermektedir. Ancak bu ailelerin bu eğitimi veren kurumlarla gidip görüşmedikleri, ücret hakkında ya da okulun sunduğu ücretsiz öğrenci kontenjanlarından haberlerinin olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca ailesel sorunlar yani hastalık,

taşınma, çocuğun küçük olduğunu düşünme, çocuğun ayrılık kaygısı ve annelerin çalışması gibi nedenlerle de çocukların bu eğitimden mahrum kaldıkları görülmektedir. Annelerin çalışmasının çocuğun hem okul öncesi eğitime gönderilmesinde hem de gönderilmemesinde etkili olduğu görülmektedir. Bunun nedeni ise annelerin çalışma saatleri ile çocuğun okul saatlerinin aynı olup olmaması ile alakalı olduğu görülmektedir. Bunun yanında okul öncesi eğitimin önemine inanamayan velilerin olması, bu eğitim hakkında ailelerin yeteri kadar bilgilendirilmediğini göstermektedir.

Öğretmen ve yöneticiler, velilerin okul öncesi eğitime bakış açıları hakkındaki şu görüşleri paylaşmışlardır:

Katılımcılar, velilerin bazılarının okul öncesi eğitim hakkında bilinçli, bazılarının ise daha az bilgili olduğunu düşünmektedir. Öğretmenler ve yöneticiler daha az bilgili velilerin okul öncesi eğitimini, çocuk bakıcılığı olarak gördükleri ifade edilmiştir. Aynı zamanda bilinçli velilerin ise okul öncesi eğitimi, çocukların ilkokula hazırlandığı ve sosyal yeteneklerini geliştiren bir kurum olarak gördükleri belirtilmiştir. Bazı velilerin okul öncesi eğitimi çocuk bakıcılığı olarak görürken, bazı velilerin ise çocukların sosyal yeteneklerini geliştiren ve ilkokula hazırlayan kurum olarak gördüklerine ilişkin bulgular ile Yalçın ve Yalçın (2018) yaptığı çalışmada, ulaştığı sonuçlarla örtüşmektedir. Ayrıca velilerin okul öncesi eğitim hakkında daha az bilgili olduklarını ifade eden diğer çalışmalar ise Kalemci'ye (1998) ve Kaya'ya (2013) aittir. Bu çalışmada velilerin okul öncesi eğitim hakkında bilgisiz oldukları ve öğretmenleri bakıcı olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Velilerin okul öncesi eğitime olumlu baktığını belirten başka bir çalışmada ise Çetinkaya (2010), velilerin bu kurumları çocukların yaşatları ile oynadıkları, bilgi edindikleri, güven içinde gelişim alanlarını destekledikleri ortam olarak gördüklerini ifade etmiştir. Ailelerin okul öncesi eğitime bakış açılarının, bu eğitim kurumlarının amaçlarının bilincinde olup olmamalarıyla ilgili olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarının çocukların gelişim alanlarını desteklediğini ve çocuğun hayatında önemli bir yeri olduğunu bilen bilinçli velilerin okul öncesi eğitim hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Bununla birlikte hem çocuğunu okul öncesi eğitim kurumuna gönderen hem de bu kurumu ve öğretmenleri çocuk bakıcısı olarak gören velilerin okul öncesi eğitimin amacı ve eğitim süreçleri hakkında kesinlikle bilinçlendirilmeleri gerekmektedir.

Veliler aylık okul öncesi eğitime yaptıkları harcamalar ve bu harcamaları karşılama durumları ile ilgili şu görüşleri paylaşmışlardır:

Araştırmaya katılan veliler okul öncesi eğitim için aylık 20 ila 180 TL arasında değişen aidatlar ile 0 ila 200 TL arasında değişen diğer harcamalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Veliler aidat dışında okulun kendilerinde gezi ve sosyal etkinlikler için çok cüzi miktarda nakit para talep ettiklerini belirtmişlerdir. Bunun dışında veliler eksilen kırtasiye masrafları ve beslenme için harcama yaptıklarını söylemişlerdir. Katılımcı velilerden 11 tanesi okul öncesi eğitim masraflarının maddi olarak kendilerini zorlamadığını belirtirken 4 tane veli okul öncesi eğitim masraflarının maddi olarak kendilerini zorladığını söylemiştir. Eğitim masraflarını ödemekte zorlanan 4 velinin çocuklarının da anasınıfında eğitim gördüğü anlaşılmaktadır. Velilerin okul öncesi eğitim için aylık ödedikleri ücretler farklılık göstermektedir. Velilerin bir kısmının aidatlarının 120 TL'nin üzerinde olurken bir kısmının ise 80 TL'nin altında olduğu görülmektedir. Bu rakamların nedeni incelendiğinde ise 120 TL üzerinde aidat alan okulların anaokulu, 80 TL altında aidat alan okulların ise ilköğretim okullarına bağlı açılan anasınıfları olduğu görülmektedir. İlköğretim kurumları yönetmeliğinde okul öncesi eğitimin paralı olduğu, alınacak ücretlerin il milli eğitim müdürlüklerinde toplanan ücret belirleme komisyonlarınca belirleneceği belirtilmiştir. Bu nedenle her ilde ve her okulda farklı ücretler talep edilmektedir. Ayrıca anasınıfı velilerinin aylık diğer masraflarının anaokulu velilerinden daha çok olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise anasınıflarında okulun çocuklara beslenme vermediği için çocukların günlük kahvaltı giderlerinin diğer masraflar olarak görülmesidir. Anasınıflarında beslenme sırasının ayda iki ya da daha fazla gelmesi durumunun aileleri maddi yönden zorladığı bulgusu Sabancı, A. ve diğ.'nin (2018) yaptıkları çalışma ile örtüşmektedir. Velilerin okul öncesi eğitim için kırtasiye, aidat parası, sosyal etkinlikler, geziler ve beslenme giderlerine harcama yaptıklarına ilişkin bulgular Saklan'ın (2011) araştırmasında ulaştığı sonuçlarla örtüşmektedir. Yücel (2006) yaptığı çalışmada okul öncesi velilerinin çocuklarına kırtasiye malzemeleri, sosyal etkinlikler, beslenme ve aidat ücreti, temizlik malzemeleri, yardımcı personel parası gibi giderlere para harcadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Okul öncesi eğitime yapılan harcamalara ilişkin bulgular Yücel'in (2006) araştırmasında ulaştığı bulgularla örtüşmektedir. Yolcu (2007) çalışmasında okul öncesi eğitim için istenen ücretleri ödemekte sıkıntı yaşayan veliler olduğu bulgusu çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Veli, öğretmen ve yöneticiler, velilerin ekonomik durumunun çocuğun okul öncesi eğitim erişimde etkili olup olmadığına dair şu görüşleri paylaşmışlardır:

Çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen velilerin tamamı, öğretmen ve yöneticilerin bazıları ekonomik durumun çocuğun okul öncesi eğitimine erişiminde bir etkisi olmadığını

belirtmişlerdir. Veliler ekonomik durumlarının her ne olursa olsun okul öncesi eğitimin önemine inandıkları için çocuklarının bu eğitimden yararlanması için ellerinden ne geliyorsa yapacaklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen ve yöneticiler ise bilinçli velilerin ekonomik durumunu okul öncesi eğitime erişimde bir kistas olarak görmediklerini söylemişlerdir. Bazı veliler ise ekonomik durumunun sadece çocuğunu göndereceği okul türünü etkileyeceğini belirtmişlerdir. Bazı yönetici ve veliler ise ekonomik durumu kötü olan velilere okul yönetimince yardım edildiğini, bu eğitimin ücretsiz sağlandığını ifade etmişlerdir. Bazı öğretmen, yönetici ve çocuğunu okul öncesi eğitime göndermeyen aileler ise ekonomik durumun çocuğun okul öncesi eğitim almasında bir etmen olduğunu, maddi durumu kötü olan ailelerin okul öncesi eğitimin pahalı bir eğitim olduğunu düşünerek çocuklarını okula göndermediğini, beslenme, aidat ve sosyal etkinlik ücretlerini külfet olarak gördüklerini dile getirmişlerdir. Bazı öğretmen ve yöneticiler velilerin daha az bilgili olduğu için okul öncesi eğitimin paralı olduğunu bahane ederek çocuklarını okul öncesi eğitime göndermediğini ifade etmişlerdir. Sarıışık (2019) tarafından yapılan araştırmada da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca bazı öğretmenler ise velilerin okul öncesi eğitimin zorunlu olmadığını söyleyerek boş yere para harcamak istemediklerini, bu nedenle de çocuklarını bu eğitimden mahrum bıraktıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar ışığında çocuğun okul öncesi eğitime erişiminde ekonomik durumdan önce velinin eğitim bilincinin ön plana çıktığı görülmektedir. Yani veli eğer bu eğitimin amaçlarını ve önemini biliyorsa ekonomik durumu ne olursa olsun çocuğunun okul öncesi eğitim alması için elinden ne geliyorsa yapacaktır. Ama veli bu eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip değilse ekonomik durum kolaylıkla bahane edilebilir. Ayrıca araştırmada çocuğun okul öncesi eğitime gönderilmeme nedenlerinin arasında maddi durumun kötü olması nedeni de görülmektedir. Okul öncesi eğitimin öneminin farkında olan aileler çocukları bu eğitimden yararlansın diye çeşitli çözüm yolları sunarken, çocuğunu göndermeyen ailelerin sadece maddi durumum kötü diyerek bu eğitim hakkında hiç araştırma yapmadıkları sonucuna ulaşılabilir.

Veli, öğretmen ve yöneticiler, okul öncesi eğitimin paralı olması hakkında şu görüşleri paylaşmışlardır:

Çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen velilerin çoğunluğu okul öncesi eğitimin paralı olması gerektiğini ifade etmiştir. Çocuklarının daha kaliteli bir eğitimin almaları için para ödemeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Çocuklarının eğitimi için gerekli temizlik, yardımcı personel, materyal ve beslenme giderlerinin veliler tarafın ödenmesini gayet normal olduğunu

dile getirmişlerdir. Öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu ise okul öncesi eğitimin parasız olması gerektiğini ancak günümüz şartlarında bunun mümkün olamayacağını ifade etmişlerdir. Türkiye genelinde okul öncesi eğitimin parasız olması durumunda okullarda gerekli temizlik, yardımcı personel ve beslenme ücretlerini bakanlık tarafından tam anlamıyla karşılanamayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bazı öğretmenler okul öncesi eğitimin parasız olması durumunda okullarda sağlanan imkânların azalacağını, paralı olması durumunda verilen eğitimin daha kaliteli olacağını ifade etmişlerdir. Bazı veli, yönetici ve öğretmenler tüm çocukların okul öncesi eğitiminden faydalanabilmeleri için eğitimin ücretsiz olması gerektiğini, bu eğitimin paralı olmasının eğitimde fırsat eşitliği ilkesine aykırı olduğunu belirtmişlerdir. Bazı öğretmen ve yöneticiler ise kayıt sayısının artması için okul öncesi eğitimin parasız olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu bulguların yanı sıra bazı yöneticiler okul öncesi eğitimin kesinlikle zorunlu olması gerektiğini, zorunlu olan bir eğitimin de paralı olmayacağını ifade etmişlerdir. Sarıbal Altuntaş (2005) , Yamaç (2010) ve Saklan (2011) yaptıkları araştırmalarda veliler okul öncesi eğitimin devlet tarafından karşılanması gerektiğini ifade etmiş, çalışmaya katılan velilerin çoğunluğu tam tersini yani okul öncesi eğitimin parasız olması yönünde görüş bildirmişlerdir. Temel eğitimin ilk basamağı olan okul öncesi eğitimde parasız olması gerektiği öğretmen ve yöneticiler tarafından vurgulanırken velilerin eğitimin paralı olması yönünde görüş bildirmeleri şaşırtıcı görünmektedir. Asıl para veren kişilerin yanı sıra ailelerin bu eğitimin parasız olması gerektiğini savunmaları beklenebilirdi. Ama veliler okul öncesi eğitim için verdikleri paraları çocuklarının ihtiyaçlarının karşılanması için harcadığını ve olması gerekenin bu olduğunu söylemişlerdir. Okul öncesi eğitimin parasız olması durumunda bu eğitimden yararlanamayan birçok çocuk da böylelikle eğitim sisteminin içinde yer alacaktır.

Veli, öğretmen ve yöneticiler, okul öncesi eğitimin zorunlu olmaması hakkında şu görüşleri paylaşmışlardır:

Katılımcıların tamamı okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini belirtmişlerdir. Zorunlu olmasını istemelerinin başlıca nedenlerinin ise özellikle ilkokula hazırlık ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması olduğunu dile getirmişlerdir. Bunun yanında veli ve öğretmenlerden bir kısmı da çocukların sosyalleşmeleri için okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Özellikle veliler çocuğun öz bakım becerilerini öğrenmesi, değer ve davranış eğitiminin sağlanması için okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini belirtirken öğretmenler ve yöneticiler buna ilişkin görüş belirtmemişlerdir. Okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınması gerektiğini ile ilgili bulguların Saklan (2011),

Sabancı ve diğ. (2018), Kaya (2013), Kundakçı (2013) ve Yıldız'ın (2013) yaptıkları çalışmalarda ulaştığı sonuçlarla örtüştüğü görülmektedir. Çocukların ilkokula hazır başlayabilmeleri ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çocukları ilkokula hazırlayan bu eğitimin tüm çocuklar tarafından alınmasının tek yolu okul öncesi eğitimin zorunlu olması gibi görünmektedir. Henüz bu eğitimin gerekliliğinin farkında olmayan aileler maalesef farklı nedenlerle çocuklarını okul öncesi eğitime göndermemektedir. Örneğin çalışmada çocuğunu okul öncesi eğitime göndermeyen ailelerden bazıları taşındıkları için, bazıları hasta olduğu için okula her gün yürüyemeyeceğini söyleyerek çocuğunu okula göndermediğini belirtmiştir. Eğer bu eğitim zorunlu eğitim kapsamında olsaydı bu nedenlerin hepsi bahane olarak kalacak ve çocuk bu eğitimden faydalanabilecekti.

Veli, öğretmen ve yöneticiler, okul öncesi eğitim yaşı ile birinci sınıfa başlama yaşının belirsiz olmasının okul öncesi eğitime erişimde etkisi hakkında şu görüşleri paylaşmışlardır:

Katılımcılar, okul öncesi eğitim yaşı ile birinci sınıfa başlama yaşının belirsiz olmasının çocuğun okul öncesi eğitimden yararlanmasını bazen negatif, bazen de pozitif etkileyeceğini, bazen ise yaş kriterinin tamamen etkisiz olduğunu düşünmektedir. Katılımcılar maddi nedenler ve çocuğun birinci sınıfa da kayıt ettirebilme şansı olduğu için çocuğun okul öncesi eğitiminden yararlanamayacağını, bu durumun okul öncesi eğitime katılımı negatif yönde etkileyeceğini dile getirmişlerdir. Ayrıca bazı öğretmen ve yöneticiler velilerin daha az bilgili olmalarından dolayı okul öncesi eğitimin önemini kavramayıp çocuğu okulöncesi eğitim yerine birinci sınıfa gönderilebileceğini ifade etmiştir. Velilerden bazıları ise kesin bir yaş sınırının olmamasından dolayı anne-baba arasında fikir ayrılığı yaşanabileceğini, bunun sonucunda da çocuğun okul öncesi eğitimin alamayabileceğini dile getirmişlerdir. Morgül (2016) tarafından yapılan çalışmada ulaşılan okul öncesi eğitimin paralı olması nedeniyle ilkokula başlama yaşının etkilendiği bulgusu ile çalışmada elde edilen bulgular örtüşmektedir. Ayrıca Gedik (2015) yaptığı çalışmada çocuklara erken yaşta ilkokula kayıt hakkının verilmesi velilerin gözünde okul öncesi eğitimin öneminin azalacağı bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgu çalışmayla benzer niteliktedir. Katılımcılar çocuğun genel durumunun aile tarafından bilindiği sürece kayıt yaşının belirsiz olmasının çocuğun okul öncesi eğitimden yararlanmasını etkilemeyeceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca bazı veliler çocuklarının daha önceden okul öncesi eğitim almadığını ve okul öncesi eğitimin öneminin farkında olduklarını belirterek yaş kriterinin çocuğun okul öncesi eğitime katılımını etkilemeyeceğini dile getirmişlerdir. Katılımcılar birinci sınıfa

başlama yaşının belirsiz olmasının çocuğun okul öncesi eğitime devamını pozitif yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir. Birinci sınıfa hazır olmayan çocuklara bir yıl daha okul öncesi eğitime gitme sansı sunduğu için bu uygulamayı desteklemişlerdir. Ayrıca bazı öğretmen ve yöneticiler ise bu uygulama sayesinde yaşı küçük olup birinci sınıfa hazır öğrencilerin bir yıl kaybetmesini engellediğini dile getirmişlerdir. Bu sonuçlar ışığında böyle önemli bir konunun işin uzmanı olmayan, bu alanda pedagojik formasyonu bulunmayan ailelere eline bırakılması doğru değildir. Bilinçli veliler çocuk için doğru kararı kendilerinin vereceğini düşünerek bu uygulamayı destekleseler de bu konu hakkında bilgisi olmayan birçok velinin de bulunduğu unutulmamalıdır.

Çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen velilerin okul öncesi eğitim bilgisine ulaşma yollarına ilişkin görüşleri şu şekildedir:

Çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen velilerin çoğunluğu okul öncesi eğitim hakkında kendilerinin araştırma yaparak konu hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında veliler komşularından duyarak ve okulların yaptığı tanıtımlarla okul öncesi hakkında bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen olan veliler ise zaten eğitimin içinde olduklarını, konu ile ilgili araştırma yapma gereği duymadıklarını söylemişlerdir. Arnas (2002) da yaptığı araştırmada velilerin okul öncesi eğitimi ile ilgili bilgileri arkadaşlarından, sosyal çevreden ve görsel-yazılı basından edindikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgu araştırma ile örtüşmektedir. Ailelerin genellikle kendi araştırmaları sonucunda okul öncesi hakkında bilgi aldıkları düşünüldüğünde okullar ve bakanlık tarafından ailelere gerekli bilgilendirmenin yapılmadığı görülmektedir.

Veli, öğretmen ve yöneticiler, okul öncesi eğitimin tanıtımı hakkında şu görüşleri belirtmişlerdir:

Birçok katılımcı okul öncesi eğitimin tanıtımının yeterince yapılmadığını söylerken, çok azı ise yeterli tanıtımın yapıldığını belirtmiştir. Yeterli tanıtımın yapılmadığını söyleyen katılımcılar yazılı ve görsel medyada okul öncesi eğitim ile ilgili kamu spotları yayınlanarak, okullar tarafından tanıtım çalışmaları yapılarak, veli eğitimleri verilerek ve projeler gerçekleştirilerek okul öncesi eğitimin tanıtılabileceğini böylelikle de eğitime katılımın artırılabilceğini önermişlerdir. Bu sonuçlar ışığında milli eğitim bakanlığının okul öncesi hakkında daha fazla tanıtım yapmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Bu araştırma sonucunda ulaşılan bulgularından yola çıkarak çocukların okul öncesi eğitime erişimini arttırmak için aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Okul öncesi yaş aralığında çocuğu bulunan ailelere eğitim öğretim yılı başlamadan okullarda seminerler düzenlenerek, okul öncesi eğitimin amaçları, önemi ve eğitim programı hakkında bilgilendirme çalışmaları yapılarak okul öncesi eğitime katılım artırılabilir.
2. Okul öncesi eğitimi zorunlu eğitim kapsamına alınarak tüm çocukların bu eğitim faydalanması, böylelikle de birinci sınıfta ortaya çıkan eşitsizliğin ortadan kaldırılması sağlanabilir.
3. Eğitim ücretsiz hale getirilerek daha çok çocuğun bu eğitime erişmesi sağlanabilir.
4. Eğitim tüm çocuklar için ücretsiz hale getirilemiyor ise en azından dezavantajlı öğrencilerin bu eğitimden ücretsiz faydalanmasının sağlanması için tedbirler alınabilir ve eğitim öğretim materyal yardımıyla bulunulabilir.
5. Eğitim şu an ki şartlarda ücretsiz hale getirilemiyorsa bakanlık tarafından okul öncesi eğitim veren okullarda çalışan personel sayısı artırılarak gider kalemleri düşürülerek velilerden toplanan aidat ücretleri minimuma çekilebilir.
6. Yazılı ve görsel medya kullanılarak okul öncesi eğitimin önemi, amacı ve gerekliliği anlatılarak tanıtım yapılabilir, böylelikle aynı anda çok daha fazla kişiye ulaşılabilir.
7. Okul öncesi eğitime dikkat çekmek için geçmiş yıllarda yapılan “7 Çok Geç” gibi kampanyalar ve projeler tekrar edilebilir veya yeni projeler üretilerek çocukların okul öncesi eğitime erişimi artırılabilir.
8. Birinci sınıfa başlama yaşı ve okul öncesi eğitim yaşı kesinleştirilerek velilerin yaşadığı karışıklık giderilebilir. Yaş kriterinde bir değişiklik yapılmayacaksa, çocuğun ilkokula başlamasına sadece ailenin karar vereceği bir sistem yerine, alanda pedagojik bilgisi bulunan öğretmenler tarafından yönlendirmenin yapılacağı bir sistem geliştirilebilir.
9. Her okulun bünyesine anasınıfı açılarak sınıf sayısının ve öğrenci kapasitesinin artırılmasıyla ailelerin ulaşım sorunu aza indirilebilir.
10. Bu araştırmanın örnekleme sadece Antalya ili Murtaşı, Kepez ve Konyaaltı ilçelerinde bulunan öğretmen, veli ve yöneticilerden oluşmaktadır. Örneklem genişletilerek başka illerde de araştırma tekrar edilebilir.

11. Benzer bir çalışma sadece okul öncesi eğitim almayan çocukların aileleri ile görüşme formu genişletilerek yapılabilir. Böylelikle çocukların okul öncesi eğitime erişemem nedenleri ailelerden öğrenilebilir.

KAYNAKÇA

- Abazaoğlu, İ., Yıldırım, O. ve Yıldızhan, Y. (2015). Okul öncesi öğretmenliğine ilişkin genel bir bakış. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 411-423.
- AÇEV. (2013). *Erken çocukluk eğitimi ve 4+4+4 düzenlemesi*. İstanbul: Eğitim Reformu Girişimi.
- AÇEV. (2017). *Türkiye’de erken çocukluk bakımı ve okul öncesi eğitime katılım*. İstanbul: MYRA.
- Âdem, M. (1993). *Ulusal eğitim politikamız ve finansmanı*. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Akkuş, E. (2009). *Türkiye’de okul öncesi eğitimin durumu ve Ankara ili Keçiören ilçesinde zorunlu okul öncesi eğitimin uygulanabilirliği*. (Tezsiz Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı* (6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Altuntaş, S. Y. (2005). *İlköğretim okullarının finansman ihtiyaçlarını karşılama düzeyleri* (Van ili örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Aral, N., Kandır, A. ve Yaşar, M. (2002). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programları*. İstanbul: YAPA.
- Argon, T., Ve Akkaya, M. (2008). Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitime Ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Yönelik Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 413-430.
- Arnas, Y. (2002). Velilerin okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına ilişkin tutumları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(10), 24-36.
- Aslanargun, E. ve Tapan, F. (2012). Okul öncesi eğitim ve çocuklar üzerindeki etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 11(2), 219-238.
- Aydın, A., Aydoğdu, E., Taş, N. ve Dönmez, A. (Eylül, 2010). *Eğitimde fırsat ve olanak eşitliği*. 19. Eğitim Bilimleri Kurultayı. Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Kıbrıs.
- Aydın, İ. (2003). *Eğitim ve öğretimde etik*. Ankara: Pegem.
- Balaban, E. (2017). *Türkiye’de okul öncesi eğitim ve okul öncesi öğretmenlerinin yönetim sürecinde karşılaştıkları sorunlar*. (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

- Barbarin, O. A., McCandies, T., Early, D., Clifford, R. M., Bryant, D., Burchinal, M., ve Pianta, R. (2006). Quality of prekindergarten: What families are looking for in public sponsored programs. *Early Education and Development*, 17(4), 619-642.
- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye eğitim sistemi*. Yargıcı Matbaası.
- Bayrak, S. (2017). *Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerinin incelenmesi (Elazığ ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bozyer, Ö. (2015). Okul öncesi eğitiminin dünyada ve Türkiye’de tarihsel gelişimi. <https://ozlembozyer.files.wordpress.com/2015/10/okul-c3b6ncesi-tarihi-gelic59fimi.pdf> adresinden indirilmiştir. Erişim tarihi: 08.03.2019
- Büküşoğlu, N., Aysan, F., ve Erermiş, S. (2001). Okul Fobisi Olan Çocukların Davranışsal Özellikleri, Annelerinin Ruhsal Belirti Düzeyleri Ve Aile Fonksiyonlarının İncelenmesi. *Ege Tıp Dergisi*, 40(2), 99-104.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. Beverly Hills, Ca: Sage.
- Curriculum Development Council. (2017). *Kindergarten education curriculum guide*. Hong Kong: Education Bureau.
- Çalışandemir, F. (2002). *Burdur ili okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin uygulama yeterlik düzeyleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Çelik, M. ve Gündoğdu, K. (2007). Türkiye’de okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 172-190.
- Çetinkaya, B. (2010). *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim Ve Sorunlar (Bahçelievler İlçesi Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetim Denetimi Bilim Dalı. İstanbul.
- Çetinkaya, C. (2006). *Türkiye’de okul öncesi eğitiminin tarihsel gelişimi ve bugünkü durumu* (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dabakoğlu, F. (2004). *Okul öncesi eğitime devam eden ve etmeyen ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin öz kavramlarının ve anne-baba tutumlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Devlet Planlama Teşkilatı (1984). *5. Kalkınma Planı*. Ankara: DPT.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (2006). *Dokuzuncu kalkınma planı (2007-2013)*. Ankara: DPT.

- Dirim, A. (2004). *Okul öncesi eğitimi*. İstanbul: Esin.
- Doğan, Ö. (2008). Okul öncesi eğitime temel olan görüşler. G. Haktanır (Ed.). *Okul öncesi eğitime giriş* (s. 25–38). Ankara: Anı.
- Doğrul, H. ve Akay, C. (2019). Comparison between Syrian and Turkish parents' opinions and expectations about pre-school education, *Sosyal Bilimler Dergisi*, (36), 119-139
- Eğitim Reformu Girişimi (2009). *Eğitim hakkı ve eğitimde haklar: Uluslararası insan hakları belgeleri ışığında ulusal mevzuatın değerlendirilmesi*. Erişim adresi: <http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/Egitim-Hakki-ve-Egitimde-Haklar.pdf> Erişim tarihi: 9.6.2019
- Eğitim Reformu Girişimi (2017). *Türkiye 'de eğitime ayrılan kaynaklar*. Ankara: Açık Toplum Vakfı.
- Eldeniz, F. (2018). *Temel eğitime tahsis edilen ödeneklerin yönetiminde yetki devri yaklaşımı* (Uzmanlık Tezi). Kalkınma Bakanlığı, Ankara.
- Erdem, A. R. (1996). Nasıl bir okul öncesi eğitim?. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 48, 9-13.
- Erginer, A. ve Saklan, E. (2016). Türkiye'de okul öncesi eğitime ilişkin politika ve finansman uygulamaları. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (2), 15-44.
- Ergün, M. (1997). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ocak.
- Dergisi*. (38), 94-106
- Gedik, S. (2015) *Öğretmen Algılarına Göre 60-66 Aylık Çocuklarda Okula Uyumun İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Gül, E. (2008). Meşrutiyet'ten günümüze okul öncesi eğitim. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 269-278.
- Güven, G. (2006). *Kütahya'daki okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan oyun ve spor programlarının incelenip değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Ho, M. S. (2006). The politics of preschool education vouchers in Taiwan *Comparative Education Review*. 50(1), 66-88.
- İnan, M. ve Demir, M. (2018). Eğitimde fırsat eşitliği ve kamu politikaları: Türkiye üzerine bir değerlendirme. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 337-359.

- Kalemci, F., (1998). *Okul öncesi eğitim kurumlarının çevre düzenlemesi ve çalışan eğitimci personelin nitelikleri yönünden incelenmesi*, Ankara, s.13.
- Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 151.
- Karakütük, K. (2006). Yükseköğretimin finansmanı. *Milli Eğitim Dergisi*, 171, 219-242.
- Kaya, N. (2013). *Okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları araştırma raporu*. <http://www.academia.edu/6954387/> sayfasından erişilmiştir. Erişim Tarihi: 03.05.2019
- Kerem, E. ve Cömert, D. (2005). Türkiye’de okul öncesi eğitimin sorunları ve çözüm önerileri. *Eurasian Journal of Educational Research*, 21, 155-172.
- Kundakçı, S. (2013) *Tokat İli Örneğinde Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasının Değerlendirilmesi*(Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Tokat
- Millî Eğitim Bakanlığı (2013). *Okul öncesi eğitimi programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017). *Milli eğitim şuraları*. Erişim adresi: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-suralari/dosya/12> Erişim tarihi: 27.04.2019
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Millî Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2017/'18*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1993). XIV. Milli Eğitim Şurası Okul öncesi Eğitim Komisyon Raporu. İstanbul : M.E.B Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2012). *Okul öncesi eğitim*. Erişim adresi: http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/35/12/716062/dosyalar/201211/29035114_okulncesi.pps erişim tarihi: 03.03.2019
- Morgül, S. (2016) *2012-2013 Eğitim Öğretim Yılında İlkokula Başlama Yaşındaki Değişikliğin Eğitim Öğretime Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Aydın Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Morrison, G. S. (2008). *Fundamentals of early childhood education*. New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.
- OECD (2017). *Eğitime bir bakış: 2017*. Erişim adresi: <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EAG2017CN-Turkey-Turkish.pdf> Erişim tarihi: 09.05.2019
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (1993). *Okulöncesi eğitimi*. İstanbul: Milli Eğitim.

- Öztürk, Ş. (2017). Çocuk yoksulluğu risklerini engellemeye yönelik politika olarak Türkiye’de okul öncesi eğitimde fırsat eşitliği. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 54 (632), 55-76.
- Peters, D., Neisworth, J. T., and Yawkey, T. D. (1985). *Early childhood education, from theory to practice*. California: Brooks Cole.
- Pisa, O. E. C. D. (2015). Draft science framework. 2014-07-17]. [http://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/Draft PISA 2015 Science Framework. pdf](http://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/Draft_PISA_2015_Science_Framework.pdf).
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2003). *Okulöncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı.
- programs. *Early Education and Development*, 17(4), 619-642.
- Sabancı, A., Altun, M. ve Uçar Altun, S. (2018). Okul Yöneticilerinin, Öğretmenlerin Ve Velilerin Görüşlerine Göre Ana Sınıfı Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Kuram Ve Uygulamada Eğitimi Yönetimi Dergisi*, 24(2), 339-385.
- Sakin, A. , Oktay, A. ve Ramazan, O. (2010). The Relationship Between Preschool Teachers' Professional Ethical Behavior Perceptions, Moral Judgment Levels and Attitudes to Teaching. *Gifted Education International*, 26(1), 6-14.
- Saklan (2011), *Türkiye’de Okul öncesi eğitim politikaları, finansmanı ve uygulamaya ilişkin görüşler* (Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Sarıışık D.(2019) *Okul Öncesi Eğitime Yönelik Özle Harcamalar (Muğla İli Menteşe İlçesi Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Sayılan, F. (2007). *Küreselleşme ve eğitimdeki değişim*. Ankara: Dipnot.
- Seçkin, N. ve Koç, G. (1997). Okul öncesi eğitimde okul-aile iş birliği. *Yaşadıkça Eğitim*, 51, 5-10.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi.
- Sevinç, M. (2006). Okul öncesi eğitimi alan çocukların annelerinin okuldan beklentileri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 218-225.
- Soylu, M. (2017). *Eğitimde fırsat eşitliği*. Erişim adresi: <http://www.mehmeteminsoylu.com/egitimde-firsat-esitligi/> Erişim tarihi: 09.06.2019
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). *Kalkınma planları*. Erişim adresi: <http://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/> Erişim tarihi: 27.04.2019
- Şahin, B. K., Sak, R., ve Şahin, İ. T. (2013). Parents’ views about preschool education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 89, 288-292.

- Taşçı, N. (2016). *Okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısında etkisi*. (Yozgat İli Akdağmadeni ilçesi örneği) (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TDK. (2011). *Okul öncesi eğitim*. Erişim adresi: www.tdk.gov.tr
- Turaşlı, N. (2009). Okul öncesi eğitimin tanımı kapsamı ve önemi. (Ed.) G. Haktanır. *Okul öncesi eğitime giriş* (s. 1-24). Ankara: Anı.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982).
- Ulcay, S. (1993). *Okulöncesi eğitim araçları ve Lego Dacta eğitim sistemi*. 9.Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri.
- Ünal, L. (2005). İktisat ideolojisinin yeniden üretim süreci olarak eğitim. *Ekonomik Yaklaşım*, 16(57), 35-50.
- Ünlü, K. (2016). Okul öncesi eğitim kurumları. Erişim adresi: <https://kubraunlu.wordpress.com/kurum-cesitleri/> Erişim tarihi: 27.04.2019
- Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü (2015). Okul öncesi eğitimin önemi. Erişim adresi: <http://van.meb.gov.tr/net/temelegitim/blm1/onem.html>. Erişim tarihi 28.04.2019
- Yalçın, F. A., ve Yalçın, M. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitimin Sorunlarıyla İlgili Görüşleri: Ağrı İli Örneği. *İlköğretim Online*, 17(1), 367-383.
- Yamaç, U. (2010) *İlköğretim okullarının finans kaynakları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli
- Yaman, R. P. (2016). *Çocuğu okul öncesi eğitim hizmeti alan anne-babaların okul yöneticilerinden beklentileri ve yöneticilerin anne-baba beklentilerine yönelik algılarının belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yayla, A. (2020) *Anne-babaların çocuklarını okul öncesi eğitime göndermeme nedenleri* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Yeşilyurt, Z. C. (2011). *Çocukları anaokuluna devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve kurumların bu beklentileri karşılama durumları*(Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. (2013). *Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Eğitim Kapsamına Alınmasına İlişkin Öğretmen Ve Yönetici Görüşleri*(Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

- Yılmaz, N. (2003). *Türkiye’ de okul öncesi eğitimi. Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür.
- Yin, R. (1994). *Case study research: Design and methods*. Beverly Hills, Ca: Sage.
- YOLCU, H. Y. (2007). *Türkiye’de ilköğretim finansmanının değerlendirilmesi* (Doctoral dissertation, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Ekonomisi ve Planlaması Bilim Dalı (Eğitim Ekonomisi ve Planlaması Programı)).
- Yücel, H. (2006). *İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Ailelerinin Yaptıkları Harcamaların Belirlenmesi*(Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EKLER

Ek – 1 Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğünün Araştırma İzin Onay Yazısı

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-605.01-E.7234797
Konu: Anket Uygulaması

09.04.2019

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
ANTALYA

İlgi : 04/04/2019 tarih 10118 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü , Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftiş, Planlaması ve Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Gevher Güneş KARAKOÇ'un "Çocuğun Okul Öncesi Eğitim Erişiminde Ailenin ve Devlet Politikasının Etkisi" adlı araştırmasını, İlimiz Muratpaşa, Konyaaltı ve Kepez ilçelerinde ekli listede belirtilen İlkokul ve Anaokullarında görev yapan Yönetici, Öğretmen ve Velilere, uygulama isteği ile ilgili :04/04/2019 tarih 10118 sayılı yazınız, İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından, 08/04/2019 tarihinde incelenerek "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi" gereğince uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzün 08/04/2019 tarihli ve 7124699 sayılı onayı ve uygulanacak veri toplama araçları onaylanarak ekte gönderilmiştir.

Araştırmanın bitiminde, sonuç raporunun bir örneğinin CD ortamında (başvuru sahibinin ekte örneği bulunan dilekçe ile) Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.

Mehmet KARAKAŞ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:
1- Onay ve ekleri (7 sayfa)
2- Dilekçe Örneği(1 sayfa)

GÜVENLİ ELİMLEME ZARFI
09.04.2019
M. KARAKAŞ
M. KARAKAŞ

Ayrıntılı bilgi için: Mehmet KARAKAŞ Md. Yard.
09.04.2019 13:38:60.00

Ek – 2 Okul Öncesi Öğretmen Görüşme Formu

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENİ GÖRÜŞME FORMU

Değerli Öğretmenim;

Bu araştırma çocuğun okul öncesi eğitime erişiminde ailenin ve devlet politikasının etkisini ortaya koymak için yapılmaktadır. Bu çalışmayla ilgili vereceğiniz cevapların tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçları yazılırken, görüşülen bireylerin isimleri kesinlikle rapora yansıtılmayacaktır. Görüşme formunu doldururken ayracağınız zaman ve göstereceğiniz özen için şimdiden teşekkür ederiz. İyi çalışmalar.

Doç. Dr. Kemal KAYIKÇI

Gevher Güneş KARAKOÇ

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Akdeniz Üniv. Eğitim Bilimleri Enst.

Öğretim Üyesi

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisns. Öğr.

Cinsiyetiniz:

☐ Kadın

☐ Erkek

1. Aylık velilerinizden ne kadar eğitim harcaması talep ediyorsunuz?(aidatlar hariç, kırtasiye ücreti, kitap parası, fotokopi parası gibi)
2. Devletin Okul öncesi eğitimin politikası hakkında ne düşünüyordunuz?(okul öncesi eğitimin zorunlu olmaması, paralı olması, kayıt yaşının belirsiz olması, velilerin bilinçlendirilmesi, okul öncesi eğitimin tanıtımının yapılması, yaygınlaştırılması, teşvik edilmesi diğer)
3. Velilerin okul öncesi eğitime bakışını nasıl değerlendiriyor sunuz?
4. Sizce velilerin çocuğunu okul öncesi eğitime gönderip göndermemelerinde neler etkili olmaktadır?
5. Velilerin ekonomik durumları çocukların okul öncesi eğitimden yararlanmasını nasıl etkiliyor?
6. Size göre öğrencilerin Okul öncesi eğitime devamı fırsat eşitliğini nasıl etkilemektedir?
7. Milli eğitim bakanlığının okul öncesi eğitime bakışını nasıl değerlendiriyor sunuz?

Ek- 3 Yönetici Görüşme Formu

YÖNETİCİ GÖRÜŞME FORMU

Değerli Yöneticim;

Bu araştırma çocuğun okul öncesi eğitime erişiminde ailenin ve devlet politikasının etkisini ortaya koymak için yapılmaktadır. Bu çalışmayla ilgili vereceğiniz cevapların tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçları yazılırken, görüşülen bireylerin isimleri kesinlikle rapora yansıtılmayacaktır. Görüşme formunu doldururken ayıracağınız zaman ve göstereceğiniz özen için şimdiden teşekkür ederiz. İyi çalışmalar.

Doç. Dr. Kemal KAYIKÇI

Gevher Güneş KARAKOÇ

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Akdeniz Üniv. Eğitim Bilimleri Enst.

Öğretim Üyesi

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisns. Öğr.

Cinsiyetiniz:

Kadın

Erkek

1. Yıllık devlet tarafından okul öncesi eğitim için ne kadar ve ne şekilde maddi katkı alıyorsunuz? Gelen yardımı yeterliliği ve dağılımı hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Velilerden yönetmelik gereği aylık ne kadar aidat ücreti topluyorsunuz. Toplanan aidat ücretleri yeterli buluyor musunuz?
3. Devletin Okul öncesi eğitimin politikası hakkında ne düşünüyordunuz?(okul öncesi eğitimin zorunlu olmaması, paralı olması, kayıt yaşının belirsiz olması, velilerin bilinçlendirilmesi, okul öncesi eğitimin tanıtımının yapılması, yaygınlaştırılması, teşvik edilmesi diğer)
4. Velilerin okul öncesi eğitime bakışını nasıl değerlendiriyor sunuz?
5. Sizce velilerin çocuğunu okul öncesi eğitime gönderip göndermemelerinde neler etkili olmaktadır?
6. Velilerin ekonomik durumları çocukların okul öncesi eğitimden yararlanmasını nasıl etkiliyor?
7. Size göre öğrencilerin Okul öncesi eğitime devamı fırsat eşitliğini nasıl etkilemektedir?
8. Milli eğitim bakanlığının okul öncesi eğitime bakışını nasıl değerlendiriyor sunuz?

Ek- 4 Veli Görüşme Formu (A)

VELİ GÖRÜŞME FORMU (A) (Çocuğunu Okul Öncesi Eğitime Gitmemiş Veli)

Sayın Veli;

Bu araştırma çocuğun okul öncesi eğitime erişiminde ailenin ve devlet politikasının etkisini ortaya koymak için yapılmaktadır. Bu çalışmayla ilgili vereceğiniz cevapların tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçları yazılırken, görüşülen bireylerin isimleri kesinlikle rapora yansıtılmayacaktır. Görüşme formunu doldururken ayıracağınız zaman ve göstereceğiniz özen için şimdiden teşekkür ederiz. İyi çalışmalar.

Doç. Dr. Kemal KAYIKÇI

Gevher Güneş KARAKOÇ

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Akdeniz Üniv. Eğitim Bilimleri Enst.

Öğretim Üyesi

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisns. Öğr.

Cinsiyetiniz:

☐ Kadın

☐ Erkek

Eğitim Düzeyiniz:

☐ İlköğretim

☐ Lise

☐ Önlisans

☐ Lisans

☐ Lisansüstü

Medeni Durumunuz:

☐ Evli

☐ Eşinden Ayrı

Çalışma Durumu:

Anne

☐ Çalışıyor

☐ Çalışmıyor

Aylık Geliriniz:

Anne

☐ 1.000-1.500

☐ 1.500-2.000

☐ 2.000-2.500

2.000-2.500

☐ 2.500-3.000

☐ 3.000'den fazla

Çalışma Durumu:

Baba

☐ Çalışıyor

☐ Çalışmıyor

Aylık Geliriniz:

Baba

☐ 1.000-1.500

☐ 1.500-2.000

☐

☐ 2.500-3.000

☐ 3.000'den fazla

1.Okul öncesi eğitimin öğrenciye bir katkısı olduğunu düşünüyor musunuz ?

2.Çocuğunuzu okul öncesi eğitime göndermemenizde ne etkili oldu?

Ek- 5 Veli Görüşme Formu (B)

VELİ GÖRÜŞME FORMU B (Çocuğu Okul Öncesine Devam Etmiş Veli)

Sayın Veli;

Bu araştırma çocuğun okul öncesi eğitime erişiminde ailenin ve devlet politikasının etkisini ortaya koymak için yapılmaktadır. Bu çalışmayla ilgili vereceğiniz cevapların tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçları yazılırken, görüşülen bireylerin isimleri kesinlikle rapora yansıtılmayacaktır. Görüşme formunu doldururken ayıracağınız zaman ve göstereceğiniz özen için şimdiden teşekkür ederiz. İyi çalışmalar.

Doç. Dr. Kemal KAYIKÇI

Gevher Güneş KARAKOÇ

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Akdeniz Üniv. Eğitim Bilimleri Enst.

Öğretim Üyesi

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisns. Öğr.

Cinsiyetiniz:

☐ Kadın

☐ Erkek

Eğitim Düzeyiniz:

☐ İlköğretim

☐ Lise

☐ Önlisans

☐ Lisans

☐ Lisansüstü

Medeni Durumunuz:

☐ Evli

☐ Eşinden Ayrı

Çalışma Durumu:

Anne

☐ Çalışıyor

☐ Çalışmıyor

Aylık Geliriniz:

Anne

☐ 1.000-1.500 ☐ 1.500-2.000 ☐ 2.000-2.500
2.000-2.500

☐ 2.500-3.000 ☐ 3.000'den fazla

Çalışma Durumu:

Baba

☐ Çalışıyor

☐ Çalışmıyor

Aylık Geliriniz:

Baba

☐ 1.000-1.500 ☐ 1.500-2.000 ☐

☐ 2.500-3.000 ☐ 3.000'den fazla

1.Size göre çocuğunuzu okul öncesi eğitime göndermenizdeki etkili olan nedenler nelerdir?

2.Okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini düşünüyor musunuz? Neden ?

3.Okul öncesi eğitime aylık(aidat, başka harcamalar) ne kadar para harcıyorsunuz?

Finsman sağlamada zorlanıyor musunuz?

- 4.Ekonomik durumunuz çocuğunuzun okul öncesi eğitimden yararlanmasını nasıl etkiliyor?
- 6.Okul ncesi eğitimin paralı olması konusunda ne düşünüyorsunuz?
- 7.Okul ncesi eğitim size göre ne kadar gereklidir-önemlidir buna ilişkin düřünceniz çocuğunuzu okul öncesine gndermenizde ne derecede etkilidir?
- 8.Okul ncesi eğitimin öğrenciye sağladığı yararlar konusunda ne düşünüyorsunuz?

Ek- 6 Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayı

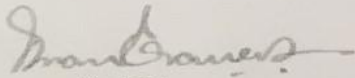
T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
KARAR

Toplantı Tarih : 17/12/2018

Karar Sayısı : 170

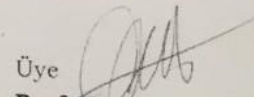
Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Kemal KAYIKÇI'nın danışmanlığını, Gevher Güneş KARAKOÇ'un araştırmacılığını üstlendiği, "Çocuğun Okul Öncesi Eğitimine Erişiminde Ailenin ve Devlet Politikasının Etkisi" başlıklı tez çalışması kapsamında kullanılacak olan mülakat çalışmasının uygunluğunun görüşülmesi istemi.

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Kemal KAYIKÇI'nın danışmanlığını, Gevher Güneş KARAKOÇ'un araştırmacılığını üstlendiği, "Çocuğun Okul Öncesi Eğitimine Erişiminde Ailenin ve Devlet Politikasının Etkisi" konulu mülakat çalışmasının, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucuya ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Başkan
Prof. Dr.
Osman ERAVŞAR

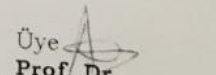
Üye
Prof. Dr. (bulunmadı)
Ahmet BAYANER

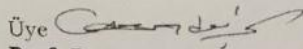
Üye
Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA

Üye
Prof. Dr. (bulunmadı)
Mustafa ŞEKER

Üye
Prof. Dr. B.Ö/ÖZDEMİR
Bahattin ÖZDEMİR

Üye
Prof. Dr.
Adnan DÖNMEZ

Üye
Prof. Dr.
Abdullah KARAÇAĞ

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Gevher Güneş KARAKOÇ

Doğum Yeri ve Tarihi: KIZILIRMAK/ 1988

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Anadolu Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği, Anadolu Üniversitesi Sosyoloji

Yüksek Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :Karakoç,G.G., Kayıkçı, K.,Altun, M. İlk ve ortaokullarda okul bahçelerinin nitelikli eğitim hakkı çerçevesinde incelenmesi. EĞİTİM ARAŞTIRMALARI-2019 dergisi, 2019, EYUDER Yayınları, Ankara, (206-225).

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar: Çayköy İlköğretim Okulu (Antalya) 2008-2011

Çayköy İlköğretim Okulu (Antalya)2011-2011(Mdr. Yrd.)

Patara İlköğretim Okulu (Antalya) 2011-2011 (Müdür)

Kaş Ova Anaokulu(Antalya) 2011-2012 (Kurucu Müdür)

Süleyman Yılmaz Anaokulu (Antalya) 2012-2016 (Müdür)

Şehit Kazım Esmer İlkokulu(Antalya) 2016-.....

İletişim

E-Posta Adresi :guneskarakoc@hotmail.com

Tarih : 01.07.2020

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

01/07/2020

Gevher Güneş KARAKOÇ

İNTİHAL RAPORU

